

NATIONALMUSEETS FORSKNING 2011

Indhold

FORORD	4
I. NATIONALMUSEETS FORSKNING.....	5
1.1. Målsætning og vision for Nationalmuseets forskning.....	5
1.2. Ressourcer anvendt til forskning i 2011	6
1.3. Organisering af forskningen	6
1.4. Forskerstillinger og forskningsår	8
1.5. Forskeruddannelse/ph.d.-uddannelse	9
1.6. Publikationer 2011	10
1.7. Forskningsprojekter 2011.....	12
1.8. Forskningskoordinering og rådgivning	12
1.9. Ekstern forskningsadministrativ rådgivning	12
1.10. Nationalmuseets Bibliotekstjeneste.....	14
II. TVÆRGÅENDE FORSKNINGSPROJEKTER.....	15
Nordlige Verdener	15
Førkristne Kultpladser	15
Jellingprojektet.....	16
Tranquebar Initiativet.....	16
Pots, Potters and Society in Ancient Greece	17
The Carpenter-Meldgaard Endowment	17
Serampore Initiativet.....	18
III. FORSKNINGSAKTIVITETER.....	19
Danmarks Oldtid - Arkæologi og Naturvidenskab	19
Danmarks Middelalder og Renæssance	37
Danmarks Nyere Tid	50
Frilandsmuseet	57
Frihedsmuseet	58
Frøslevlejrens Museum	59
Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling	61
Antiksamlingen	66
Etnografisk Samling	72
SILA - Arktisk Center ved Nationalmuseets Etnografiske Samling	75
Bevaringsafdelingen	80

Musikmuseet	92
Center for Formidling	93

Forsidebilledet viser projektarbejde i forbindelse med *Nordlige Verdener - Nationalmuseets tværgående forskningssatsning 'Arm der måler snitmønstre'*.

FORORD

Forskningsberetning 2011 giver en oversigt over forskningsindsatsen i Nationalmuseets faglige afdelinger med tilhørende forskningsområder og Forskningsadministrationens og Bibliotekstjenestens funktioner i relation til forskningen.

Beretningen indeholder tre hovedafsnit:

I. Nationalmuseets forskning generelt,

II. Oversigt over Nationalmuseets store forskningsprojekter

III. Forskningsområdernes aktiviteter, herunder projekter og publikationer.

Birgit Rønne

Forskningskoordinator

Peter Andreas Toft

Akademisk medarbejder Ph.d.

I. NATIONALMUSEETS FORSKNING

1.1. Målsætning og vision for Nationalmuseets forskning

Nationalmuseets forskning er baseret på den forskningsstrategi, der blev udarbejdet og vedtaget i 2007, efter den Internationale Forskningsevaluering i 2005-2006. Nedenfor følger en opsummering af målsætning, vision og strategien for forskningen, som med mindre ændringer også har været gældende i 2011:

Målsætning

Museets forskning er baseret på nationale og internationale samlinger, arkiver, samt det antikvariske arbejde og andre relevante kildegrupper.

Museets forskning skal på denne baggrund bidrage til forståelsen af de historiske sammenhænge mellem:

- samfundsstrukturer og forandringsprocesser
- kultur og identitet
- menneske og miljø

Inden for disse områder skal museet bedrive innovativ forskning for at opnå ny indsigt i historien og kulturhistorien og i bevaring af kulturarven.

Museets forskningsresultater skal formidles både til nationale og internationale forskningsmiljøer, til beslutningstagere og offentligheden.

Museets forskning er en forudsætning for museets udstillingsvirksomhed og øvrige formidling.

Vision

Nationalmuseets forskningsmål er at være blandt de førende, nationalt og internationalt, inden for forskning i kulturarv.

Strategi for Nationalmuseets forskning

Strategiens formål er at opretholde og udvikle forskningsmiljøets kompetencer ved:

- at profilere museets forskningsresultater i samfundsdebatten
- at integrere museets forskning i nationale og internationale programmer inden for de relevante fagområder
- at definere og udvikle 1-3 tværgående satsningsområder i relation til museets kerneområde
- at udvikle nye metoder og tilgange til studiet af kulturarven
- at fremme det tværfaglige forskningssamarbejde mellem enhederne
- at udvikle forskningssamarbejde såvel nationalt som internationalt
- at prioritere forskningsressourcerne med udgangspunkt i satsnings- og fagområdernes styrke og potentiale
- at udvikle forskningsledelse
- at udvikle forskningsformidling

1.2. Ressourcer anvendt til forskning i 2011

Tabel 1

Finanslovsbevilling anvendt til forskning i 2011 (udgifter)	Eksterne midler anvendt til forskning i 2011 (udgifter)	I alt anvendt til forskning i 2011 (udgifter)
24.731.872 kr.	36.207.770 kr. <i>Heraf 29.397.900 kr. fra private fondsmidler. Andre inkl. statslige 6.809.870 kr.</i>	60.939.642 kr.

1.3. Organisering af forskningen

Kerneområde for Nationalmuseets forskning

Kerneområdet for Nationalmuseets forskning er *Materiel og immateriel kulturarv - bevaring, fortolkning og fortælling*

Forskningen inden for Kerneområdet varetages af museets forskende enheder som tilsammen dækker en række fagområder med tilhørende grundforskning og anvendt forskning:

Forsknings- og Formidlingsafdelingens enheder:

- Danmarks Oldtid – Arkæologi og Naturvidenskab
- Danmarks Middelalder og Renæssance
- Danmarks Nyere tid
- Den Kgl. Mønt- og Medaljesamling
- Antiksamlingen
- Etnografisk Samling
- Frihedsmuseet
- Frøslevlejrens Museum
- Frilandsmuseet
- Musikmuseet
- Center for Formidling

Bevaringsafdelingens enhed:

- Forskning, analyse & Rådgivning (FA&R)

Status for forskningsområderne

I disse enheder foregår den faglige forskningsindsats sammen med den forskning, der går på tværs af forskningsområderne ved etablering af fælles forskningsprojekter, ofte samtidig med at der er etableret netværk med eksterne, faglige samarbejdspartnere, herunder også internationale samarbejdspartnere. Store projekter omtales kort nedenfor, mens mindre projekter og delprojekter omtales under de enkelte faglige enheder.

Nyt stort forsknings-, dokumentations-, restaurerings- og formidlingsprojekt igangsat i 2011

I slutningen af december 2011 fik Nationalmuseet den glædelige meddelelse at Realdania havde besluttet at indgå en partnerskabsaftale med Nationalmuseet i forbindelse med Serampore, den tidligere danske koloni (1756-1845) i Indien, med det formål gennem forskning og dokumentation samt anlægs- og restaureringsarbejder og formidling at skabe ny viden om livet i Serampore både ud fra et historisk og nutidigt perspektiv. Foruden Realdania, som har afsat ca. 24 mio. kr. til Initiativet, støtter Kulturministeriet med en bevilling på 4 mio. kr. Serampore Initiativet vil løbe fra 2011 og frem til 2018.

Konsortieaftale mellem British Museum, Glyptoteket og Nationalmuseet

Nationalmuseet har sammen med British Museum og Glyptoteket indgået en konsortieaftale i juni 2011 om forskningssamarbejde under overskriften ”MUSEUMS IN THE 21st CENTURY – Crossing borders and boundaries to create a future for the past”. Aftalen er underskrevet af de 3 museers direktører med det formål at skabe fælles forskningsprojekter, der kan tiltrække store fondsmidler og derigennem skabe resultater som det enkelte museum alene ikke ville kunne opnå.

Store forskningsprojekter fortsat fra tidligere år

Nationalmuseets første tværgående forskningssatsningsområde ’Nordlige verdener’ er fortsat i 2011, takket være en stor bevilling fra Augustinus Fonden på 28 mio. kr. Satsningsområdet omfatter ca. 20 delprojekter og involverer en stor del af museets faste forskerstab plus en række projektforskere, og varer til udgangen af 2013.

Ligeledes er projektet ’Førkristne kultpladser’, fortsat i 2011, igangsat med en bevilling i 2010 fra A.P. Møller & Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal med et beløb på 11,2 mio. kr. og løber til 2015.

’Jellingprojektet – et kongeligt monument i dansk og europæisk belysning’, påbegyndt i 2008 efter at have modtaget en stor bevilling fra Bikubenfonden på 22,7 mio. kr., fortsatte i 2011 sine forsknings- og formidlingsprojekter i samarbejde med forskere fra Aarhus Universitet og Vejle Museum.

’Pots, Potters and Society’ er forankret i museets Antiksamling blev påbegyndt i 2008 er fortsat i 2011. Udgangspunktet er Nationalmuseets Antiksamlingens store og varierede samling af græsk keramik, der er uden sidestykke i Nordeuropa. Projektet er finansieret af Gösta Enboms Fond.

’The Carpenter Meldgaard Endowment’, som blev etableret i 2009 i Etnografisk Samlings regi, har fortsat projektet i 2011. Det varer frem til 2013 og har som formål at analysere og publicere tidligere museumsinspektør Jørgen Meldgaards efterladte arkivalier, som stammer fra arkæologiske undersøgelser i Arktisk Canada og Grønland. Projektet er støttet af The Rock Foundation med ca. 7,5 mio. kr.

’Tranquebar Initiativet’ som er et samarbejdsprojekt mellem Nationalmuseet og Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet, har fortsat sine aktiviteter i 2011. Projektet har gennem en lang række delprojekter sat fokus på de danske kolonier i Indien og deres betydning for dansk historie i det 17. til 19. århundrede. 2011 har været præget af publicering af en række af delprojekternes resultater samt indvielse af det nyrestaurerede Guvernørhus i Tranquebar som resultat af en bevilling fra en anonym fond på 3 mio. kr.

Filial af CTR -Danmarks Grundforskningsfonds Center for Tekstilforskning

En del af Danmarks Grundforskningsfonds Center for Tekstilforskning (CTR) har siden 2010 været indlejret i Nationalmuseet. CTR udforsker i perioden 2010-2015 forholdet mellem tekstil/skind, miljø og samfund. I forskningsprojektet *Textile Crafts and Cultures* vil forhistoriens tekstil- og skindteknologi og -produktion blive undersøgt. Særlig fokus er Nationalmuseets unikke samlinger af tekstiler- og skinddragter fra bronzealderen og ældre jernalder.

1.4. Forskerstillinger og forskningsår

Forskningen på Nationalmuseet udøves af forskningsprofessorer, seniorforskere, forskere, seniorrådgivere, projektseniorforskere, projektforskere, forskningsassistenter og kandidatstipendiater (om ph.d.stipendiater, se nedenfor) inden for den videnskabelige stillingsstruktur.

Tabel 2. Fordeling af forskerkategorier på museets forskningsenheder inden for den videnskabelige stillingsstruktur*

Forskningsenhed	Forsker	Forsknings-assistenter	Projekt-forsker	Projektse-niorforsker	Senior-forsker	Senior-rådgiver	Forsknings-professor	I alt
Danmarks Oldtid - Arkæologi	1	1	1	1	2	1	1	8
Danmarks Oldtid - Naturvidenskab			1		2	2		5
Danmarks Middelalder og Renæssance	1				5	1		7
Danmarks Nyere Tid			1		4			5
Frihedsmuseet					1			1
Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling					2			2
Antiksamlingen					1			1
Etnografisk Samling & SILA	1		1	3	3		1	9
Frilandsmuseet				1				1
Bevaringsafdelingen	2				6	1		9
I alt	5	1	4	5	26	5	2	48

*Tabellen er opgjort som antal ansatte personer i de forskellige stillingskategorier inden for den videnskabelige stillingsstruktur 31. dec. 2011.

** De ph.d.-studerende, i alt 10, er ikke talt med i ovenstående tabel, idet de ikke er indbefattet af den videnskabelige stillingsstruktur for ABM-institutionerne.

I forhold til 2010, hvor museet havde 43 stillinger inden for den videnskabelige stillingsstruktur har der været en vækst i antal forskere inden for stillingsstrukturen med 5 til 48 i 2011, primært ved ansættelser i projektkategorierne. Ved besparelserne i marts 2011 vil antal forskere inden for den videnskabelige stillingsstruktur dog blive reduceret med 1 seniorforsker og 1 seniorrådgiver med udgangen af 2011.

AC-ansatte uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Forskning finder også sted blandt AC-medarbejdere uden for den videnskabelige stillingsstruktur, primært blandt redaktørerne på værket Danmarks Kirker og konservatorerne. Desuden er der forskningsaktive blandt såvel afdelingschefer som enhedsledere samt andre i kategorien museumsinspektører. Forskningsindsatsen for disse medarbejdere aftales særskilt ved arbejdsplanlægningen i forbindelse med de årlige arbejdsplaner og kan variere fra år til år.

Forskningsprofessorater

Museet har i kraft af stillingsstrukturen og eksterne midler til store forskningsprojekter kunnet oprette to forskningsprofessorater, som fortsætter i 2011. Det drejer sig om et forskningsprofessorat i Arktisk Arkæologi, tilknyttet Sila – Arktisk Center ved Etnografisk Samling, og et forskningsprofessorat på Danmarks Oldtid, i tilknytning projektet 'Førkristne kultpladser'.

Forskningsår

Fra 1. januar 2004 har Nationalmuseets seniorforskere og seniorrådgivere ret til et forskningsår hvert tredje år, efter nærmere retningslinier. For gruppen af seniorforskere er det en ret og pligt at holde forskningsår, mens seniorrådgiverne har mulighed for at tilslutte sig ordningen under visse betingelser.

Forskningsåret løber normalt fra den 1. januar til den 31. december. Ved forskningsårets start skal der foreligge en projektbeskrivelse samt mål for aktiviteten (aktiviteterne), ligesom der også skal foreligge en tidsplan for forløbet og en plan for forskningsårets forskningsformidling.

Forskningsåret giver mulighed for at færdiggøre større manuskripter til publikationer, herunder afhandlinger, men også artikler, udstillinger m.m. Derudover vil det også være muligt at benytte forskningsåret til at igangsætte nye forskningsprojekter, samt indgå med forskningsårets ressource i f.eks. forskningsrådsprojekter, EU-projekter samt projekter finansieret af private fondsmidler. Ved afslutning af forskningsåret foretages en evaluering af de opnåede resultater i relation til de planlagte mål.

I 2011 har 5 seniorforskere haft forskningsår.

1.5. Forskeruddannelse/ph.d.-uddannelse

I kraft af Nationalmuseets status som en sektorforskningsinstitution (ABM-institution) er der etableret mulighed for forskeruddannelse inden for nogle af museets fagområder.

Nationalmuseet havde indtil besparelsesrunden i marts 2011 haft en pulje på ca. 700.000 kr. pr. år til at medfinansiere ph.d.-projekterne. Denne pulje bliver fra 2012 reduceret til 350.000 kr. pr. år, hvilket betyder en væsentlig nedgang i medfinansieringen af ph.d.-projekter for fremtiden. Ph.d.-projekterne bliver desuden helt eller delvist finansieret ved eksterne midler fra FKK, fra Kulturministeriets ph.d.-pulje og private fonde i relation til museets store forskningsprojekter.

I 2011 har 2 ph.d.-studerende forsvaret deres afhandlinger, mens 1 er ophørt med sit studium.

Tabel 3. Oversigt over ph.d.-studerende fordelt på faglige enheder i år 2011

Forskningsenhed	Antal ph.d.-studerende
Danmarks Oldtid - Arkæologi	2
Danmarks Middelalder og Renæssance	1
Danmarks Nyere Tid	1
Antiksamlingen	3
Etnografisk Samling & SILA	1
Bevaringsafdelingen	1
F&F – Center for Formidling tidl. U&A	1
I alt	10

Forskerskoler

Nationalmuseets ph.d.-studerende er indskrevet ved de forskellige universiteters ph.d.-skoler, afhængigt af hvor hovedvejlederen findes. I 2011 drejede det sig om 8 på Københavns Universitet, 1 på Aarhus Universitet og 1 på Konservatorskolen.

1.6. Publikationer 2011

Publikationerne er opdelt i Forskning, Forskningsformidling og Rådgivning. For de videnskabelige publikationernes vedkommende i en række underkategorier (se Tabel 4 og 5) i relation til de enkelte forskningsenheder.

Tabel 4. Publikationer fordelt på de tre hovedkategorier

Forskningsenhed	Forskning	Forskningsformidling	Rådgivning	Sum
Danmarks Oldtid	45	16		61
Danmarks Middelalder og Renæssance	23	18		41
Danmarks Nyere Tid	7	4		11
Frøslevlejrens Museum	3	2		5
Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling	17	8		25
Antiksamlingen	8			8
Etnografisk Samling & SILA	12	20		32
Bevaringsafdelingen	32	5	3	40
Total	147	73	1	223

Tabel 5. Videnskabelige publikationer i 2011 fordelt på underkategorier i forhold til museets forskningsenheder

Forskningsenhed	Artikel, peer reviewet	Artikel	Videnskabelig anmeldelse	Doktor-disputats	Ph.d.-afhandling	Videnskabelig bog/antologi	Bidrag til videnskabelig bog/antologi	Forord/efterskrift	Tidsskrift-artikel
Danmarks Oldtid - Arkæologi	3	6					4		3
Danmarks Oldtid - Naturvidenskab	4	1					1		1
Danmarks Middelalder og Renæssance	1	6		1		4	9		6
Danmarks Nyere Tid	2					3	2	1	
Frøslevlejrens museum		2				1	2		
Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling						2	3		3
Antiksamlingen		1	1				1		1
Etnografisk Samling & SILA	2	2			2	4	1	1	1
Bevaringsafdelingen	11	4			1	1			2
Musikmuseet									2
F&F - Center for Formidling (U&A)		1	1						
I alt	23	23	2	1	3	15	23	2	19

Forskningsenhed	Videnskabelig rapport	Bidrag til videnskabelig rapport	Konference-artikel, peer reviewed	Konference artikel	Forskningsformidlende bog/antologi	Forskningsformidlende rapport	Bidrag til forskningsformidlende bog/antologi
Danmarks Oldtid - Arkæologi	1	1		1	3	1	27
Danmarks Oldtid - Naturvidenskab	1	1					
Danmarks Middelalder og Renæssance			3	2			25
Frilandsmuseet					1		1
Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling							9
Etnografisk Samling & SILA		1	1				1
Bevaringsafdelingen	3	1	2	1	1		
I alt	5	4	6	4	5	1	63

Peer reviewed artikler

Af de 56 videnskabelige artikler (inklusive konference artikler) er 29 peer reviewed.

1.7. Forskningsprojekter 2011

Nationalmuseets forskning foregår dels gennem den forskning som er en del af basisaktiviteterne på forskningsområdet, dels gennem forskningsprojekter som kan være individuelle forskningsprojekter, samarbejdsprojekter med interne og eksterne samarbejdspartnere, de sidstnævnte også med internationale samarbejdspartnere, samt de store tværgående projekter, der primært er eksternt finansierede.

I 2011 er forskningsprojekterne opstillet som forskningsprojekter, der er arbejdet på mindst 4 uger for igangværende projekter, men ikke for afsluttede og nye projekter. Da opgørelsen er foretaget på anden måde end tidligere er der ikke sammenlignet med andre års antal projekter.

Forskningsindsatsen er baseret på den tidsregistrering som den enkelte ansatte har foretaget på det pågældende projekt i årets løb.

Tabel 6. Det samlede antal forskningsprojekter i 2011

	2011*
Afsluttede	21
Igangværende	57
Nye	13
Total	78

*Grundet en anden praksis for opgørelse af projekter er antallet ikke sammenligneligt med opgørelsen for 2010.

1.8. Forskningskoordinering og rådgivning

Koordineringen af museets overordnede forskning ligger hos museumschefen /forskningschefen samt hos forskningskoordinatoren. Forskningskoordinatoren har den overordnede administrative koordinering af ph.d.-stipendierne og forskningsåret, ligesom også udarbejdelse af forskningsredegørelser, handlingsplaner samt den økonomiske styring af de store eksterne forskningsprojekter ligger centralt hos forskningskoordinatoren.

Også kontakter og samarbejde med den øvrige forskningsverden, det være sig universiteter og Forskningsstyrelsen, varetages på det overordnede plan her.

Rådgivningsfunktionen har desuden som mål at rådgive direktionen, den enkelte forsker og forskergruppe med hensyn til ansøgningsprocedure ved forskningsansøgninger samt andre forhold vedrørende forskning. I Forskningsadministrationen er der oprettet en tilskuds- og rådgivningsfunktion vedrørende fondsmidler, herunder forskningsrådsmidler, Nordiske- og EU-midler med det formål at støtte og servicere museets forskere ved udformning og budgetlægning af nye ansøgninger. Der er oprettet en intern mailservice om nye tiltag på forskningsområdet som forskere og andre interesserede kan tilmelde sig.

1.9. Ekstern forskningsadministrativ rådgivning

I 2011 er der i slutningen af året oprettet en ekstern forskningsrådgivning med støtte fra Kulturministeriet for en 2-årig periode med tilførsel af midler, svarende til ½ AC-stilling. Formålet er at stille en gratis rådgivning om forskning, rådgivning om forskningsmidler, mulighed for oprettelse af ph.d.-stipendier, etc. til rådighed for landets statslige og statsanerkendte museer, samt andre af Kulturministeriets forskningsinstitutioner for at styrke forskningsindsatsen her. Der udsendes desuden en Nyhedsmail 'Nyt om Forskning' med bl.a. relevante ansøgningsfrister til forskningsmidler m.m. 4-5 gange om året. Om den eksterne forskningsrådgivende funktion se brochure på:

http://natmus.dk/fileadmin/user_upload/natmus/forskning/dokumenter/NatMus_Forskningsraadgiv_folder_rent.pdf

Nationalmuseets Eksterne Forskningsudvalg

I tilknytning til rådgivning om museets *overordnede forskning* er der på basis af *Lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer m.v.*, marts 1996, etableret et Eksternt Forskningsudvalg (NEF) som er sammensat af 3 eksterne medlemmer og 2 interne medlemmer (seniorforskere) for en 4-årig periode med mulighed for forlængelse i 2 år. De tre eksterne medlemmer indstilles af FKK og FNU og forelægges Kulturministeriets Forskningsudvalg, udpeget for en periode på 4 år med mulighed for forlængelse i yderligere 2 år. De interne medlemmer vælges af museets forskerstab inden for stillingsstrukturen som valgberettigede, mens kun seniorforskere er valgbare.

I 2011 er der afholdt 2 møder i NEF. Sammensætningen af udvalget har været følgende:

- Instituttleder, lic.dr. medlem af FKK Ingolf Thuesen, Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet, fra 1. marts 2006.
- Lektor, ph.d., medlem af FKK, Kurt Villads Jensen, fra 1. marts 2006 (formand for NEF)
- Lektor, dr.scient. Kaare Lund Rasmussen, Institut for Fysik og Kemi, Syddansk Universitet, fra 1. januar 2008.
- Seniorforsker, ph.d. Anne Pedersen, Danmarks Middelalder & Renæssance, Nationalmuseet, fra 1. maj 2006.
- Seniorforsker, mag.art. John Lund, fra 1. maj 2006.
- Udvalgets sekretær, mag.art. et BA Birgit Rønne, Forskningsadministrationen, F&F-afdelingen.
- Direktør Per Kristian Madsen og museumschef for Forsknings- og Formidlingsafdelingen Lene Floris er tilforordnet udvalget.

Nationalmuseets Forskningsudvalg

Forskningsudvalget er nedsat af direktionen for en 3-årig periode. Det er udvalgets opgave, i løbende dialog med direktionen, at rådgive denne om overordnede forskningsspørgsmål for at sikre et optimalt udbytte af forskningsindsatsen på museet samt en profilering af denne.

Faste medlemmer:

Museumschef Lene Floris, F&F-afdelingen

Medlemmer udpeget af direktionen:

Enhedsleder Mads Chr. Christensen, Forskning, Analyse & Rådgivning (FA&R),
Bevaringsafdelingen

Seniorforsker Vivian Etting, Danmarks Middelalder & Renæssance, F & F-afdelingen.
Seniorforsker John Lund, Antiksamlingen, F&F-afdelingen.
Seniorforsker Henning Matthiesen, (FAR), Bevaringsafdelingen.
Enhedsleder, Christian Sune Pedersen, Etnografisk Samling og Nyere Tid, F&F-afdelingen.

Forskningskoordinator Birgit Rønne er sekretariat for Udvalget.

1.10. Nationalmuseets Bibliotekstjeneste

Nationalmuseets Bibliotekstjeneste, som har været en organisatorisk enhed under Forsknings- og Formidlingsafdelingen, blev nedlagt i 2011 i forbindelse med den besparelsesrunde, der blev annonceret den 23. marts 2011, hvilket betød at overbibliotekaren samt to bibliotekarer ophørte i løbet af 2011. En væsentlig del af Bibliotekstjenestens opgaver ophørte hermed, primært den centrale indtastning af publikationer i museets biblioteksbase Natkat, ligesom museets bytteforbindelser ophørte i centralt biblioteksregi og overgik til decentrale løsninger. Det drejer sig om registrering af museets bogbestand, som fra 2011 registreres i Natkat af den enkelte forsker/museumsinspektør på museets enheder.

Biblioteksbasen NatKat

Som led i at øge kendskabet til museets bogsamlinger valgte Nationalmuseet fra 2004 at indgå i Det Kongelige Biblioteks systemfællesskab, REX.

Databasen, NatKat, med registrering af museets bogbestand findes på KB, via Nationalmuseets hjemmeside.

PURE-registreringssystemet

Bibliotekstjenesten havde desuden det tekniske og praktiske ansvar for museets forskningsregistreringssystem PURE en funktion, der ligeledes ophørte centralt med udgangen af maj 2011. Først i slutningen af 2011 er der blevet etableret en løsning i Forskningsadministrationens regi.

Indregistreringerne i PURE-systemet findes publiceret i PURE-portalen på museets hjemmeside:
<http://forskning.natmus.dk/front.do>

Deltagelse i forskningsinfrastrukturprojektet DK-CLARIN

Nationalmuseet har ved forskningskoordinator Birgit Rønne og overbibliotekar Lisbet Holtse været deltager i forskningsinfrastrukturprojektet DK-CLARIN, ledet af Center for Sprogteknologi på Københavns Universitet med fem andre partnere. Projektet blev afsluttet 1. juni 2011, finansieringen af det samlede projekt var på 15 mio. kr. fra Forskningsstyrelsen.

II. TVÆRGÅENDE FORSKNINGSPROJEKTER

Nordlige Verdenser

Nationalmuseet har iværksat sin hidtil største, tværgående forskningsindsats: Initiativet skal fra 2009-2013 producere og formidle ny viden og indsigt om forholdet mellem menneske og miljø i de sidste 15.000 år med perspektivering til nutiden, hvor klimaændringerne er mærkbare.

Nordlige Verdensers faglige indhold består af over 20 projekter, der er ledet af forskere fra samtlige forskende enheder på Nationalmuseet. Projekterne er organiseret i tre forskningssøjler, så der skabes tilstrækkeligt store, dynamiske og tværfaglige forskningsmiljøer. De tre forskningssøjler er:

- Klimaændringer og samfund – når klimagrænser flytter sig.
- Landbrug på grænsen – nordlige kulturlandskaber
- Netværk i Nord – Kommunikation, handel og kulturmarkører.

Augustinus Fonden er den primære bidragsyder til satsningsområdet Nordlige Verdenser. Satsningsområdet har sin egen hjemmeside: <http://nordligeverdener.natmus.dk/>

Førkristne Kultpladser

Førkristne Kultpladser er et forskningsprojekt om jernalderens og vikingetidens hedenske religion.

Den nordiske mytologis fascinerende univers var indtil for få årtier siden stort set kun kendt fra den tidlige middelalders skriftlige kilder, hvorimod religionens faktiske samspil med datidens befolkning var ukendt.

Arkæologiske spor på flere stormandsgårde rummer vidnesbyrd om den sene førkristne religion i en periode, hvor den nordiske mytologis gudeverden tager form, og der sker ændringer i den måde man praktiserer religionen. Projektet skal bringe os til en forståelse af religionen og dens ritualer og væsen.

A.P. Møller & Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal har bevilget en millionsum til projektet, som løber fra 2010-2015.

Hjemmeside: <http://vikingekult.natmus.dk/index.php?id=1563&L=dk>

Jellingprojektet

Jellingprojektet er et forsknings- og formidlingsprojekt, der tager afsæt i de enestående monumenter i Jelling - et anlæg, der markerer såvel overgangen fra hedenskab til kristendom som etableringen af den danske kongemagt i vikingetiden.

Projektet undersøger den forvandling, det danske samfund gennemgik i løbet af vikingetiden og den tidlige middelalder under stærk påvirkning udefra, ikke mindst fra naboerne syd for grænsen.

Bikubenfonden har bevilget et tocifret millionbeløb til gennemførelse af projektets første del, der løber i perioden 2008 til 2013.

<http://jelling.natmus.dk/>

Tranquebar Initiativet

I Tranquebar Initiativet samarbejder indiske og danske forskningsinstitutioner og myndigheder om udforskning af kulturmøder før og nu i Tranquebar. Dertil kommer restaurering af den fælles dansk-indiske kulturarv. Tranquebar, på østkysten af det sydlige Indien, var en dansk handelsstation fra 1620 til 1845.

Det overordnede perspektiv er at udforske historisk materiale om dansk kolonialisme fra både et dansk og et indisk perspektiv samt at bevare og formidle den fælles indisk-danske kulturarv i Tranquebar. Det er tillige et mål at relatere de historiske emner til den nutidige befolknings sociale og kulturelle livsbetingelser.

Tranquebar Initiativet er et samarbejdsprojekt mellem Nationalmuseet og

Københavns Universitets afdeling for Tværkulturelle og Regionale Studier (ToRS). Tranquebarinitiativet er støttet af Bikubefonden.

<http://natmus.dk/forskning/forskningsprojekter/tranquebar-initiativet/>

Pots, Potters and Society in Ancient Greece

Forskningsprojektet Pots, Potters and Society in Ancient Greece er finansieret af Generalkonsul Gösta Enboms Fond og Nationalmuseet. Udgangspunktet er Nationalmuseets Antiksamlings store og varierende samling af græsk keramik, der er uden sidestykke i Nordeuropa. Samlingens kerne er Christian VIII's Vasecabinet, der efter kongens død i 1848 overgik til statseje og blev en del af Nationalmuseet. Den er efterfølgende blevet forøget med udvalgte erhvervelser gennem gaver og køb samt fund fra danske udgravninger på Rhodos (1902-1914).

Lerkar anvendt til opbevaring og transport af fødemidler, samt ved tilberedning og servering af mad og drikke var uundværlige i Middelhavslandenes oldtidskulturer. Keramiske fund er derfor en af de største og rigeste kildegrupper fra den antikke verden og kan potentielt give svar på en lang række spørgsmål, som skriftlige kilder er tavse om.

<http://natmus.dk/forskning/forskningsprojekter/pots-potters-and-society/>

The Carpenter-Meldgaard Endowment

Med støtte fra The Rock Foundation blev stiftelsen 'The Carpenter-Meldgaard Endowment' etableret i foråret 2009. Stiftelsens formål er at støtte det fire-årige projekt "Arctic Horizons: The Meldgaard Legacy". Projektet løber til 2013. Projektet har til formål at analysere og publicere tidligere museumsinspektør ved Etnografisk Samling, Jørgen Meldgaards (1927 – 2007) efterladte arkivalier, fotos og film fra de mange arkæologiske undersøgelser, som han gennemførte i Arktisk Canada og Grønland gennem flere årtier.

<http://nordligeverdener.natmus.dk/the-carpenter-meldgaard-endowment/>

Serampore Initiativet

Nationalmuseets Serampore Initiativ har som mål gennem forskning, dokumentation og restaurerings- og anlægsarbejder at skabe ny viden om Serampores historie, kulturarv og udvikling. Serampore var en dansk koloni på den indiske østkyst i perioden 1756-1845 og rummer fra denne tid en fysisk dansk kulturarv, som der er et grundlæggende behov for at registrere, opmåle og dokumentere og gøre den internationalt tilgængelig for forskere og formidlere samt for de myndigheder, der har ansvaret for denne del af verdenskulturarven.

Realiseringen af Serampore Initiativet er baseret på en samarbejdsaftale mellem Realdania og Nationalmuseet, hvor Realdania har givet et tocifret millionbeløb til dets realisering i perioden 2011-2018. Ud over Realdania er Kulturministeriet også gået ind med delfinansiering af Initiativets aktiviteter.

<http://natmus.dk/forskning/forskningsprojekter/serampore-initiativet/om-serampore-initiativet/>

III. FORSKNINGSAKTIVITETER

Danmarks Oldtid - Arkæologi og Naturvidenskab

Forskningsområder ved Danmarks Oldtid

Enheden bidrager til forskningen inden for forhistorisk arkæologi og naturvidenskab (botanik og geologi).

Inden for den *forhistoriske arkæologi* arbejdes der primært med Danmarks forhistorie fra de ældste tider til 1050. Det sker traditionelt på baggrund af hele Europas forhistorie. I de senere år er udviklingen gået mere og mere i retning af at behandle kulturfænomener på europæisk baggrund, og der samarbejdes i stadig højere grad internationalt, hvilket også fremgår af nedenstående liste over deltagelse i konferencer. Tendensen præger forskningen inden for sten-, bronze- og jernalder. Et særligt tema i disse år udgør forskning i forhistoriske tekstiler, der varetages af en seniorforsker lønnet i 5 år af Grundforskningsfondens Center for Tekstilforskning ved Københavns Universitet.

Inden for *naturvidenskab* varetages bestemmelser og dateringer inden for pollenanalyse, dendrokronologi, plantemakrofossilbestemmelse og vedbestemmelse. Tendensen er her, at mere arbejde udføres for eksterne bevillinger, i takt med at personalet reduceres som følge af de besparelser, som pålægges museet. D. 31. okt. 2011 fratrådte to museumsinspektører deres deltidsstillinger inden for hhv. makrofossilbestemmelse og vedbestemmelse som følge af nedskæringer. Vigtigt for forskningsmiljøet inden for naturvidenskab har i 2011 været gennemførelse af og deltagelse i flere eksternt finansierede projekter, dels det tværfaglige projekt om senglacialtiden, der støttes dels af FKK og af museets satsningsområde 'Nordlige Verdener', dels de andre projekter under 'Nordlige Verdener', herunder projektet 'Førkristne Kultpladser'.

Deltagelse i konferencer

Morten Axboe deltog 10. maj 2011 i Seminar om projektet 'Jørlunde - et kultcenter i jernalder og vikingetid?' på Museet Færggården i Frederikssund. Foredrag: 'Guldbrakteaterne fra Lærkefryd og Søtoftegård. Nære og fjerne forbindelser'.

Morten Axboe deltog 20.-21. oktober 2011 i 'Workshop Workshop'. The elusive gold smithies of the North'. Symposium på Schloss Gottorf i Schleswig, arrangeret af Zentrum für Baltische und Skandinavische Archäologie. Foredrag: 'Late Roman and Migration Period sites in southern Scandinavia with archaeological evidence of the activity of gold and silver smiths.'

Claudia Baittinger deltog 13.-19. September 2011 i Shrub Synthesis Workshop i Davos, Schweiz, og bidrog med data, m.m.

Josefine Bican og Sandie Holst deltog 14.-15. oktober 2011 i den internationale konference 'The North Sea Link' på Gøteborgs Bymuseum.

Niels Bonde deltog 14.-15. oktober 2011 i konferencen 'The North Sea Link Routes, influences and contacts during the Vendel Period and the Viking age' på Göteborg City Museum med foredraget

'Dating and a lot more. Dendrochronological research on historical shipwrecks from the Viking period in Scandinavia.'

Peter Steen Henriksen deltog 7. – 9. april 2011 i workshoppen 'Siedlungen der älteren Bronzezeit', i Sankelmark, Slesvig, arrangeret af Akademie der Wissenschaften und der Literatur, Mainz, med foredraget 'Agriculture and land use in Danish Bronze Age'.

Peter Steen Henriksen deltog 22.-23. august 2011 i NATARK (Naturvidenskab i arkæologien)'s konference om nye metoder & nye resultater, København.

Peter Steen Henriksen deltog 14.-18. september 2011 i European Association of Archaeologists (EAA)'s 17th Annual Meeting i Oslo, hvor han præsenterede posteren 'Norse farming in Greenland'.

Peter Steen Henriksen deltog 1. november 2011 i Nordlige Verdeners workshop nr. 2: 'Udfordringer og løsninger', på Nationalmuseet med foredraget 'Agerbrug på grænsen. De første fund af korn i det norrøne Grønland.'

Peter Steen Henriksen deltog 16.-17. november i ODM's orienteringsmøde i Nyborg med foredraget 'Nordboernes agerbrug i Grønland. Et agerbrug på nordgrænsen.'

Catherine Jessen deltog 21.-27. juli 2011 i XVIII INQUA Congress, Bern, Switzerland.
Poster: Mortensen, Morten Fischer; Odgaard, Bent Vad; Jessen, Catherine:
'Limiting factors for vegetation development during the early late glacial in Denmark'.

Catherine Jessen deltog 22.-23. august 2011 i NatArk-mødet 'Nye metoder og Nye resultater' på Geologisk Museum, København.

Catherine Jessen deltog 14.-18. september 2011 i EAA 17th Annual Meeting, Oslo, Norge.

Catherine Jessen deltog 1. november 2011 i Nordlige Verdeners workshop: 'Ændringer og løsninger' på Nationalmuseet, København. Præsentation: *Senistidens Danmark og Lundby Mose*.

Catherine Jessen deltog 16.-18. november 2011 i ODM's orienteringsmøde i Nyborg.
Præsentation: 'Lundby Mose: Præboreale dyrofringer i en periode med store klimaskift'.

Lars Jørgensen deltog 6.-7. januar 2011 i Workshop 'Viking Age Economics' på Kulturhistorisk Museum, Oslo, med foredraget 'Pre-Christian cult-places'.

Lars Jørgensen deltog 23.-25. marts 2011 i Workshop 'Birka – Hovgården', på Statens Historiska Museum i Stockholm med foredraget 'The manorial Complex at Lake Tissø, Denmark'.

Lars Jørgensen, Sofie Drotner, Josefine Franck Bican og Inge Schjellerup deltog 6.-8. maj 2011 i den internationale konference 'Religion and Material Culture', på BiCuM, Københavns Universitet, og Nationalmuseet.

Lars Jørgensen deltog 14.-15. oktober 2011 i den internationale konference 'The North Sea Link' på Gøteborgs Bymuseum. med foredraget 'Spatial organization of the manorial complex at Lake Tissø, Denmark'.

Lars Jørgensen deltog 2. november 2011 i konferencen 'Nationalmuseet i museumslandskabet' på Nationalmuseet med foredrag om projektet 'Førkristne Kultpladser's forskningssamarbejde med regionalmuseerne.

Lars Jørgensen deltog 10.-12. November 2011 i konferencen 'Power and place in Later Roman and early medieval Europe: interdisciplinary perspectives on governance and civil organization.' på UCL Institute of Archaeology, London, med foredraget 'The manorial complex from the 6th -11th century AD at Lake Tissø, Denmark. The identification of the assembly function connected to elite residences'.

Flemming Kaul arrangerede og deltog 25.-29. maj 2011 i symposiet, 'Agrarsamfundenes ekspansion i nord' på Tanums Hällristningsmuseum, Underlös, Bohuslän, Sverige, under Nordlige Verdener, Nationalmuseets forskningsinitiativ, og bidrog med foredraget 'Fund, helleristninger og landskaber, Nordnorge' samt med afsluttende sammenfatning af symposiet.

Flemming Kaul deltog 6-8. maj 2011 i symposiet 'Religion and Material Culture. Defining Religion, Religious Elements and Cultural Memory on the Basis of Objects, Architecture and Space' på Det Teologiske Fakultet ved Københavns Universitet samt på Nationalmuseet med foredraget 'The Shape of the Divine Powers in Nordic Bronze Age Mythology'.

Flemming Kaul deltog 8. juli 2011 i helleristningsseminar i Capo di Ponte, Valcamonica, Norditalien, med forelæsning på Dipartimento Valle Camonica e Lombardia del Centro camuno di studi Preistorici med titlen: 'La religione nell'età del Bronzo Nordica – La barca, il cavallo, il pesce e il serpente'.

Flemming Kaul deltog 5.-9. september 2011 i symposiet 'Farming on the Edge', under Nordlige Verdener, Nationalmuseets forskningsinitiativ, arrangeret af Ditlev Mahler på Shetland Museum, Lerwick, Shetland, Scotland. Bidrog med foredraget 'Multi-period construction of megalithic tombs – and the megalithic tombs in Shetland'.

Flemming Kaul deltog 27.-29. september 2011 i kongressen '4. Fachtag der Spreewälder Kulturstiftung. Faszinosum Lausitzer Kultur: Religion, Musik, Medizin' i Burg, Spreewald, Brandenburg, med foredraget 'Wagen, Kult und Religion in der nordischen Bronzezeit'.

Flemming Kaul deltog 1. november 2011 i Nordlige Verdeners 2. workshop 'Udfordringer og løsninger' på Nationalmuseet med foredraget 'Agricultural landscapes of Arctic Norway'.

Ditlev L. Mahler deltog 26.-29. April 2011 i XI Nordic TAG Multidisciplinary archaeology conference, Linnaeus Universitet, Kalmar, Sverige, med indlægget 'Far out in the North Atlantic Ocean. Shetland – the Border of Farming 4000 – 3000 BC'.

Ditlev L. Mahler deltog 25.-29. Maj 2011 i netværksmøde/symposium afholdt som del af Nordlige Verdeners projekt *Agrarsamfundenes ekspansion i nord* på Tanums Hällristningsmuseum,

Underslös, Bohuslän, Sverige, med indlægget 'Øer langt ude i det blanke hav. Shetlandsøerne: Landbrug på grænsen 4000-3000 f.v.t.'

Ditlev L. Mahler deltog 7. september 2011 i netværksmøde i Lerwick, Shetland, med indlægget 'Shetland – the border of Farming 4000-3000 BC. Some aspects of the 2011 fieldwork'.

Morten Fischer Mortensen deltog 21.-27. juli 2011 i XVIII INQUA Congress i Bern, Schweiz, hvor han sammen med Catherine Jessen præsenterede Slotseng på postersessionen.

Morten Fischer Mortensen deltog 22.-23. august 2011 i NatArk konferencen på Københavns Universitet, hvor han præsenterede forskningsprojektet 'De første mennesker i Danmark'.

Morten Fischer Mortensen deltog 14.-18. september 2011 i European Association of Archaeologists' Annual Meeting i Oslo, hvor han præsenterede forskningsprojektet 'De første mennesker i Danmark' med indlægget 'Colonizing the Northern frontier' (publiceret abstract, se listen over publikationer).

Morten Fischer Mortensen deltog 17. november 2011 i ODM's orienteringsmøde i Nyborg med indlægget 'Burre og Bromme – En kærlighedshistorie'.

Morten Fischer Mortensen deltog 30. november 2011 i Yngre Dryas Workshop på Københavns Universitet med foredraget 'Yngre Dryas – et spøgelse'.

Peter Vang Petersen var 24. februar 2011 inviteret som oplægsholder på Riksantikvarämbetets hearing 'Metallsökare och fornfund' i Stockholm med indlægget 'Danske erfaringer med detektorfund'.

Peter Vang Petersen deltog 3.-6. marts 2011 på den 20. Jahrestagung der Arbeitsgemeinschaft Mesolithikum i Halle, Tyskland med foredraget 'Dogs in the Mesolithic'.

Peter Vang Petersen var 18. marts 2011 inviteret til symposium i anledning af professor Nanna Noe-Nygaards fratreden fra Geologisk Institut med foredraget 'Hunde og elsdyr i mesolitikum'.

Peter Vang Petersen holdt 17. juni 2011 den 26. årlige Rudolf-Virchow-Vorlesung arrangeret af MONREPOS - Archäologisches Forschungszentrum und Museum für menschliche Verhaltensevolution i Neuwied Schlosstheater med foredraget 'Jagd und Musik in der nordeuropäischen Mittelsteinzeit'.

Peter Vang Petersen deltog 16.-18. november 2011 i ODM's Orienteringsmøde på Nyborg Strand med indlægget 'Danefæ fra Danmarks Oldtid'.

Lasse Sørensen deltog 27. april 2011 i XI Nordic TAG i Kalmar, Sverige, med foredraget 'Farming on the frontier – the expansion and complexity of agrarian societies during the Early Neolithic in Southern Scandinavia.'

Lasse Sørensen deltog 22. maj 2011 i INQUA (International Union for Quaternary Science)'s konference i Bern, Schweiz og holdt sammen med Sabine Karg foredraget 'New perspectives on the

speed of the neolithisation process in Southern Scandinavia: an investigation of vegetation, plant utilization, early food production and networks’.

Lasse Sørensen deltog 25.-29. maj 2011 i netværksmøde/symposium arrangeret af Nordlige Verdens projekt ’Agrarsamfundenes ekspansion i nord’ på Tanums Hällristningsmuseum i Underslös, Bohuslän, Sverige med foredraget ’Neolitisering i Sydskandinavien – fremmede økser som sædekorn for neolitisering.’

Afholdte konferencer/seminarer

Flemming Kaul arrangerede 25.-29. maj 2011 workshop/seminaret under Nordlige Verdener, ’Agrarsamfundenes ekspansion i nord’ på Tanums Hällristningsmuseum i Underslös, Bohuslän, Sverige, assisteret af Lasse Sørensen.

Ditlev Mahler arrangerede 5.-9. September 2011 symposiet ’Farming on the Edge’, under Nordlige Verdener, Nationalmuseets forskningsinitiativ, på Shetland Museum, Lerwick, Shetland, Scotland.

Bedømmelses- og censorvirksomhed m.m.

Charlie Christensen er medlem af censorkorpset for geologi ved universiteterne i Århus og København.

Lars Jørgensen var opponert ved Anna Nissen Jauberts forsvar af sin disputats *Élites et espaces dans le Nord-Ouest de l’Europe (3e-12e siècles)* ved Sorbonne Universitet i Paris d. 3. december 2011.

Peter Vang Petersen er medlem af censorkorpset for forhistorisk arkæologi ved universiteterne i Århus og København.

Udgivervirksomhed/redaktion

Andersson Strand, Eva; Gleba, Margarita; Mannering, Ulla (red.): *Archaeological Textiles Newsletter* 52, 2011, Copenhagen.

Andersson Strand, Eva; Gleba, Margarita; Harris, Susanna; Mannering Ulla (red.): *Archaeological Textiles Newsletter* 53, 2011, Copenhagen.

Nielsen, Poul Otto (ansv.); Hansen, Ulla Lund (red.): *Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie* 2008. Det Kgl. Nordiske Oldskriftselskab, København 2011. 232 pp.

Nielsen, Poul Otto (ansv.); Hansen, Ulla Lund (red.): *Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie* 2009. Det Kgl. Nordiske Oldskriftselskab, København 2011. 236 pp.

Nielsen, Poul Otto (ansv.); Hansen, Ulla Lund (red.): *Nordiske Fortidsminder* Ser. C, vol. 8. Det Kgl. Nordiske Oldskriftselskab, København 2011. 309 pp.

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Niels Bonde, seniorforsker
Charlie Christensen, seniorrådgiver
Sofie Drotner, forskningsassistent, cand.mag.
Lars Jørgensen, seniorforsker / forskningsprofessor
Flemming Kaul, seniorforsker, dr.phil.
Ditlev L. Mahler, projektseniorforsker
Claus Malmros, seniorrådgiver
Sabine Karg, seniorforsker
Ulla Mannering, seniorforsker
Peter Vang Petersen, seniorrådgiver

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Morten Axboe, museumsinspektør, dr.phil.
Josefine Franck Bican, akademisk medarbejder, cand.mag.
Claudia Baittinger, museumsinspektør, Diplom-Biologin
Anne Birgitte Gotfredsen, projektforsker, cand.scient.
Peter Steen Henriksen, museumsinspektør, cand. agro.
Catherine Jessen, museumsinspektør, ph.d.
Mette Marie Hald, museumsinspektør, ph.d.
Susanne Klingenberg, museumsinspektør, mag.art.
Morten Fischer Mortensen, museumsinspektør, ph.d.
Poul Otto Nielsen, overinspektør, mag.art.
Peter Pentz, museumsinspektør, fil.dr.

Phd-studerende

Maria Panum Baastrup
Lasse Sørensen

TAP-personale

Orla Hylleberg Eriksen, laborant
Michelle Garnier, enhedssekretær
Jytte Høstmark, kontorfuldmægtig
Jørgen Holm Jensen, laborant
Søren Duedahl Nissen, it-superbruger
Per Poulsen, udgravningstekniker
Helga Schütze, kontorfuldmægtig

Tegnere

Thomas Hjejle Bredsdorff
Malgorzata Hansen
Poul Wöhliche

Studenter

Birgitte Wendelbo Arentoft
Charlotte Brandstrup
Marie Brinch
Sandie Holst
Freerk Oldenburger
Anders Rasmussen
Tine Louise Slotsgaard

Projekter

Afsluttede projekter

Projektnummer 1030-3029: Sosteli – en jernalderboplads

Jernalderbopladsen Sosteli var udgravet i 1940'erne og undersøgt af J. Troels-Smith fra Nationalmuseet. Projektet i 2011 omfattede en grundig vurdering og beskrivelse af arkivmateriale på Nationalmuseet, og datering og pollenanalyse af udvalgte prøver.

Ansvarlig: Catherine Jessen.

Startdato: 1.1.2011.

Slutdato: 31.3.2011.

Præsentation/rapportering: Rapporten 'Palaeoenvironmental investigations at Sosteli Iron Age farm (1948-2011). *NNU rapport 09/2011*.

Finansiering: Fylkeskonservatør, Vest-Agder Fylke, Norge.

Projektnummer 5027: Jernalderen i Nordeuropa – Ejsbøl II

Publikation af de nyeste udgravninger i Ejsbøl Mose. Dette delprojekt består i publikation af de geobotaniske resultater af Nationalmuseets Naturvidenskabelige Afdelings deltagelse i udgravningerne i Ejsbøl Mose 1956-64, 1967 og 1999.

Ansvarlig: Charlie Christensen.

Startdato: 1.1.2005.

Slutdato: 31.12.2011.

Præsentation/rapportering: Publikation.

Finansiering: Carlsbergfondet.

Samarbejdspartnere: Museum Sønderjylland, Kulturstyrelsen, Moesgaard Museum.

Projektnummer 5020: Jernalderen i Nordeuropa - Nydam bind 5: Jernalderens våbenofre i Nydam Mose. Bemalede skjolde og udskårne træsager. Arkæologiske, geologiske og bevaringsmæssige undersøgelser 1989-99

Færdiggørelse af publikation vedr. arkæologiske og naturvidenskabelige resultater af Nationalmuseets udgravninger i jernalders offermose i Nydam i perioden 1989-1999. Afpuddning af tekst og illustrationer.

Fremlæggelse af de væsentligste arkæologiske og naturvidenskabelige resultater af Nationalmuseets udgravninger i våbenoffermodsen Nydam i perioden 1989-1999.

Stratigrafisk påvisning af gentagne, kronologisk forskellige ofringer. Fremlæggelse af vidnesbyrd om hidtil ukendt anvendelse af bemalede skjolde og dekorerede sværdskeider. Redegørelse for jernalderens træteknologi og for perspektiverne mht. bevaring af resterende offerlag i mosen.

Ansvarlig: Peter Vang Petersen

Startdato: 1. juni 2006

Slutdato: 1. jul 2011

Præsentation/rapportering: Nydam bind 4: Jernalderens våbenofre i Nydam Mose. Bemalede skjolde og udskårne træsager. Arkæologiske, geologiske og bevaringsmæssige undersøgelser 1989-99

Finansiering: Carlsbergfondet

Projektnummer 10303016: Kongemosen - Settlement, Technology and Art

Færdiggørelse af manuskript og illustrationer til en publikation af fundene fra Nationalmuseets udgravning af bopladsen Kongemosen i den vestsjællandske Åmose, som fandt sted i 1955-56, og som har givet navn til den atlantiske Kongemosekultur.

Ansvarlig: Peter Vang Petersen

Startdato: 1. apr 1999

Slutdato: 31. dec 2011

Finansiering: Intern støtte

Projektnummer 510217: Bioarkæologiske undersøgelser af jernalderfund-pladsen Fuglsøgårds Mose, Randers, DK

Den arkæologiske fundplads Fuglsøgårds Mose ved Mariager Fjord i Østjylland er enestående for anlæggene og det arkæologiske fund: Gruber der har været brugt som tørvegrave og senere til ofring, eller opbevaring af madvarer. Intakte lerkar stammer fra midten af den førromerske jernalder. Bioarkæologiske fund som frø, pollen og insekter er blevet analyseret af forskellige specialister. Disse analyser hjælper til at forstå, hvordan de enkelte lag er opstået og med hvilket materiale lerkarene har været fyldt. I de kommende år, vil den afsluttende publikation af de naturvidenskabelige resultater bliver forberedt.

Der er gennemført prøveudtagning og analyser af bioarkæologisk materiale af forskellige gruber. SK har koordineret de enkelte analyser og organiseret et første møde, hvor alle specialister kunne udveksle og diskutere deres resultater. Der er store muligheder for at rekonstruere et detaljeret billede af miljøet omkring fundpladsen. Der foreligger rapporter og allerede fire publikationer. En samlet publikation af alle naturvidenskabelige analyser er nu i planlægningsfasen.

Ansvarlig: Charlie Christensen

Startdato: 1. maj 2003

Slutdato: 31. dec 2011

Finansiering: KUAS og University of Innsbruck. Plus intern finansiering

Projektnummer 10872800: Tømmerhuse på de nordatlantiske øer og i Grønland - diffusion og innovation

I det 18. og 19. århundrede påvirkes husbyggeriet på Færøerne, Island og Grønland af den norske byggetradition af tømmerhuse. Nærværende forskningsinitiativ vender sig mod bygninger opført i denne periode og skal belyse den påvirkning, der fandt sted indenfor husbygning i det nordatlantiske område. Norges tømmerrigdom og centrale beliggenhed i det nordatlantiske og vesteuropæiske område betyder, at tømmereksport fra Norge til dette område "til alle tider" har fundet sted. Projektets første fase vil være, omlægge og videreudbygning af det norske net af dendrokronologiske grundkurver for fyrretræ for nøjere at kunne datere bygninger og fastlægge eksporttømmers oprindelsessted: 'hvor kom tømmeret fra?' Efterfølgende vil bygningsarkæologiske og etnologiske studier søges inddraget. Projektet hører til blandt Nordlige Verdeners udviklingsprojekter.

Ansvarlig: Niels Bonde
Startdato: 1. jan 2010
Slutdato: 31. dec 2011
Finansiering: Augustinusfonden

Igangværende projekter:

Projektnummer 1087-1400: 'Små træer' fra Nordøstgrønland

Dværgpiletræer fra Arktis har potentialet til dendroklimatologiske studier, men har ikke været anvendt pga. metodiske problemer.

Prøver af *Salix arctica* er indsamlet ved Zackenberg Station, Nordøstgrønland. Indgående, grundlæggende undersøgelser af den årlige tilvækst er nødvendig for at præcisere og verificere metoden. Projektets mål er at forbedre de vedanatomiske analysemetoder for *S. arctica*. Dette vigtige basale arbejde skal gøre det muligt at fremstille proxy data, som vil kunne anvendes til at udforske fortidens klima.

Fremtidige studier vil således ikke blot belyse ændringer i f.eks. snedække og temperatur omkring Zackenberg, men også bidrage til anvendelse af dendroklimatologi på andre lignende arter fra de arktiske områder.

Ansvarlig: Claudia Baittinger.

Startdato: 1.1.2009.

Slutdato: 31.12.2012.

Finansiering: Augustinusfonden og KVUG.

Projektnummer 1091-1100: Jægere/samlere i nyt land.

Jægere/samlere i nyt land er et tværvideenskabeligt forskningsprojekt som har til formål at rekonstruere det senglaciale naturmiljø, samt at bearbejde og publicerer en række senpalæolitiske bopladser fra Danmark. De naturvidenskabelige studier tager udgangspunkt i de naturlige arkiver som findes i sø- og moseaflejringer fra istidens afslutning.

De arkæologiske studier er koncentreret om de syddanske pladser Sølbjerg, Knudshoved, Hasselø og Trollesgave, de nordjyske pladser Lendum og Hollendskær samt den klassiske Havelte plads i Holland.

Ansvarlig: Charlie Christensen

Startdato: 1.1.2009.

Slutdato: 31.12.2012.

Præsentation/rapportering: peer reviewede artikler, conference proceedings, populærvideenskabelige artikler samt foredrag.

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Samarbejdspartnere: Sydsjællands Museum, Kulturstyrelsen og universitetet i Groningen.

Projektnummer 1087-2100: Landbrug på grænsen. Shetlandsøerne 4000-3000 f.v.t.

Komparativ analyse mellem neolitikum på Shetlandsøerne og i Sydkandinavien med henblik på at belyse agerbrugssamfundenes komponenter.

Ansvarlig: Ditlev L. Mahler.

Startdato: 1.1.2010.

Slutdato: 31.12.2012.

Finansiering: Augustinusfonden

Projektnummer 1122-1008: Creativity and Craft Production in Middle and Late Bronze Age Europe

Studies related to the possible origins of the Nordic Bronze Age razor and Mycenaean-Minoan and Nordic Bronze Age chronology. Assessment of routes of contact from the Mediterranean to Scandinavia.

Ansvarlig: Flemming Kaul.

Startdato: 2010.

Slutdato: 2012.

Finansiering: EU-midler til HERA-projekt.

Samarbejdspartnere: University of Southampton, University of Cambridge, NTNU, Archaeological Museum in Zagreb, Natural History Museum Vienna.

Projektnummer 1087-2000: Agrarsamfundenes ekspansion i Norden.

Projektets formål er at studere den yderste grænse for agrarøkonomien i bronzealderen i Norden. I maj 2011 blev der organiseret og afholdt et symposium på Tanum Hällristningsmuseum, Bohuslän, Sverige, med deltagelse et udvalg af skandinaviske forskere, med efterfølgende redaktion af kongresberetning i samarbejde med Lasse Sørensen. I august 2011 blev der foretaget studierejse til nordlige Nordland og Troms, Nordnorge, sammen med Preben Rønne, Universitetet i Trondheim. I september 2011 deltagelse i netværksmøde i Lerwick, Shetland, organiseret af Ditlev Mahler.

Ansvarlig: Flemming Kaul.

Startdato: 2010.

Slutdato: 2013.

Præsentation/rapportering: Publikationer.

Finansiering: Intern og Augustinusfonden.

Projektnummer 1082-1652+1653: Landbrug på grænsen – agrarsamfundenes ekspansion og kompleksitet i neolitikum i Norden.

Studium af neolitiseringsprocessen i Skandinavien. Formålet er at skabe et overblik over landbrugsekspansion og –regression i Skandinavien fra introduktionen af agerbrug og kvægavl ca. 4000 f.Kr. indtil overgangen til bronzealderen ca. 1700 f.Kr.

Ansvarlig: Lasse Sørensen.

Startdato: 1.9.2010.

Slutdato: 31.12.2013.

Præsentation/rapportering: Artikler.

Finansiering: Augustinusfonden.

Projektnummer 1029-1800: Kommunikation, kulturmøde og kulturel identitet – tingenes rejse i Skandinaviens vikingetid.

Formålet er at analysere kontakterne mellem Sydskandinavien og det engelske/irske område samt det europæiske kontinent i vikingetiden (750-1050 e.Kr.) på grundlag af importerede metalsager – først og fremmest forskellige typer af smykker og beslag.

Ansvarlig: Maria Panum Baastrup

Startdato: 1.7.2008.

Slutdato: 30.8.2012.

Præsentation/rapportering: Afhandling og artikler.

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Projektnummer 1030-3018: Med Ryggen til fjeldet.

Dendrokronologiske undersøgelser i Vest-Agder fylke, Norge. Sørlandets kystnære områder hører til de naturlige udbredelsesområder for egetræer (*Quercus* sp.) i Europa. På grundlag af materiale fra levende træer kan der fremstilles en kronologi for eg, som dækker tilbage til begyndelsen af det 18. århundrede. Ved hjælp af historisk materiale fra Agder fylkerne vil kronologien blive forlænget bagud i tid.

Ansvarlig: Niels Bonde.

Startdato: 1.7.2005.

Slutdato: 31.12.13.

Præsentation/rapportering: Artikler og rapporter.

Finansiering: Vest-Agder fylke.

Projektnummer 1082-1922: Die Funde der älteren Bronzezeit des Nordischen Kreises in Dänemark, Schleswig-Holstein und Niedersachsen

Projektets formål er en systematisk publicering af alle fund fra den ældre bronzealders i et bind for hvert amt udstyret med tegninger af genstandene i høj detaljeringsgrad.

Ansvarlig: Poul Otto Nielsen

Startdato: 1987.

Slutdato: 2019.

Finansiering: Carlsbergfondet, P.L. Jørgensens Mindefond, Akademie der Wissenschaften und der Literatur.

Samarbejdspartner: Seminar für Ur- und Frühgeschichte der Georg-August-Universität.

Projektnummer 1123 -1008: Textile Crafts and Cultures (TECC)

The of this research programme is to investigate the development of northern European textile and skin production until c. AD 400 by combining various approaches and methods in archaeology, history, conservation and the natural sciences and to focus on the environment and the long-term strategies, from breeding sheep and cultivating textile crops to the international trade and exchange in textiles and their final destination in bogs, settlements and graves. Within this research platform old and new analyses and information will form the basis for the discussion of past societies and cultural history, and many different activities will take place.

Ansvarlig: Ulla Mannering.

Startdato: 1.7.2010.

Slutdato: 30.6.2015

Finansiering: Danmarks Grundforskningsfonds Center for Tekstiltforskning.

Samarbejdspartnere: Danmarks Grundforskningsfonds Center for Tekstiltforskning.

Projektnummer 1123-508: Farve- og proveniensbestemmelse af danske bronzealdertekstiler

Formålet er at lave fiber- og farveanalyse, samt stabile og strontium isotop analyser af et udvalg af bronzealderegekistegrave, som er placeret i fire bronzealdergravhøje (Egtved, Borum Eshøj A og C, Trindhøj, samt Muldbjerg) for herved at kunne karakterisere bronzealderens tekstilteknologi og udvikling.

Ansvarlig: Ulla Mannering.

Startdato: 1.1.2011.

Slutdato: 1.9.2012.

Finansiering: KUAS Rådighedssum.

Samarbejdspartnere: Danmarks Grundforskningsfonds Center for Tekstiltforskning, KIK-IRPA, Bradford University.

Projektnummer 1030-3140: Førkristne kultpladser

Nordens sene, førkristne religion er i de senere år blevet genstand for en stigende forskningsinteresse. Gennem nye arkæologiske fund og analyser af materiale fra den sene jernalder og vikingetid skal projektet identificere og beskrive dels miljøet og de personer, som organiserede og forestod de førkristne kultritualer, dels i hvilke handlinger og fysiske udtryk de religiøse ritualer bestod. Det 5-årige projekt ”*Førkristne kultpladser* vil gå i dybden med en række centrale aspekter af den førkristne religion, hvori indgår en beskrivelse af datidens religiøse verden og forløbet op til overgangen til Kristendommen.

Ansvarlig: Lars Jørgensen

Startdato: 1.9. 2010.

Slutdato: 31.8 2015.

Præsentation/rapportering: Publicering af de arkæologiske stormandsresidenser ved Hoby, Gudme, Toftegård og Tissø, samt analyser og publicering af en række rituelle pladser fra bl.a. Trelleborg og Hundstrup Mose.

Finansiering: A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Projektnummer 10872410: Nordboernes agerbrug i Grønland ; et agerbrug på nordgrænsen

Nordboerne i Sydvestgrønland var bønder, der ernærede sig ved husdyrbrug og fangst, men skriftlige kilder fortæller også om forsøg på korndyrkning. Hvilken udstrækning agerbruget havde, ved vi dog stort set intet om. Nordboerne kom til Grønland med en tusindårig tradition som agerbrugere; hvorledes tilpassede de sig da de nye og anderledes forhold? Forsøgte de at opretholde et agerbrug, ligesom de opretholdt kvægbruget på trods af besværet med det barske klima eller opgav de hurtigt at dyrke jorden? Nærværende projekt prøver at besvare disse spørgsmål ud fra dels makrofossilanalyser af affaldslag, hvor eventuelle rester af afgrøderne kan være bevaret, dels fosfat-analyser af jordbunden i og omkring bosættelserne med henblik på at belyse gødningsøkonomien i nordbosamfundet.

Ansvarlig: Peter Steen Henriksen

Website: <http://nordligeverdener.natmus.dk/forskningsinitiativer/samlet-projektoversigt/nordboernes-agerbrug-i-groenland-et-agerbrug-paa-nordgraensen/>

Startdato: 1. feb 2010

Slutdato: 31. dec 2012

Finansiering: Augustinusfonden

Publikationer

Bidrag til tidsskrift/avis

Nielsen, Bjarne Henning; Axboe, Morten: Ofret til guderne – fundet af bønder. De store guldofferfund fra ældre germansk jernalder i Vesthimmerland. *Årbog 2011. Vesthimmerlands Museum*, p. 31-50.

Nielsen, J.; Baastrup, Maria Panum: Detektorfundne amuletter fra Fredshøj i Gl. Lejre. *ROMU* 2010, p. 111-127, 2011.

Bonde, Niels; Stylegar, Frans-Arne: Roskilde 6 – et langskib fra Norge. Proveniensen og alder. *Kuml* 2011, p. 247-262.

Bredsdorff, Thomas Hjejle; Rønne, Preben: Cire perdue støbning i bronzealderen. Hvordan laver man en voksmode? *Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie* 2008 (2011), p. 59-74.

Thiede, Jørn; Jessen, Catherine A.; Knutz, Paul; Kuijpers, Antoon; Mikkelsen, Naja; Nørgaard-Pedersen, Niels: Millions of years of Greenland Ice Sheet history recorded in ocean sediments. *Polarforschung* 80 (3), 2011, p. 141-159.

Jessen, Catherine A.; Solignac, Sandrine; Nørgaard-Pedersen, Niels; Mikkelsen, Naja; Kuijpers, Antoon; Seidenkrantz, Marit-Solveig: Exotic pollen as an indicator of variable atmospheric circulation over the Labrador Sea region during the mid to late Holocene. *Journal of Quaternary Science* 26 (3), 2011, p. 286-296.

Solignac, Sandrine; Seidenkrantz, Marit-Solveig; Jessen, Catherine A.; Kuijpers, Antoon; Grunvald, Anja K.; Olsen, Jesper: Late Holocene sea-surface conditions offshore Newfoundland based on dinoflagellate cysts. *The Holocene* 21 (4), 2011, p. 539-552.

Kaul, Flemming: The Gundestrup Cauldron: Thracian Art – Celtic Motifs. *Études Celtiques* XXXVII, p. 81-110, 2011.

Mannering, Ulla: Dragt og design i romersk jernalder på Herningegnen. *Museum Midtjylland. Midtjyske fortællinger* 2011, p. 87-102.

Mannering, Ulla: Review of Dress in Anglo-Saxon England. *Costume* vol. 45, p. 131-132, 2011.

Andersen, Steen Wulff; Mannering, Ulla; Rasmussen, Kaare Lund: Undelevmanden, - et moselig fra yngre bronzealder, *Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie* 2009 (2011), p. 7-18.

Brandt, Luise Ørsted; Tranekjer, Lena Diana.; Mannering, Ulla; Ringgaard, Maj; Frei, Karin Margarita; Willerslev, Eske; Gleba, Margarita; Gilbert, M. Thomas P.: Characterising the potential of sheep wool for Ancient DNA analyses, *Archaeological and Anthropological Sciences* 3, p. 209-221, 2011.

Mortensen, Morten Fischer; Birks, Hilary; Christensen, Charlie; Holm, Jørgen; Noe-Nygaard, Nanna; Odgaard, Bent Vad; Olsen, Jesper; Rasmussen, Kaare Lund: Late-glacial vegetation development in Denmark – new evidence based on macrofossils and pollen from Slotseng, a small-scale site in southern Jutland. *Quaternary Science Reviews* Vol. 30, p. 2534-3550, 2011.

Bog/antologi/afhandling/rapport

Heizmann, Wilhelm; Axboe, Morten (red.): *Die Goldbrakteaten der Völkerwanderungszeit – Auswertung und Neufunde* (RGA-E 40), De Gruyter, Göttingen, p. XV, 1026, 102. 2011.

Baittinger, Claudia; Bartholin, Thomas: *Sammenfatning af rapporter over dendrokronologiske undersøgelser af tømmer fra bygninger i Vest-Agder fylkeskommune, Norge. Undersøgelser udført af Thomas Bartholin 2000-2010*. NNU rapport 5 - 2010. Udgivet December 2011.

Bartholin, Thomas S.: *Dendrokronologiske undersøgelser af historiske bygninger i Grønland. Undersøgelser udført 2010-11*. NNU rapport 34 - 2011.

Henriksen, Peter Steen; Hansgaard, Caroline Polke: Nordboernes agerbrug i Grønland. Feltarbejdet i Grønland 2010. *NNU-rapport nr. 18*. Nationalmuseet, Danmarks Oldtid/Naturvidenskab: 1-15, 2011.

Jessen, Catherine A.; Christensen, Charlie: Palaeoenvironmental investigations at Sosteli Iron Age farm (1948-2011). *Nationalmuseets Naturvidenskabelig Undersøgelser Rapport 09 / 2011*, p. 1-7.

Paulsen, Helge: Rapport *Grønland. Bygningsteknisk – Dendrokronologisk arbeid*. NNU rapport 35, 2011.

Bidrag til bog/antologi/rapport

Axboe, Morten: Vorwort (p. VII-X), Zur Chronologie der Brakteaten-Inschriften (p. 279-296), Katalog der Neufunde (p. 893-999, Taf. 1-102). In: Heizmann, Wilhelm; Axboe, Morten (red.): *Die Goldbrakteaten der Völkerwanderungszeit – Auswertung und Neufunde* (RGA-E 40), De Gruyter, Göttingen 2011 (XV + 1026 + 102 pp.).

Axboe, Morten: The third gold bracteate from Helgö. In: Arrhenius, Birgit; O'Meadhra, Uaininn (eds): *Excavations at Helgö XVIII. Conclusions and New Aspects*. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien / Almqvist & Wiksell, Stockholm, p. 93-96, 2011.

Boulanger-Lapointe, Noémie; Baittinger, Claudia: Arctic willow and Arctic bell-heather growth and populations' dynamic in four community types. In: Jensen, L.M. and Rasch, M. (eds). *Zackenberg Ecological Research Operations, 16th Annual Report 2010*. Aarhus University, DCE – Danish Centre for Environment and Energy, p. 85, 2011.

Pentz, Peter: The Three Age System, the Age of Man, Denmark and Berlin. In: Bergvelt, Ellinoor; Meijers, Debora J.; Tibbe, Lieske; van Wezel, Elsa (red.): *Museale Spezialisierung und Nationalisierung ab 1830: das Neue Museum in Berlin im internationalen Kontext*. Berliner Schriftenreihe zur Museumsforschung Bd. 29, p.105-118. G+H Verlag, Berlin, 2011.

Sørensen, Lasse; Casati, Claudio: Maglemosekulturens østlige udbredelse – et opgør med de mesolitiske kulturer i det polske lavland. In: Lyngstrøm, Henriette; Foss, Pernille; Storgaard, Birger (red.): *Døre til en anden virkelighed – specialer i forhistorisk arkæologi 2010 fra Københavns Universitet*, Saxo-Instituttet, p. 21-44, København 2011.

Konferencebidrag

Baastrup, Maria Panum: Kommunikation, kulturmøde og kulturel identitet – tingenes rejse i Sydsjællands vikingetid. Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.): *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. September 2010*, p. 59-68, 2011.

Baittinger, Claudia: „Små træer“ fra Nordøstgrønland. In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.): *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. September 2010*, p. 26-29, 2011.

Baittinger, Claudia; Bartholin, Thomas; Bonde, Niels; Paulsen, Helge: Timber Buildings in Colonial Grennland – Diffusion and Innovation. Workshop Historical Wood Utilization. Stübing, Østrig, 23.-25. september 2011, poster.

Baittinger, Claudia; Bartholin, Thomas; Bonde, Niels; Paulsen, Helge: Timber Buildings in Colonial Greenland – Diffusion and Innovation. In: Book of Abstracts: Workshop Historical Wood Utilization. Austrian Open Air Museum Stuebing, Styria, Austria. 23rd to 25th of September 2011, abstract.

Baittinger, Claudia; Bartholin, Thomas; Bonde, Niels; Paulsen, Helge: Timber Buildings in Colonial Greenland – Diffusion and Innovation. EurdoDendro 2011, 19.-23. september 2011, Engelberg, Schweiz, poster. **

Baittinger, Claudia; Bartholin, Thomas; Bonde, Niels; Paulsen, Helge: Timber Buildings in Colonial Grennland – Diffusion and Innovation. In: Book of Abstracts of EuroDendro 2011. Swiss Federal Research Institute WSL, Switzerland.

Bonde, Niels: „De lukter norsk!“ . Tømmerhuse i Grønland – diffusion og innovation. In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.): *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. September 2010*, p. 122-125, 2011.

Gotfredsen, Anne Birgitte; Thomsen, Lone Gebauer: Three pit-houses of the magnate's residence at Lake Tissø. In: Boye, Linda (red.): *The Iron Age on Zealand. Status and Perspectives*. Nordiske Fortidsminder, Serie C, vol. 8, p. 211-220. København 2011.

Henriksen, Peter Steen: Nordboernes agerbrug i Grønland. Et agerbrug på nordgrænsen. Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.): *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. September 2010*, p. 84-89, 2011.

Jørgensen, Lars: Gudme-Lundeborg on Funen as a model for northern Europe? In: Grimm, Oliver; Pesch, Alexandra (red): *The Gudme/gudhem Phenomenon. Papers presented at a workshop organised by the Centre for Baltic and Scandinavian Archaeology (ZBSA), Schleswig, April 26th and 27th, 2010*. Schriften des Archäologischen Landesmuseums, Ergänzungsreihe, Band 6, p. 77-89, Neumünster 2011.

Jørgensen, Lars; Drotner, Sofie: Førkristne kultpladser – et forskningsprojekt omkring jernalderens og vikingetidens hedenske religion. In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.): *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. september 2010*, p. 130-135, 2011.

Jørgensen, Anne Nørgård; Jørgensen, Lars; Thomsen, Lone Gebauer: Assembly Sites for Cult, Markets, Jurisdiction and Social Relations. Historic-ethnological analogy between North Scandinavian church towns, Old Norse assembly sites and pit house sites. *Arkæologi i Slesvig /*

Archäologie in Schleswig. Sonderband „Det 61. Internationale Sachsensymposium 2010“, p. 95-112, Haderslev 2011.

Kaul, Flemming: Agrarsamfundenes ekspansion i Norden. In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.): *Nordlige Verdener – ændringer og udfordringer*. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. September 2010, p. 52-53, 2011.

Kaul, Flemming: Early Agriculture at the Border. In: Mahler, Ditlev L.; Andersen, Carina (red.): *Farming on the edge: Cultural Landscapes of the North. Short papers from the network meeting in Lerwick, Shetland September 7th - 10th 2010*. Northern Worlds. The National Museum of Denmark, Copenhagen, p. 44-57, 2011.

Kaul, Flemming; Rønne, Preben: Ved grænsen for den nordiske bronzealderkultur. In: Lødøen, Trond; Stuedal, Helle V.; Søborg, Hans Chr. (red.): *Fersk Forskning, ny turisme, gammel bergkunst, Rapport fra nasjonalt nettverkseminar i 2010*. Bergkunst, Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museums skriftserie nr. 1, p. 31-39, Alta 2011.

Klingenberg, Susanne: Hoby – a chieftain's residence from the centuries around the birth of Christ. In: Boye, L. (red.): *The Iron Age on Zealand. Status and Perspectives*. Nordiske Fortidsminder, Serie C, vol. 8, p. 31-40, København 2011.

Blankenfeldt, Ruth; Klingenberg, Susanne: The Hoby Project. *Arkæologi i Slesvig / Archäologie in Schleswig. Sonderband „Det 61. Internationale Sachsensymposium 2010“*, p. 187-198, Haderslev 2011.

Mahler, Ditlev L.: Landbrug på grænsen 4000 - 3000 f.v.t. – Nogle træk af yngre stenalder på Shetlandsøerne. In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.): *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. September 2010*, p. 59-68, 2011.

Mahler, Ditlev L.: Shetland – the border of farming 4000-3000 BC. Some features of the Neolithic of Shetland. In: Mahler, Ditlev L.; Andersen, Carina (red.): *Farming on the edge: Cultural Landscapes of the North. Short papers from the network meeting in Lerwick, Shetland, September 7th – 10th 2010*. Northern Worlds, The National Museum of Denmark, Copenhagen, p. 6-18, 2011.

Mahler, Ditlev L.; Andersen, Carina (red.): *Farming on the edge: Cultural Landscapes of the North. Some features of the Neolithic of Shetland. Short papers from the network meeting in Lerwick, Shetland, September 7th – 10th 2010*. Northern Worlds, The National Museum of Denmark, Copenhagen, 2011, 92 pp., 2011.

Mannering, Ulla: Early Iron Age Craftsmanship from a Costume Perspective. *Arkæologi i Slesvig / Archäologie in Schleswig. Sonderband „Det 61. Internationale Sachsensymposium 2010“*, p. 85-94, Haderslev 2011.

Mannering, Ulla; Andersson Strand, Eva: Textile Production in the Late Roman Iron Age – a Case Study of Textile Production in Vorbasse, Denmark. *Arkæologi i Slesvig / Archäologie in Schleswig. Sonderband „Det 61. Internationale Sachsensymposium 2010“*, p. 77-84, Haderslev 2011.

Mortensen, Morten Fischer: Senistidens Danmark. In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.): *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. September 2010*, p. 20-25, 2011.

Mortensen, Morten Fischer. Colonizing the Northern frontier. *Abstracts - European Association of Archaeologists. Annual Meeting 2011*, p. 64-65, Oslo, 2011.

Sørensen, Lasse: Landbruget på grænsen – agrarsamfundenes ekspansion og kompleksitet i Neolitikum i Norden. In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.): *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. september 2010*, p. 56-58, 2011.

Populærvidenskab

Axboe, Morten: Svag sol & rødt guld. *Weekendavisen, Ideer*, 4. marts 2011, p. 13.

Axboe, Morten: Sol, måne og guldhorn. *Weekendavisen, Ideer*, 25. marts 2011, p. 11.

Christensen, Charlie; Mortensen, Morten Fischer: Danmark fra istid til fremtid - fokus på markante klimaudsving. *Geologisk Nyt* nr. 3, p. 24-28, 2011.

Hald, Mette Marie: Jagten på verdens første bønder – Hans Helbæk og agerbrugets oprindelse i den Nære Orient. *Nationalmuseets Arbejdsmark 2011*, p. 136-145.

Jørgensen, Lars: Forord. In: Johansson, Jörgen: *Så byggde de förr. En bok om byggnationen av vikingahuset i Ale*. Göteborg 2011.

Kaul, Flemming: Mennesker af sten og huse på pæle. *Sfinx* 34, nr. 2, p. 40-47, 2011 (Temanummer om Gardasøen og Verona).

Kaul, Fflemming: Borgen i Arco. *Sfinx* 34, nr. 2, p. 54-55, 2011 (Temanummer om Gardasøen og Verona).

Kaul, Flemming: Hjelme af træ. *Skalk* nr. 1, p. 3-7, 2011.

Mannering, Ulla: Tekstilforskning – Hvad er det? Del 1. *Fund & Fortid*, nr. 1, p. 16-17, 2011.

Mannering, Ulla: Tekstilproduktion – Hvad er det? *Fund & Fortid*, nr. 3, p. 22-25, 2011.

Mannering, Ulla; Frei, Karin Margarita; Schmidt, Anne Lisbeth; Skals, Irene: Huldremosekvinden – nyt liv i gamle klæder. *Nationalmuseets Arbejdsmark 2011*, p. 32-45.

Pentz, Peter: Pandebåndspynt. *Skalk* nr. 1, p. 16-17, 2011.

Pentz, Peter: Udødelighedens sfinx. *Sfinx* nr. 4, p. 151-155, 2011.

Petersen, Peter Vang: En ørnehjelm fra Tissø. *Fund & Fortid* nr. 2, p. 22-27, 2011.

Henriksen, Mogens B.; Petersen, Peter Vang: Prægtigt ringguld. *Skalk* nr. 3, p. 3-9, 2011.

Poulsen, Per: Grubefund. *Skalk* nr. 2, , p. 15, 2011.

Danmarks Middelalder og Renæssance

Danmarks Middelalder og Renæssance dækker perioden fra jernalder/vikingetid til nutid, når det gælder runologi og kirkearkæologi. Generelt dækker Danmarks Middelalder og Renæssance dog alene perioden ca. 1000-1660.

Forskningsområderne har fokus på samlingerne og på de antikvariske dækningsområder, og de afspejler i væsentlig grad Nationalmuseets funktion som landets kulturhistoriske hovedmuseum.

Fokusområderne udgør for Danmarks Middelalder og Renæssances vedkommende danefæ, runologi, kirker, borge og voldsteder samt Grønlands norrøne fortid. Til enheden hører bogværket Danmarks Kirker, Nationalmuseets grundlæggende beskrivelse af de danske kirker, deres kalkmalerier, inventar og gravminder. Værket, som er Danmarks største bogværk, har været under udgivelse siden 1933 og dækker mere end halvdelen af landet.

Basisaktiviteter

Andersen, Michael:

Middelalderarkæologi-jubilæum. Internationalt symposium på Aarhus Universitet, 26.-27. oktober.

Kulturhistorisk Orienteringsmøde, ODM. Nyborg Strand, 16.-18. november.

Sorø-studier. Ny forskning omkring kirkens og klostrets historie. Sorø, 24. november.

Arneborg, Jette:

Groenland Vert – Klimaprojekt – Kick off-meeting. Paris, marts. Med foredrag.

Radiocarbon and Archaeology – Cyprus, april. Med foredrag.

An Isotopic View of Colonisation – Carlsberg Akademi april. Med foredrag.

NatArk-konference. Geologisk Museum, august.

Footsteps of Thule, Leverhulme Project Workshop Aberdeen univ. August. Med foredrag.

NABO/LTVTP (Arizona State Univ.) workshop Social Responses to Climate Changes. Edinburgh University, september. Med foredrag.

40 years of Medieval Archaeology. Aarhus, oktober. Med foredrag.

Christensen, Anders Christian:

Middelalderarkæologi-jubilæum. Internationalt symposium på Aarhus Universitet, 26.-27. oktober.

Kulturhistorisk Orienteringsmøde, ODM. Nyborg Strand, 16.-18. november. Med oplæg om de arkæologiske undersøgelser ved Thorsted kirke.

Sorø-studier. Ny forskning omkring kirkens og klostrets historie. Sorø, 24. november.

Engberg, Nils:

Kulturarvsstyrelsens seminar om restaureringspolitik i Helsingør 21.23. februar.

Landsbypuljens seminar i Odense 7.-8. april.

Seminar om Jørlundeprojektet på Museum Færggården 10. maj.

Projektledermøde i Tyskland vedr. EU-borgprojektet 22.-23. juni.

Kulturhistorisk Orienteringsmøde, ODM, Nyborg Strand, 16.-17. november.

Sorø-studier. Ny forskning omkring kirkens og klostrets historie. Sorø, 24. november.

Imer, Lisbeth:

Workshop om runer, Slesvig 2.-4. februar.

Seminar om runesten, Lund 14. marts.

Stone monument workshop, Uppsala 31. august – 3. september.

Symposium om billedsten, Visby 6.-9. september.
Symposium "Early Christian symbols", Bergen 11. – 13. september.
Runologmøde, Uppsala 22.-25. september.
Arkæologisk orienteringsmøde, Nyborg Strand, 16.-18. november.

Johannsen, Hugo:

Art and Ritual in Early Modern Europe, Talinn, 1.-3. september. Med foredrag.
Endvidere afholdt foredrag i lokalhistoriske foreninger i Vestjylland.

Johannsen, Birgitte Bøggild:

Le prince, la princesse et leurs logis. Logis masculins et féminins dans l'élite de l'aristocratie européenne (1450-1650)", Palatium, Paris 27.-30. juni. Med foredrag.
Monuments and monumentality in Medieval and Early Modern Europe, Stirling University 13.-14. August.
Art and Ritual in Early Modern Europe, Talinn, 1.-3. september. Med foredrag.
Sorø-studier, Sorø, november. Med foredrag.
The Habsburg and their Courts in Europe 1400-1700. Between Cosmopolitanism and Regionalism, Palatium, Wien 7.-10. december.
Endvidere afholdt diverse foredrag i lokalhistoriske foreninger i Vestjylland og Nordsjælland.

Kaaring, David Burmeister:

Krakov Summer Institute under Getty Panal Painting Initiative, 27. august- 11. september.
Workshop i teknisk kunsthistorie.

Kjær, Ulla:

Restaureringsseminar på arkitektskolen i Aarhus, januar.
Herregårdspuljemøde på Krengerup på Fyn, marts. Med foredrag.
Seminar om kirkers brug i Thaulow, september. Med foredrag.
Herudover foredrag ved Forskningens Døgn på Danmarks Kunstbibliotek og for forskellige foreninger.

Madsen, Christian Koch:

International and Interdisciplinary Student Symposium on Old-Norse Subjects, Aarhus University, 3. Marts. Med foredrag.
Green Greenland Kick-off Meeting, Gif-surYvette, Paris, 31. marts – 1. april. Med foredrag.
Ph.d.-dagen på Saxo-instituttet, KUA, 8. april. Med foredrag.
Environmental Archaeology and Science in Archeology – Concepts, Methods, Practice, The Nordic Graduate School in Archaeology, Turku, Finland. 11.-15. april. Med foredrag.
An Isotopic View of Colonisation – Carlsberg Akademi, april.
NatArk-konference. Geologisk Museum, august.
NABO IPY summary meeting, North Atlantic Biocultural Organization, Edingburgh, 24.-25. september. Med foredrag.
Digitazation in archaeology and (re)presentations of the past, The Nordic Graduate School in Archaeology, Athens, Greece, 24.-28. oktober. Med foredrag.

Nyborg, Ebbe:

Sorø-studier. Ny forskning omkring kirkens og klostrets historie. Sorø, 24. november. Med foredrag.

Pedersen, Anne:

Det 30. Tværfaglige Vikingsymposium, Københavns Universitet, 13. maj 2011. Med foredrag. Christian Symbols across the Early Christian North (to c. 1200), arrangeret af Centre for Medieval Studies, University of Bergen. 12.-13. september 2011. Med foredrag.

Quo Vadis. Langfristige Forschungsprojekte in der europäischen Archäologie, arrangeret af Archäologisches Landesmuseum Schloss Gottorf, 26.-28. Oktober 2011. Med foredrag.

Vikingskibsmuseet 17. februar 2011. Jelling nye resultater, nye tolkningsmuligheder.

<http://www.vikingskibsmuseet.dk/om-museet/nyhedsrum/filmklip/foredrag/>.

Udfordringer og løsninger, Nordlige Verdener workshop 2. 1. november. Foredrag 'Et fælles hav – Skagerrak og Kattegat i vikingetiden'.

Plathe, Sissel:

Birgitta-konference, Stockholm, 6. – 8. oktober. Med foredrag.

Rensbro, Henriette:

Sorø-studier. Ny forskning omkring kirkens og klostrets historie. Sorø, 24. november. Med foredrag.

Kulturhistorisk Orienteringsmøde, ODM, Nyborg Strand, 16.-18. november. Med foredrag. Deltagelse i fællesmøde med de kgl. bygningsinspektører. Med foredrag.

Byarkæologisk møde i Ribe.

Afdelingen for Middelalder-og Renæssancearkæologi, Århus Universitet, 26.-27. oktober.

Afholdte konferencer, symposier, seminarer, workshops (egne)

Madsen, Christian Koch:

Snow Meeting, Collaboratory Web Workshop, Nationalmuseet, 18. november. Arrangør.

Michelsen, Else:

Workshop med kirkefondets generalsekretær om kirkenedlæggelser, 19. september.

Fællesmøde med de kgl. Bygningsinspektører, 29. november.

Pedersen, Anne:

De natur- og kulturhistoriske analyser af landskabet omkring Jelling; workshop afholdt af Jellingprojektet i Kongernes Jelling. 16. maj.

Beskrivelse af projektaktiviteter under 4 uger (MA)

Pedersen, Anne:

Dead Warriors in Living Memory, publicering af monografi.

Aggersborg, publicering af monografi i samarbejde med prof. Else Roesdahl og Søren M. Sindbæk. Kulturkontakter over Skagerrak og Kattegat i Vikingetiden (projekt under Nordlige Verdener).

Bedømmelsesvirksomhed, censorvirksomhed og andre videnskabelige tillidshverv

Andersen, Michael:

Censorformand, Middelalder- og Renæssancearkæologi, Aarhus Universitet.

Arneborg, Jette:

Censor. Middelalder- og Renæssancearkæologi, Aarhus Universitet.

Censor. Ilisimatusarfik, Grønlands Universitet

PhD bedømmelsesudvalg, Glasgow University

Medlem af Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland

Medlem af Forsknings- og Innovationsstyrelsens Polarforskerforum

Medlem af styregruppen for Footsteps of Thule, Leverhulme Project. Aberdeen, Edinburgh og Stirling Universities

Honorary Fellow. Edinburgh University. College of Science and Engineering

Medlem, Pool of Reviewers, European Science Foundation

Medlem, Editorial Board Journal of North Atlantic

Grinder-Hansen, Poul:

Medlem af censorkorpset for historie ved de danske universiteter. Censor ved turistføreruddannelsen på Roskilde Universitet

Imer, Lisbeth:

Censor på Københavns og Aarhus Universitet.

Johannsen, Birgitte Bøggild:

Medlem af The Steering Committee for PALATIUM. Court Residences as Places of Exchange in Late Medieval and Early Modern Europe 1400-1700, under European Science Foundation.

Medlem af bestyrelsen for Selskabet for Københavns Historie

Kjær, Ulla:

Medlem af den videnskabelige komité vedr. Thotts Palæ i København

Pedersen, Anne:

Censor ved Middelalder- og Renæssancearkæologi, Aarhus Universitet.

Peer review for Kaupang publications.

Redaktion og udgivelsesvirksomhed

Andersen, Michael; Johannsen, Birgitte Bøggild; Johannsen, Hugo (red.). *Reframing the Danish Renaissance. Problems and Prospects in a European Perspective* (PNM 16). Syddansk Universitetsforlag, 2011.

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Jette Arneborg

Nils Engberg

Vivian Etting

Poul Grinder-Hansen

Lisbeth Imer

Ulla Kjær

Anne Pedersen

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Michael Andersen

Thomas Bertelsen

Marianne Goral Krogh Johansen

Hugo Johannsen

Birgitte Bøggild Johannsen

Rikke Ilsted Kristiansen

David Burmeister Kaaring

Hans Mikkelsen

Ebbe Nyborg

Sissel Plathe

Niels Jørgen Poulsen

Henriette Rensbro

Mogens Vedsø

Ph.d. studerende

Christian Koch Madsen

Projekter

Afsluttede projekter

Projektnummer 1031-8003: Nationalmuseet. Prinsens Palæ

Projektet blev affødt af, at en del besøgende efterlyste en overskuelig redegørelse for Nationalmuseets hoveddomicil, det udbyggede Prinsens Palæ. Udarbejdelsen af en publikation af denne karakter blev derfor lagt ind som en del af et forskningsår og taget op tre år efter, da bogen samtidig kunne blive den første i en ny vejledningsserie.

Ansvarlig: Ulla Kjær.

Startdato: 30.9.2009.

Slutdato: 1.02.2011.

Præsentation/rapportering: Publikation/vejledning om palæets bygningshistorie.

Finansiering: Intern.

Projekt nr. 531313: Smykker fra ældre middelalder - et spørgsmål om tro?

I de senere år er antallet af smykker fra 1000-/1100-årene steget væsentligt som følge af en intensiv detektorsøgning af bopladsarealer. Nogle smykker følger vikingetidens traditionelle dyreornamentik, mens andre viser nye kristne motiver. Projektet sigter mod at identificere inspirationskilderne og baggrunden for motivvalget og sætte smykkerne ind i en bredere samtidig kontekst. Motiverne genfindes i langt større målestok i kirkernes stensulptur, kalkmalerier og altertavler. Dette tyder på, at opførelsen af kirker overalt i landet fra omkring år 1050 og brugen af kristne motiver i udsmykningen af kirkebygningen og dens inventar var ledsaget af en tilsvarende tilpasning og kreativ udfoldelse af ornamentikken på smågenstande fremstillet til personlig brug. Indsamling af det arkæologiske materiale fra Danmark er indledt. En foreløbig præsentation og respons på projektets hovedlinjer på et forskerseminar ved Centre for Medieval studies i Bergen danner grundlag for den kommende forskningsindsats. Projektet forventes at føre til en videnskabelig artikel, ligesom resultaterne vil blive fremlagt, bl.a. på en konference i maj 2010 i Bergen.

Ansvarlig: Anne Pedersen

Startdato: 1. jan 2008

Slutdato: 31. dec 2011

Igangværende projekter

Projektnummer 1035-3130: Kirke og kirkestruktur i middelalderens Danmark

Arbejdshypotesen er, at kirkerne og kirkestrukturen udviklede sig dynamisk middelalderen igennem, og ikke var så uforanderlig og statisk, som det ser ud, når man i dag kigger tilbage. For at kunne verificere eller falsificere skal en række undersøgelser sættes i værk. Den samlede arbejdshypotese er opdelt i flere delhypoteser, og undersøgelser er tilsvarende beskrevet. De danske undersøgelser skal suppleres med sammenligninger med udenlandske forhold.

Ansvarlig: Jakob Kieffer-Olsen.

Startdato: 1.11.2008.

Slutdato: 31.10.2013.

Finansiering: VELUXFONDEN.

Projektnummer 9990107: Roskilde Domkirke – et tværsnit af den danske kunsthistorie

Ansvarlig: Ulla Kjær.

Startdato: 1.6.2011.

Slutdato: 15.1.2012.

Præsentation/rapportering: Publikation.

Finansiering: Intern og A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Projektnummer 1034-2200: Høyens notesbøger - Bygningsrestaureringens historie i Danmark

En redegørelse for bygningsrestaureringens historie i Danmark med inddragelse af materiale fra Nationalmuseets Antikvarisk-topografiske Arkiv, blandt andet kunsthistorikeren Niels Lauritz Høyens notesbøger.

Ansvarlig: Ulla Kjær.

Startdato: 1.7.2009.

Slutdato: 31.12.2014.

Præsentation/rapportering: Publikation.

Finansiering: Intern.

Projektnummer 1087-2310: Landskab og levevej, økonomi og hierarki – Pastorale bønder i det norrøne Grønland

Projektet undersøger dynamikker imellem det norrøne bosættelsesmønster i Sydgrønland, de forhåndenværende landbrugsressourcer og miljømæssige forandringer i tiden 1000-1450 e.Kr. Ved inddragelse af nyindsamlet survey data fra regionen, museets arkiver og den nyeste klimaforskning, gives et detaljeret indblik i de socioøkonomiske tilpasninger nordbobygden gennemgik ved overgangen til den lille istid.

Ansvarlig: Christian Koch Madsen.

Startdato: 1.9.2010.

Slutdato: 1.12.2013.

Præsentation/rapportering: Ph.d.-afhandling, herudover publiceringer af resultater i forskellige tidsskrifter og konference og -kursusbidrag.

Finansiering: Augustinusfonden.

Projektnummer 3352: Ødekirkerne i det åbne land – status og fremtid

Gennem indsamling af eksisterende arkivmateriale at analysere og formidle omfang og årsager til nedlæggelse af middelalderkirker, kapeller, klosterkirker og hospitalskirker fra kristendommens indførelse til i dag. Materialet er struktureret i en database, og formidles dels digitalt i samarbejde med Kulturstyrelsen og i bogform som et kommenteret katalog.

Ansvarlig: Niels Engberg.

Startdato: 1.1-2004.

Slutdato: 1.7.2013.

Præsentation/rapportering: Publikation og hjemmeside.

Finansiering: Intern og Kulturstyrelsen.

Projektnummer 1031-8013: Drikkehornets historie

Nationalmuseet har en enestående samling af drikkehorn fra middelalderen, som aldrig er præsenteret internationalt. Herhjemme er der over 100 år siden, at emnet blev behandlet og derfor er det på tide at tage drikkehornets historie op igen i bredere sammenhæng.

Hovedvægten ligger på middelalderens drikkehorn, medens brugen af drikkehorn i jernalder og vikingetid behandles i første del af bogen. Det sidste afsnit omhandler renæssancens drikkehorn og den senere nationalromantiske periode i 1800-tallet. Fremstillingen inddrager i høj grad de bredere kulturhistoriske aspekter i international sammenhæng (primært den nordeuropæiske kulturkreds).

Ansvarlig: Vivian Etting.

Startdato: 1.1. 2011.

Slutdato:

Præsentation/rapportering: Publikation

Finansiering: Konsul Georg Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond og Farumgaard-Fonden.

Projektnummer 1035-3207: 'Europäische Burgen als herausragende Zentren frühen Kulturaustausches im Mittelalter'

I forbindelse med den europæiske forskning omkring middelalderens borge og magtstrukturer er etableret et samarbejde mellem en række lande: Tyskland, Danmark, Finland, Tjekkiet, Ungarn, Letland og Slovakiet. Her er opnået støtte fra EU til en række projekter, bl.a. oprettelsen af en fælles database for de vigtigste borganlæg, kaldet EBIDAT. Desuden afholdes en række internationale symposier og konferencer.

Ansvarlig: Vivian Etting.

Startdato: 1.5.2011.

Slutdato: 30.9.2012.

Finansiering: Intern og EU.

Samarbejdspartner: Europäisches Burgeninstitut

Projektnummer 1031-3120: Borgene på Samsø

Formålet med projektet er at få et samlet overblik over borgene på Samsø – deres anlæggelse, datering, bebyggelse, ejerforhold og indbyrdes relationer. Borgene skal ikke ses som isolerede anlæg, men indgå i en vurdering af magtforholdene på Samsø gennem middelalderen, herunder også deres relationer til øens øvrige bebyggelse og infrastruktur.

Der gennemføres udgravninger på øens 5 middelalderlige voldsteder: Gl. Brattingsborg, Vesborg, Bisgård, Hjortholm og Blafferholmen.

Resultaterne af projektet publiceres i en større monografi.

Ansvarlig: Vivian Etting og Niels Engberg.

Startdato: 1.1.2008.

Slutdato: 31.12.2012.

Præsentation/rapportering: Monografi.

Finansiering: Dronning Margrethes arkæologiske Fond, Augustinusfonden, Danneskiold-Samsøe's Familiefond, Beckett-Fonden, Civilingeniør Knud Nørgaard og Hustru Grethe Nørgaards Fond.

Samarbejdspartnere: Økomuseum Samsø, Moesgaard Museum og Kulturstyrelsen.

Projektnummer 1031-8005: Gavegivning i Danmarks Renæssance

En undersøgelse af gavegivningens rolle i 1500-tallets danske samfund med henblik på at bestemme dets samfundsmæssige og kulturelle betydning, set på baggrund af den internationale forskningsdiskussion om gavegivning inden for etnografi, sociologi og historie. Studiet udmunder i færdiggørelsen af et engelsksproget manuskript til publikation.

Ansvarlig: Poul Grønder-Hansen.

Startdato: 1.1.2010.

Slutdato: 31.12.2013.

Præsentation/rapportering: Engelsksproget monografi.

Finansiering: Intern

Projektnummer 10353151: Kirke, Kristendom og Storbønder i det norrøne Grønland

Ansvarlig: Jette Arneborg Pedersen

Phd-projekt

Kommunikation, kulturmøde og kulturel identitet - tingenes rejse i Skandinaviens vikingetid

Formålet med projektet er at analysere den kontakt, der har været mellem Skandinavien og det engelsk/irske område samt det europæiske kontinent i vikingetiden (750-1050 e.Kr.). Det sker ved at analysere og dokumentere de genstande, der er produceret i de engelsk/irske og kontinentale områder, men som siden hen findes i Skandinavien. Forekomsten af disse "fremmede" genstande afslører de parter, der har været i kontakt samt nogle af de ressourcer, der er blevet udvekslet.

Afhængigt af hvilke genstandstyper det drejer sig om, samt i hvilke kontekster de findes, kan det afdækkes, om de forskellige kontakter var konfliktprægede eller ej. Eksempelvis kan forekomsten af irske fragmenter af kirkeinventar på en vikingetids boplads afspejle de kontakttyper, der formentlig var konfliktprægede. Modtagelsen eller afvisning af forskellige genstandstyper repræsenterer bevidste valg, der kunne skyldes f.eks. ideologi eller økonomi.

Nogle typer genstande, eksempelvis en stor del af de kontinentale, efterlignes af de skandinaviske håndværkere, mens andre ødelægges og omsmeltes. Disse handlinger afslører hvilket formsprog man foretrak, og hvilke "fremmede" sociale grupper man tilstræbte at efterligne. Således giver det arkæologiske materiale en mulighed for at tolke og forklare forekomsten af udenlandske genstande i Skandinavien samt mulighed for at afdække den kontakt, der har været, ligesom det giver et enestående indblik i vikingernes tankegang og forestillingsverden. Forekomsten af de "fremmede" genstande er et resultat af bevidste valg.

Hovedvejleder: Henriette Lyngstrøm, Københavns Universitet, SAXO-Instituttet, Forhistorisk arkæologi

Medvejledere: Lars Jørgensen, Nationalmuseet, Forsknings- og Formidlingsafdelingen & Mats Roslund, Lunds Universitet, Institutionen för arkeologi och antikens historia, Historisk Arkeologi

Ansvarlig: Maria Panum Baastrup

Forskerskole: Dansk Arkæologisk Forskerskole

Startdato: 1. jul 2008

Slutdato: 30. juni 2012

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, FKK

Projekt: Grønlandske runeindskrifter

Der findes omkring 100 runeindskrifter i det norrøne materiale fra Grønland, som aldrig er blevet behandlet samlet. Initiativet sætter fokus på fire basale spørgsmål: Indskrifternes rolle, den sociale dimension, ortografi eller dialekt og endelige den grønlandske skriftkultur. Desuden behandles indskrifternes betydning, funktion og ændringer over tid i datidens nordligste skriftbrugende samfund.

Ansvarlig: Lisbeth Mogensen Imer

Finansiering: Kulturministeriets Forskningspulje

Projektnummer 5007: Jellingprojektet - et kongeligt monument i dansk og europæisk belysning

I 1994 blev de to runesten, rejst af kongerne Gorm og Harald, de vældige høje og kirken i Jelling optaget på UNESCO's liste over særligt bevaringsværdige historiske mindesmærker - et udtryk for monumenternes status som et af de væsentligste mindesmærker fra vikingetiden overhovedet. Med udgangspunkt i monumenterne vil Jellingprojektet sætte fokus på det danske samfunds udvikling og dets kulturelle forbindelser til omverdenen i vikingetiden og den tidlige middelalder. I projektet indgår feltarkæologiske og naturvidenskabelige undersøgelser af monumentområdet og det omgivende landskab samt kulturhistoriske analyser rettet mod fænomener og processer i samtiden. I hele projektperioden ledsages forskningen af en intensiv formidlingsindsats.

Ved hjælp af nye udgravninger, naturvidenskabelige og kulturgeografiske undersøgelser forventer projektet at kunne udbygge den eksisterende viden om Jellingmonumenterne og derigennem nå en større forståelse af deres kompleksitet og funktion. Samtidig sættes monumenterne ind i en bredere nordisk og europæisk kontekst, hvor der lægges vægt på bl.a. Jellings rolle i transformeringen af europæiske kulturelle værdier, normer og praksis til Danmark og til Norden. Ved at kombinere de forskningsmæssige initiativer med en bredt facetteret formidlingsoffensiv sigter projektet mod, at dets resultater når ud til flest mulige interessenter, både alment interesserede og professionelle, og at disse omvendt får mulighed for, at følge og engagere sig i projektet.

Ansvarlig: Anne Pedersen

Startdato: 1. sep 2008

Slutdato: 31. dec 2014

Finansiering: Bikubenfonden

Publikationer

Bidrag til Tidsskrift/avis

Arneborg, Jette; Edwards, Kevin J.; Schofield, J. Edward: Was Erik the Red's Brattahlið located at Qinnhua?_ a dissenting view. *Viking and Medieval Scandinavia*, vol. 6, p. 83–99, 2011.

Engberg, Nils; Etting, Vivian; Frandsen, Jørgen; Nymark, Lis; Skov, Hans: Fra bispeborg til kongeborg – udgravningen ved Bisgård på Samsø. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, p. 74-87. 2011.

Grinder-Hansen, Poul: Aspects of gift giving in Denmark in the sixteenth century and the case of the Rose Flower Cup, *Journal of Medieval History* 37, p. 114-124, 2011.

Imer, Lisbeth: Maturus Fecit – Unwod Made: Runic Inscriptions on Fibulae in the Late Roman Iron Age. *Lund Archaeological Review*, p. 11-27, 2011.

Imer, Lisbeth: The oldest runic monuments in the North – dating and distribution. In: *Language and Literacy in Early Scandinavia and Beyond*. NOWELE 62/63, p. 169-212, 2011.

Imer, Lisbeth: Fortidens kalejdoskop – Om definitionen af kontekster i runologien. *Arkæologisk Forum* 24, p. 37-42, 2011.

Johannsen, Birgitte Bøggild: Til minde om et statskup – om den visuelle iscenesættelse af Statsomvæltningen 1660. *Historiske Meddelelser om København* p. 81-132, 2011.

Johannsen, Birgitte Bøggild; Johannsen, Hugo: Dragsbo, Peter (red.): Christian III og Dronning Dorotheas anetavler i Sønderbvorg Slotskirke (2010). Anmeldt i *Sønderjyske Årbøger*, p. 225-28, 2011.

Kjær, Ulla: Johannes Wiedewelt – en kompliceret kunstner, anmeldelse af Marjatta Nielsen m.fl.(red.): Johannes Wiedewelt. A Danish Artist in Search of the Past, Shaping the Future, Kbh. 2010. *Kunsthistorisk Bogliste 3/2011*, på: <http://www.kunsthistoriker.dk> 2011.

Jessen, Mads D.; Steen W. Andersen; Mads K. Holst; Peter Jensen; Anne Pedersen, Kongens gård i Jelling? Et nyt anlæg fra Harald Blåtands tid. *Nationalmuseets Arbejdsmark* 2011, p. 60-73.

Bog/antologi/afhandling/rapport

Andersen, Michael; Johannsen, Birgitte Bøggild; Johannsen, Hugo (red.). *Reframing the Danish Renaissance. Problems and Prospects in a European Perspective* (PNM 16), 407 pp. Syddansk Universitetsforlag, 2011.

Johansen, Marianne Goral Krogh; Kristiansen, Rikke Ilsted: *Danmarks Kirker, Svendborg amt, hft. 2-3. Kirkerne i Svendborg – Skt. Nikolaj Kirke*. København, Nationalmuseet, 191 pp, 2011.

Bidrag til bog/antologi/rapport

Andersen, Michael; Johannsen, Birgitte Bøggild; Johannsen, Hugo: Preface. In: Andersen, Michael; Johannsen, Birgitte Bøggild; Johannsen, Hugo (red.). *Reframing the Danish Renaissance. Problems and Prospects in a European Perspective* (PNM 16). Syddansk Universitetsforlag, p. 7-9, 2011.

Grinder-Hansen, Poul: En sjæl efter døden. Et bidrag til Skærsildens ikonografi, In: Liepe, Lena; Aavitsland, Kristin B.(red.): *Memento mori. Døden i middelalderens billedverden*, Novus forlag Oslo 2011, p. 81-98, 2011.

Grinder-Hansen, Poul: Klappaltärchen (Triptychon), In: Franziskus – Licht aus Assisi. Katalog zur Ausstellung im Erzbischöflichen Diözesanmuseum und im Franziskanerkloster Paderborn, Hirmer Verlag,, p. 273, 2011.

Johannsen, Birgitte Bøggild: 'Cum tota posteritas digne ut meruit simul honorare nequeat'. *Staging the Queen's Memoria in Early Fifteenth Century Denmark*. In: de Weijert, Rolf et al. (red.). *Living Memoria. Studies in Medieval and Early Modern Memorial Culture in Honour of Truus van Bueren*. Hilversum, Verloren, p. 45-57, 2011.

Johannsen, Birgitte Bøggild: The Danish Perspective. In: Andersen, Michael, Johannsen, Birgitte Bøggild, Johannsen, Hugo (red.). *Reframing the Danish Renaissance. Problems and Prospects in a European Perspective* (PNM vol. 16). Syddansk Universitetsforlag, p. 51-70, 2011.

Johannsen, Birgitte Bøggild: Introduction. In: Andersen, Michael, Johannsen, Birgitte Bøggild, Johannsen, Hugo (red.). *Reframing the Danish Renaissance. Problems and Prospects in a European Perspective* (PNM 16). Syddansk Universitetsforlag, p. 11-31, 2011.

Workingpaper/arbejdsrapport/preprint

Pedersen, Anne: Jellingprojektet – et kongeligt monument i europæisk belysning. Første halvårsrapport 2011.

Pedersen, Anne: Jellingprojektet – et kongeligt monument i europæisk belysning. Anden halvårsrapport 2011.

Konferencebidrag

Arneborg, Jette: Greenland dietary economy. In: Nordlige verdener - ændringer og udfordringer: rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet, 29. september 2010. København, Nationalmuseet, p. 81-83, 2011.

Arneborg, Jette: Kirker, kristendom og storbønder i den norrøne Østerbygd. In: Nordlige verdener - ændringer og udfordringer: rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet, 29. september 2010. København, Nationalmuseet, p. 78-80, 2011.

Arneborg, Jette; Koch Madsen, Christian: Ressourcer, mobilitet og kulturel identitet i det norrøne Grønland 2005-2011. In: Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer: rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet, 29. september 2010. København : Nationalmuseet, p. 69-70, 2011.

Imer, Lisbeth: Grønlandske runeindskrifter. In: Gulløv, H. C., C. Paulsen og B. Rønne (red.) In: *Nordlige Verdener-ændringer og udfordringer: Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet* 20. september 2010, p. 109-113, 2011.

Madsen, Christian Koch: Landskab og levevej, økonomi og hierarki – pastoralt landbrug i det norrøne Grønland. In: *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer: rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet*, 29. september 2010. København : Nationalmuseet, p. 71-77, 2011.

Pedersen, Anne: Kulturkontakter over Skagerrak og Kattegat i vikingetiden. In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline & Rønne, Birgit (red.), *Nordlige Verdenser – ændringer og udfordringer*. Rapport workshop 1 på Nationalmuseet 29. september 2010. København, p. 98-102. 2011.

Pedersen, Anne: Kulturkontakt i Skagerrak-Kattegat området i vikingetiden – en arkæologisk skitse. In: L. Appel & K. Langsted (red.), *Ressourcer og Kulturkontakter. Arkæologi rundt om Skagerrak og Kattegat*. Kulturhistoriske skrifter fra Nordsjælland 1. Helsingør, p. 55- 66. 2011.

Pedersen, Anne: Jewellery in hoards. S.M. Sindbæk & J. Graham-Campbell (eds.), *Silver Economies, Monetisation & Society in Scandinavia, 800-1100*. Aarhus University Press, p. 153-172, 2011.

Pedersen, Anne: Military organisation and offices – the evidence of grave finds. B. Poulsen & S. Sindbæk (red.), *Settlement and Lordship in Viking and Early Medieval Scandinavia*. The Medieval Countryside 9. Turnhout, Brepols, p. 45-61. 2011.

Populærvidenskab

Christensen, Anders Christian: Arkæologiske undersøgelser ved Thorsted Kirke. *Kirke og sogne nyt. Sjørring, Thorsted, Skjoldborg og Kallerup sogne, dec. 2011 – feb. 2012*, p. 8, 2011.

Engberg, Nils; Frandsen, Jørgen: Valdemar den Stores borg på Sprogø, Wormianum, Sund & Bælt Holding A/S, 99 pp, 2011.

Engberg, Nils, Frandsen, Jørgen: Kongens Sprogø. *Skalk* nr. 5. p. 7-10. 2011.

Engberg, Nils.: Mogren, Mats, Roslund, Mats, Sundner, Barbro, Wienberg, Jes (red.): ”Triangulering. Historisk arkeologi vidgar fälten”, Anmeldelse i *KUML*, p. 348-50.

Grinder-Hansen, Poul: Østersørejsen, *SKALK* 2011:1, p. 18-28.

Jensen, Jørgen Steen: Biografier. Danmarks Middelalder og Renæssance. Inspektører og redaktører 1838-2010. Nationalmuseet, 143 pp. 2011.

Johannsen, Birgitte Bøggild; Johannsen, Hugo: Danmarks Kirker, Ringkøbing amt, hft. 14-15. Harboøre – Thyborøn – Engbjerg – Hygum. København, Nationalmuseet, 167 pp, 2011.

Kjær, Ulla: Kapitæler. *Skalk* 2011/4, p. 16-17, 2011.

Kjær, Ulla: Skænderiets følger. *Skalk* 2011/6, p. 16-17, 2011.

Kjær, Ulla: Bernstorff – et hus helliget hvile mellem arbejdstimerne. *Sommer og fritid – jernbanefritid*, april 2011, p. 26-31, 2011.

Kjær, Ulla: tekst til ”firekirkefolder”, Gerlev, Lundforlund, Slots-Bjergby og Sludstrup kirker, på: <http://www.lundforlundpastorat.dk> 2011.

Kjær, Ulla: Bryd uddannelsesbarriererne ned. Kronik. *Berlingske Tidende* 26. september 2011.

Kjær, Ulla: Nationalmuseet. Prinsens Palæ. Vejledning, pp. 83, Nationalmuseet 2011.

Kjær, Ulla; Gravesen, H.C.: Liselund. Folder på dansk, tysk og engelsk, udg. af Nationalmuseet i samarbejde med Naturstyrelsen, 2011.

Kjær, Ulla: En virkeliggjort drøm. Oplysningstiden illustreret ved Liselund. Undervisningsmateriale til gymnasiet, på: <http://www.natmus.dk> 2011.

Michelsen, Else: Rapport fra studietur til England 12.-14. november: Redundant Churches – kirker som helt eller delvis er taget ud af brug, pp. 21, 2011.

Nyborg, Ebbe; Poulsen, Niels Jørgen: Danmarks Kirker, Vejle Amt, fht. 14. Barrit – Vrigsted – As – Klakring – Juelsminde. København, Nationalmuseet, 139 pp., 2011,

Danmarks Nyere Tid

Nationalmuseets enhed Danmarks Nyere Tid beskæftiger sig med danskernes historie fra 1660 til i dag. Alle samfundsgrupper i alle egne af landet skal kunne genkende dele af deres egen historie i enhedens samling og i dens arbejde med denne.

De mange kulturhistoriske genstande i samlingen belyser livet og hverdagen i Danmark fra enevældens indførelse i 1660 og frem til i dag. Samlingen består af alt fra legetøj til torturinstrumenter, møbler, nips, køkkenredskaber, modetøj og meget andet.

Danskernes historie omfatter også indbyggere i de tidligere danske områder Skåne, Halland, Blekinge, Sydslesvig, Holsten, Norge og Island. Endvidere Færøerne, Grønland og den tidligere danske koloni Dansk Vestindien.

Basisaktivieter (herunder deltagelse i konferencer)

Einar Lund Jensen, deltog med foredraget Bosættelse og bosættelsespolitik i Grønland 1920-1950 belyst ved Kap Farvel området i workshoppen Northern Worlds – Challenges and Solutions. Workshop 2 at The National Museum 1 November 2011.

Mikkel Venborg Pedersen, særlig inviteret gæstetaler og underviser i Kieler Woche, Juli 2011 på Christian-Albriechts-Universität zu Kiel. Foredrag: *Die Augustenburger og Eiderstedt/Materieller Kultur als kulturgeschichtliche Quelle*. Vært professor, dr. Oliver Auge.

Mikkel Venborg Pedersen, taler ved ICOMOS Danmark-Vestindien konference på Nationalmuseet, København, Maj 2011.

Mikkel Venborg Pedersen, deltagelse i Nordisk Herregårdssymposium August, 2011 i Åbo.

Mikkel Venborg Pedersen, inviteret taler ved workshop på Center for Europe's Asian Centuries ved Warwick universitet, prof. dr. Maxine Berg, oktober 2011.

Annette Vasström, foredrag på Saxo-Instituttet, KU: At sætte verden i system. Den grønne registrant: baggrund tilblivelse, kontekst.

Annette Vasström, poster udarbejdet til KUMs Bomholt-seminar december 2011: At sætte verden i system.

Afholdte konferencer, symposier, seminarer, workshops (egne)

Mikkel Venborg Pedersen har arrangeret og ledet seks seminarer i rækken 'Colonial Connections'. Deltagere; forskere fra Nationalmuseet, Rigsarkivet, Københavns Universitet, Roskilde Universitetscenter, Aarhus Universitet.

Mikkel Venborg Pedersen har deltaget med oplæg ved samlet tre seminarer under EU-HERA: Fashioning the Early Modern i Helsingfors, London og København, det ene i samarbejde med CIETA: Congr s International Europienne des Textiles Ancienne.

Projektaktiviteter under fire uger

Mikkel Venborg Pedersen, programleder for projektet *Colonial Connections*. Projektansvarlig.

Mikkel Venborg Pedersen, advisory partner i projektet Happy Days? The Every Day Life and Nostalgia of the Extended 1950s på Det finske Videnskabernes Akademi, ledet af professor Hanna Snellman, Helsingfors Universitet (etnologi).

Mikkel Venborg Pedersen, partner i EU-HERA-projektet Fashioning the Early Modern. Innovation and Creativity in Europe 1500-1800. Et samarbejdsprojekt med Københavns Universitet, Danmarks Grundforskningsfonds Center for Tekstilforskning, Helsingfors Universitet, Stockholms Universitet, Victoria & Albert Museum, Chateau Versailles og University of London under ledelse af professor, dr. Evelyn Welch.

Videnskabelige tillidshverv

Lykke Pedersen, censor ved Københavns Universitet, SAXO-Instituttet.

Mikkel Venborg Pedersen, medvejleder for ph.d.-studerende Mikkel Thelle, sammen med lektor, ph.d. Dorthe Gert Simonsen, Københavns Universitet.

Mikkel Venborg Pedersen, Vært for ungarsk ph.d.-studerende Gabor Papp, E tv s Lor nd Universitet Budapest, december 2011-februar 2012.

Mikkel Venborg Pedersen, censor i Europæisk og almen etnologi (Københavns Universitet).

Mikkel Venborg Pedersen, censor i Didaktik (Materiel kultur) (Aarhus Universitet).

Mikkel Venborg Pedersen, bestyrelsesmedlem i Dansk Center for Herregårdsforskning.

Mikkel Venborg Pedersen, medlem af Kulturstyrelsens R d for Nyere Tids Kulturhistorie.

Mikkel Venborg Pedersen, medlem af redaktionskomiteen for Proceedings from the National Museum.

Mikkel Venborg Pedersen, bedømmer for European Science Foundation (Bruxelles).

Mikkel Venborg Pedersen, bedømmer for Sveriges Riksbanks Jubileumsfond (Stockholm).

Mikkel Venborg Pedersen, fagfællebedømmer på tidsskrifterne Landbohistorisk Tidsskrift og Kulturstudier.

Mikkel Venborg Pedersen, formand for bedømmelseskommission ved besættelse af projektforskerstilling i Nationalmuseets program Nordlige Verdener: Arktisk hvalfangst og Rømø.

Mikkel Venborg Pedersen, medlem af advisory board for Virtus. Jaarbook vor Adelsgeschichte/Yearbook of the History of the Nobility/Jahrbuch für Adelsgeschichte (den Haag).

Mikkel Venborg Pedersen, medlem af Københavns Universitets aftagerpanel for faget Etnologi.

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Lars K. Christensen

Einar Lund Jensen

Vibeke Andersson Møller

Lykke L. Pedersen

Mikkel Venborg Pedersen

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Anne Mette M. Andersen

Norma L. Andersen

Lis Castberg

Esther Grølsted

Wibeke Haldrup

Anne Marie L. Pedersen

Mona Rasmussen

Annette Vasström

Ph.d. studerende

Mikkel Thelle

Projekter

Afsluttet

Projektnummer 10273050: Brød i Norden

Brød har været og er en central del af det daglige kosthold i Norden i århundrede. Brød udgør en lille del af hverdagslivet, men kan fungere som indgang til mere komplekse samfundsmæssige sider af livet – emner som sundhed, klima, globalisering og madforsyning i Europa og verden. Projektet sætter ikke kun fokus på det nye nordiske køkken og forandringer i hverdagens madkultur, men også på at udvikle nye metoder til samtidsdokumentation – feltarbejde og indsamling kombineret med traditionelle metoder så som fotodokumentation, interview og deltagerobservation. Internettet tjener ikke kun som redskab til at indsamle samtidige erindringer, genstande og opskrifter, men er også en måde at formidle resultater fra brugerne gennem digitale fortællinger.

Ansvarlig: Lykke L. Pedersen

Startdato: 1.1.2009

Slutdato: 31.12.2011

Finansiering: Intern, Nordisk Ministerråd Kulturkontakt Nord og Nordiska Museet, Stockholm

Samarbejdspartnere: Europæisk Etnologi ved Københavns Universitet, Århus Universitets Institut for Havebrugsproduktion, Mørdrupgaard, Museum Lolland-Falster, Museum Sønderjylland, Try Museum, Skovsgaard Mølle og Bageri Museum/Sydvestsjælland Museum, Narsaq Museum, Estlands Lantbruksmuseum, Estlands Nationalmuseum, Arbetarmuseet Werstas, Finlands lantbruksmuseum Sarka, Finlands nationalmuseum, Nautelankoski museum, Tammerfors museum, Åbo museicentral, Árnassýslas Lokalmuseum, Islands Nationalmuseum, Reykjavíks Bymuseum, Maihaugen, Vest-Agder-museet, Akershusmuseet, Helgeland Museum, Åjtte, Svenskt fjäll- och samemuseum, Malmö museer, Murberget, Länsmuseum Västernorrland, Nordiska museet

Igangværende:

Projektnummer: 1087 1810: Fra fangerliv til fiskefabrikker. Samfundsændringer i Sydgrønland

Undersøgelsens fokus er de samfundsmæssige konsekvenser, der følger af klimaændringerne i Grønland o. 1900 og den efterfølgende overgang fra fangst til fiskeri. Med udgangspunkt i en rekonstruktion af den deraf afledte afvandring fra Kap Farvel området og omstændighederne i forbindelse hermed er målet at afklare de forskellige holdninger og interesse modsætninger mellem den lokale befolkning, den lokale elite i Sydgrønland og de danske koloniale myndigheder.

Undersøgelsen bygger først og fremmest på arkivstudier og studier af samtidig litteratur. Gennem en interviewundersøgelse søges yderligere oplysninger med relevans for affolkningen af Kap Farvel området, samt erindringerne herom.

Ansvarlig: Einar Lund Jensen

Startdato: 1.8.2009

Slutdato: 31.12.2012

Finansiering: Augustinus Fonden og Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland (KVUG)

Projektnummer 99901007: Kolonialt forbrug i Danmark i det 18. århundrede

Det ledende spørgsmål er: Hvad betød tidlig-moderne tids koloniale forbindelser for den hjemlige konsumtion? – studeret på tværs af Nationalmuseets samlinger: Frilandsmuseet, Danmarks Nyere Tid m.fl. og kontekstualiseret gennem overvejende administrative kilder som f.eks. toldregnskaber, sterbolister mv. I samlingerne fokuseres på fem interiører: Magstrædelejligheden, Stuerne fra Lille Heshjerg, Brede Hovedbygning, gården fra Lundager, gården fra Ejdersted.

Der publiceres i et antal internationale videnskabelige artikler og som en dansksproget monografi samt populærvidenskabelige artikler, blandt andet i Arbejdsmarken.

Ansvarlig: Mikkel Venborg Pedersen.

Startdato: 1.7.2010

Slutdato: Medio 2012

Præsentation/rapportering: Artikler og monografi

Finansiering: Intern samt private fonde til udgivelsen

Projektnummer 1027960: At sætte verden i system. Den grønne registrant: baggrund tilblivelse, kontekst.

Undersøgelsen har til formål at afdække baggrund og vilkår for samt konsekvenser af Nationalmuseets arbejde med ”at sætte verden i system” og dermed udarbejde et

klassifikationssystem, som den dag i dag er det dominerende redskab for de kulturhistoriske museers registrering og dokumentation af nyere tids kulturhistorie. Projektet er finansieret af Kulturarvsstyrelsen, Kulturministeriet og Nationalmuseet.

Ansvarlig: Annette Vasström

Startdato: 1.7.2010

Slutdato: 31.12.2012

Præsentation/rapportering: Monografi

Finansiering: Intern, Kulturarvsstyrelsen og Kulturministeriets Forskningspulje

Projektnummer 10271610, 10273051: Brødbanken - om ny nordisk madkultur

Internetsiden *Brødbanken* er del af det nordiske projekt, Brød i Norden, hvor 40 museer i hele Norden eksperimenterede med nye måder at kommunikere med brugere gennem digitale fortællinger. Hvordan kan outreach forbindes med etnologisk indsamling? Internetsiden <http://broedbanken.natmus.dk/> åbnede i oktober 2012 og havde ikke kun fokus på det nye nordiske køkken, men over ændringer i hverdagens madkultur: hvilke nye brødtyper og kornsorter er populære? Spises det traditionelle rugbrød stadig? Er hjemmebagning blevet mere og mere populært? Hvordan tilpasser bagererhvervet sig til forbrugernes nye krav om både bedre kvalitet og billigere brød?

Ansvarlig: Lykke L. Pedersen

Startdato: 1.1.2009

Slutdato: 31.12.2012

Finansiering: Intern

Samarbejdspartner: Norsam – netværket for samtidsdokumentation og forskning ved museer i Norden, Europæisk Etnologi, KU, Universitetet i Lund, Museum Sønderjylland, Narsaq Museum

Projektnummer 1027 9603: Det daglige brød. Fritid, forbrug og familieliv 1853-1920

Med udgangspunkt i et enestående kildemateriale fra Københavns første brugsforening, Østerbro Husholdningsforening fra 1868 til 1984, analyseres den ramme om de mindst bemidlede hverdagsliv, samtidens filantroper lagde gennem oprettelsen af Lægeforeningens Boliger og de dertil knyttede institutioner og foreninger. Lægeforeningens Boliger blev et af de første store planlagte boligområder efter koleraepidemien i 1853, hvor europæiske ideer om hygiejnens betydning og boligens indretning blev omplantede til danske forhold. Over for intentionerne om at forbedre de fattiges sundhed, men også deres moral gennem oprettelsen af en på alle måder kontrolleret mønsterby, stod de fattiges brug af og opfattelse af disse tilbud.

Ansvarlig: Lykke L. Pedersen

Startdato: 3.1.2005

Slutdato: 31.12.2013

Præsentation/rapportering:

Finansiering: Intern

Samarbejdspartner: Brumleby Museum/Østerbro Husholdningsforening

Phd-projekt

Projektnummer 10232011: København 1900: Offentlig kultur, teknologiske systemer og Den Gode By

Formålet med ph.d.- projektet er at give en samlet analyse af den kulturhistoriske forandring i det offentlige rum, der opstod med Københavns centrumdannelse ved Rådhuspladsen omkring år 1900. Området udvikles i dag som Metropolzonen. Denne forandring belyses som ændringer i det fysiske

byrum, den urbane praksis og diskursen om området, der forstås som “laboratorium” for væsentlige forhandlinger om den moderne by. Projektet følger fire spor:

Skift i tyngdepunktet for det offentlige rum. Inden for en kort årrække opbygges fra 1880’erne et nyt centrum omkring den nuværende rådhusplads. Opbygningen indbefatter det nye underholdnings- og natteliv, knudepunkter for ny offentlig og privat trafik, forretnings- og virksomhedsbygninger, hovedsæder for den ny presse og industrisamfundets interesseorganisationer. Dette offentlige rum undersøges som ramme for en ændring af den offentlige kultur.

Socioteknisk udvikling af den Indre By. Gasbelysningen fik konkurrence fra elektriciteten, kloaksystemet blev udviklet, sporvogns- og telefonnettet åbnede for en ny mobilitet. Genstande og installationer i det offentlige rum ændres: lys i butiksruder og automater, elektriske ure og telefonkiosker vinder frem.

’Offentliggørelse’ og regulering af hverdagslivet. Den offentlige praksis og synet på denne ændrede sig i perioden. Dele af det selskabelige liv foregik i højere grad offentligt. Det offentlige blik, flanøren og “offentlighedssygdomme” som neurastheni og agorafobi er i centrum, og myndighederne regulerer aktiviteter i byrummet. Politiet får rollen som håndhæver af offentlig orden, og byen organiseres i zoner med forskellig regulering. Disse forhold gør sig særlig gældende i området omkring Indre By.

Intensivering af diskursen omkring Den Gode By. Netop det offentlige liv og diskussionen om regulering af byen til samfundets bedste var genstand for voksende opmærksomhed omkring 1900 i Danmark og Vesten. De diskursive spor omkring byens udvikling spænder over hygiejne, kriminalitet, byplanlægning og politik, og der sker en voldsom udvikling i alle disse spor, der på hver sin vis behandler forestillinger om Den Gode By. De diskursive spor kommer til at “forhærdes” som dele af det fysiske rum, og denne sammenhæng undersøges i projektet. Undersøgelsen baseres på diskussioner i Borgerrepræsentationen og diverse udvalg, tekniske arkiver i Stadsarkivet, kort- og billedmateriale samt erindringsmateriale fra Det Kongelige Bibliotek, Stadsarkivet og Danmarks Nyere Tid. Offentlig debat, videnskabelige tekster og skønlitterære kilder benyttes også.

Ansvarlig: Mikkel Thelle

Startdato: 1. feb 2010

Slutdato: 31. jan. 2013

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Projektnummer 11211103: HERA - Fashioning the Early Modern

Ansvarlig: Mikkel Venborg Pedersen

Startdato: 1. juni 2010

Slutdato: 1. juni 2013

Publikationer

Bidrag til tidsskrift/avis

Jensen, Einar Lund; Møller, Anthon; Møller, Magdalene; Olsen, Paarnannguaq: Nunap Isuata eqqaa ukiut qulikkaar ikittut ingerlaneranni inuerummat. / Da Kap Farvel området blev affolket - en interviewundersøgelse i Sydgrønland, *Atuagagdliutit /Grønlandsposten*, p. 18-21, nr. 4, 2011.

Møller, Vibeke Andersson: Poul Gernes' tapeter, *Nationalmuseets Arbejdsmark*, p. 114-125, 2011.

Pedersen, Lykke L.: Fra støvsuger til sukkerfabrik - samtidsdokumentation og indsamlingsstrategier ved danske museer. *Samtidsdokumentation i Norden: Danmark, Samdok-Forum*, p. 6-9, 2011/3, 2011.

Pedersen, Lykke L.: *Reproduction of Contemporary Monarchy, Review of Dissertation: Mattias Frihammar. Ur svenska hjärtans djup – reproduktion av samtida monarki*, Stockholm 2010, *Ethnologia Scandinavica. A Journal for Nordic Ethnology* 2011, p. 148-151, 2011.

Pedersen, Lykke L.: Sæt tænderne i kulturarven! Samtidsdokumentationsprojekt om brød i Norden, NYT, 2011.

Venborg Pedersen, Mikkel: Augustenborg Sangforening i 1843 – og hvad deraf fulgte. *Kulturens Byggstenar. Brages Årsskrift 2007-2011*, p. 97-107, 2011.

Bog/antologi/afhandling/rapport

Jensen, Einar Lund; Møller, Anthon; Møller, Magdalene; Olsen, Paarnannguaq: *Nunap Isuata eqqaanit eqqaamasat - 2010-mi Kalaallit Nunaata Kujataani apersuinermit pissarsiat / Affolkningen af Kap Farvel området - Erindringer indsamlet ved en interviewundersøgelse i Sydgrønland* 2010, 16 pp., 2011.

http://nordligeverdener.natmus.dk/forskningsinitiativer/samlet_projektoversigt/samfundsændringer_i_sydgroenland_1900_1950_fra_fangst_til_fiskeri/.

Pedersen, Lykke L.: *Giv en bid af dit brød og smag på andres. Brødbanken på Nationalmuseet*, In: Fägerborg, Eva; Gynnild, Svein (red.): *Brød i Norden – samtid, digitale medier og museer*, p. 8-12, 2011.

Bidrag til bog/antologi/rapport

Christensen, Lars K.: *Industrialisme: portræt af en samfundstilstand*. In: Hoberg, Solveig; Leilund, Helle; Mackinney-Valentin, Maria; Melchior, Marie Riegels; Toftegaard, Kirsten (red.). *Snit: industrialismens tøj i Danmark*. Museum Tusulanum Press, p. 17-33, 2011.

Konferencebidrag

Jensen, Einar Lund: *Samfundsændringer i Sydgrønland 1900-1950 – fra fangst til fiskeri*. In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.): *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. september 2010*. p.46-49, Nationalmuseet 2011.

Pedersen, Lykke L.: *Brød i Norden – digitale fortællinger om ny nordisk mad*. In: Hans Christian Gulløv; Caroline Paulsen og Birgit Rønne: *Nordlige Verdener. Ændringer og udfordringer. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. september 2010*. p. 90-96, København 2011.

Frilandsmuseet

Frilandsmuseet er Nationalmuseets største udstillingssted. Det ligger placeret på ca. 75 tønder land nord for Lyngby og rummer en omfattende samling af gårde, huse, møller og værksteder. Frilandsmuseet undersøger og formidler landbokultur, bygningshistorie, boligkultur, tekstil- og dragthistorie og danskernes liv i hverdag og fest fra 1650 og frem.

Frilandsmuseets samlinger og arkiver rummer genstande og kilder til bygnings-historie, landbohistorie, hverdagsliv, kulturhistorie og folkløse.

På Frilandsmuseet udføres både forskning og rådgivning, og enheden indgår i større og mindre forsknings- og formidlingssamarbejder.

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Inden for stillingsstrukturen

Projektseniorforsker Christine Folke Ax

Projekter

Igangværende

Projektnummer 10872200: Grønlandsfarere og vadehavsliv. Den nordatlantiske hvalfangst og de lokale konsekvenser på de nordfrisiske øer, ca. 1650-1850

Projektets udgangspunkt er de kommandørgårde, der i dag findes på henholdsvis Frilandsmuseet i Sorgenfri og på Rømmø, men ikke mindst de familier på de nordfrisiske øer, hvor mændene deltog i den nordatlantiske hvalfangst i 1700- og 1800-tallet. Formålet er at undersøge, hvordan deltagelsen i hvalfangstindustrien påvirkede og afspejlede sig i den materielle kultur, den sociale organisation og den kulturelle horisont på øerne - vel vidende, at hvalfangsten hverken var den eneste levevej for beboerne på øerne eller den eneste forbindelse til omverdenen. Den overordnede problemstilling søges besvaret gennem udforskning af en række temaer, som alle er indbyrdes forbundet:

- *Materiel kultur, social status og kulturel horisont*
- *Social organisation og køn*
- *Netværk og kulturel horisont*
- *Risikohåndtering og kulturel horisont*
- *Den internationale kontekst*

Temaerne rækker alle på forskellig måde ud over lokaliteten og knytter an til nogle større økonomiske og kulturelle sammenhænge. Et overordnet metodisk og teoretisk problemfelt er derfor, hvordan man forener den lokale historie med den store historie om hvalfangsten.

Ansvarlig: Christina Folke Ax

Startdato: 1. sep 2011

Slutdato: 1. sep 2013

Finansiering: Augustinusfonden

Frihedsmuseet

Frihedsmuseet har sin oprindelse i udstillingen *Det kæmpende Danmark*, som Danmarks Frihedsråd arrangerede i befrielsessommeren 1945. Som følge af den store interesse, som denne udstilling vakte, nedsatte Frihedsrådets efterfølgerorganisation Frihedsbevægelsens Samråd et præsidium med den opgave at skabe forudsætninger for etableringen af et permanent museum om modstandskampen 1940-1945. Dette mål blev nået med indvielsen af Frihedsmuseet i 1957 som en enhed under Nationalmuseet.

Frihedsmuseet udviklede sig gennem årene fra alene at være en udstillingsbygning til at blive et fuldt fungerende museum med egne samlinger, herunder bibliotek, dokumentarkiv og fotoarkiv. Parallelt hertil knyttedes en videnskabelig stab til institutionen.

Udforskningen af besættelsestidens historie har haft sit udspring på universiteterne. Men i kraft af at være en permanent institution specialiseret i perioden er Frihedsmuseet med tiden blevet et fast kontaktpunkt for det vidtforgrenede forskningsmiljø, som beskæftiger sig med perioden. Samtidig har museets medarbejdere markeret sig med egne forskningsbidrag, som i pagt med museets baggrund og karakter har centreret sig om modstandsbevægelsens historie og de museologiske aspekter af formidlingen af perioden.

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Inden for stillingsstrukturen

Seniorforsker Henrik Lundbak

Frøslevlejrens Museum

Frøslevlejrens Museum beskæftiger sig primært med udforskningen og formidlingen af Frøslevlejren 1944-45 samt Fårhuslejren 1945-1949. Med udgangspunkt i det kulturhistoriske område og de autentiske bygninger dokumenterer Frøslevlejrens Museum primært lejrens anvendelse som tysk fangelejr 1944-45 samt deportationerne af danske til tysk kz-lejr, sekundært lejrens anvendelse som internerings- og straffelejr under retsopgøret 1945-49 under navnet Fårhuslejren.

Museet fastholder og fremmer lejrområdets kulturhistoriske autenticitet for derigennem at styrke formidlingen af museets kerneområder. Museet markerer sig forskningsmæssigt nationalt som internationalt.

Den faste udstilling er i lejrens hovedvagtårn og den tidligere fangebarak H 4. Begge bygninger er originale og ejes af Nationalmuseet. Det samlede udstillingsareal i de to bygninger er ca. 900 kvadratmeter.

Frøslevlejrens Museums udstilling belyser alle væsentlige facetter af lejrens historie 1944-45, og der arbejdes pt. på en permanent udstilling om Fårhuslejren 1945-49, som etableres i museets tredje bygning.

Foredrag

Både overinspektør Henrik Skov Kristensen og inspektør Dennis Larsen har formidlet deres forskning i en lang række foredrag i såvel videnskabelige som folkelige sammenhænge.

Bedømmelses- og censorvirksomhed m.m.

Henrik Skov Kristensen har fungeret som censor ved universiteterne i faget historie, som fagfællebedømmer som medlem af ”Wissenschaftlicher Beirat der Bürgerstiftung Schleswig-Holsteinische Gedenkstätten” og som medlem af Skriftudvalget for Historisk Samfund for Sønderjylland.

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Overinspektør Henrik Skov Kristensen

Inspektør Dennis Larsen

Projekter

Afsluttet projekt

Projektnummer 3141-2: Følgelog om Fårhuslejren 1945-1949

Udredning og analyse af Fårhuslejren 1945-49 med særlig henblik på den symbolværdi lejren har haft op til vore dage for det tyske mindretal.

Ansvarlig: Henrik Skov Kristensen.

Startdato: 1.2.2008.

Slutdato: 1.7.2011.

Præsentation/rapportering: Publikationen.

Finansiering: Kulturarvsstyrelsen, Alvingfonden, Dansk Kultursamfund af 1910.

Igangværende

Projektnummer 3141-3: Undersøgelse af Horserød- og Frøslevlejrene 1943-1945

En undersøgelse af de tyske politifangelejre Horserød og Frøslev i Danmark 1943-45 i international kontekst.

Ansvarlig: Henrik Skov Kristensen.

Startdato: 1.3.2005.

Slutdato:

Præsentation/rapportering: Videnskabelig monografi.

Finansiering: Intern.

Projektnummer 3141-5: Publikation om danske SS-frivilliges aktiviteter i Bobruisk, Hviderusland

Undersøgelse af danske SS-frivilliges tjeneste under 2. verdenskrig i fangelejren Bobruisk i Hviderusland.

Ansvarlig: Henrik Skov Kristensen.

Startdato: 1.3.2011.

Slutdato:

Finansiering: Intern.

Samarbejdspartner: Syddansk Universitet.

Publikationer

Bidrag til tidsskrift/avis

Kristensen, Henrik Skov: Faarhusdebatte geht weiter. *Der Nordschleswiger* 15.09.2011.

Kristensen, Henrik Skov: Replik til Nis-Edwin List-Petersen. *Der Nordschleswiger* 02.11.2011.

Bog/antologi/afhandling/rapport

Kristensen, Henrik Skov: Straffelejren. Fårhus, landssvigerne og retsopgøret. København, Nyt Nordisk Forlag i samarbejde med Nationalmuseet, 2011. 640 pp. (1. og 2. oplag).

Bidrag til bog/antologi/rapport

Kristensen, Henrik Skov: Fårhusmentalitet og Vergangenheitsbewältigung. Det tyske mindretal og retsopgøret, In: Jahnke, Carsten, Fabricius Møller, Jes (red.). *1864. Historiens lange skygger*. Museum Tusulanum, 2011, p. 145-170.

Kristensen, Henrik Skov: Besættelsen, Befæstningsanlæg, tyske, Frits Clausen, Jens Møller, Grænsebevogtning, Frøslevlejren, Fårhuslejren, Ladelund, Schwesing, NSDAP-N, Retsopgøret, Selbstschutz, Zeifreiwillige, In: Adriansen, Inge, Dam-Jensen, Elsemarie, Madsen, Lennart S. (red.) *Sønderjylland A-Å*, Aabenraa 2011.

Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling

Den kgl. Mønt- og Medaillesamling dækker perioden fra jernalder/vikingetid til nutid. Forskningsområderne har fokus på samlingerne og på de antikvariske dækningsområder, og de afspejler i væsentlig grad Nationalmuseets funktion som landets kulturhistoriske hovedmuseum.

Fokusområderne for Den kgl. Mønt- og Medaillesamling udgør danefæ, herunder romerske, kufiske og andre udenlandske mønter fundet i Danmark. Hertil kommer den danske og dansk-norske møntproduktion gennem tiderne.

Basisaktiviteter (herunder deltagelse i konferencer)

Helle Winge Horsnæs:

Workshop Internazionale di Numismatica. Numismatica e archeologia. Monete, stratigrafie e contesti. Dati a confronto. Roma, 28.-30. settembre. Præsentation af poster

Michael Märcher:

Økonomi, samfundet og krigen. Institut for Økonomi, Københavns Universitet, november

Jens Christian Moesgaard:

La Normandie dans l'Europe du Nord-Ouest. Circulations monétaires et réseaux d'échanges, Université de Caen, Frankrig, 24.-25. Marts

Det 30. tværfaglige Vikingsymposium, Københavns Universitet, 13. maj.

Mine, métal, monnaie, Ecole Pratique des hautes Etudes, Paris, 12.-14. september.

The Church and Money c. 1060-c. 1160, Universitetets Kulturhistoriske Museer, Oslo, 23.-25. november.

Bedømmelsesvirksomhed, censorvirksomhed og andre videnskabelige tillidshverv

Helle Winge Horsnæs:

Peer review: artikel til FaF

Censor i klassisk arkæologi, Københavns Universitet og Aarhus Universitet

Medlem af Sylloge Numorum Graecorum komiteen under Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab

Medlem af Numismatische Gesellschaft zu Berlin e.V., gegr. 1843

Medlem af Scientific Committee for *Journal of Archaeological Numismatics* der udgives af CEN, European Centre for Numismatic Studies, Brussels

Medlem af International Advisory Board for *Jaarboek voor Munt- en Penningkunde*, Dutch Journal on Numismatics

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Inden for stillingsstrukturen

Helle Winge Horsnæs

Jens Christian Moesgaard

Uden for stillingsstrukturen
Michael Andersen
Michael Märcher

Projekter

Afsluttede projekter

Projektnummer 10423010: Crossing Boundaries vol. 2.

Udarbejdelse af manuskript til bogen *Crossing boundaries. An analysis of Roman coins in Danish contexts. Vol. II Bornholm*, Publications from the National Museum, Studies in Archaeology and History, vol. 18.2.

Ansvarlig: Helle Winge Horsnæs.

Startdato: 1.1.2011

Slutdato: 31.12.2011

Finansiering: Intern og Farumgaardfonden.

Projektnummer 10413130: Fra guld og sølv til kobber og sedler - rigets pengevæsen 1757-1813.

Projektets formål er at foretage en kontekstuel historisk undersøgelse af pengevæsnets udvikling i den danske konges europæiske rige 1757-1813 med udgangspunkt i møntproduktionen og seddeludstedelsen.

Ansvarlig: Michael Märcher.

Startdato: 01.01.2011

Slutdato: 31.12.2011

Finansiering: Kulturministeriets Forskningspulje.

Publikationer

Bidrag til tidsskrift/avis

Horsnæs, Helle Winge: Rosmannegård (Bornholm). To brudsølvsskatte fra omkring år 1000, *NNUM* nr. 1, p. 11-14, 2011.

Horsnæs, Helle Winge: Anmeldelse af Luc Severs: *Les monnaies de Liberchies-Bons Villers (Hainaut, Belgique). Quartier artisanal et sanctuaire tardif (1er siècle avant J.-C. – 4e siècle après J.-C.)*, Collection Moneta 122, Wetteren 2011, IN: *Journal of Archaeological Numismatics* 1. p. 245-246, 2011.

Märcher, Michael: Bank, bomber og beredskab: hemmelige danske nødpengersedler fra den kolde krig, *Nationalmuseets Arbejdsmark*, p. 171-181, 2011.

Moesgaard, Jens Christian: Harald Blåtands mønter og Skånes indlemmelse i Danmark. *Moneta* 5, p. 115-120, 2011.

Moesgaard, Jens Christian; Tornbjerg, Svend Åge: Møntbrug på landet i middelalderen. De enkeltfundne mønter fra middelaldergården i Bjæverskov. *Årbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie* 2008 p. 195-212, 2011.

Moesgaard, Jens Christian : Deux bijoux vikings découverts en Haute-Normandie. *Annales de Normandie*, 59-2, juillet-décembre 2009, p. 133-140, 2011.

Moesgaard, Jens Christian : Monnaies normandes en Bourgogne à l'époque viking. In: La numismatique en Normandie, (Recherches et Travaux de la Société d'Etudes Numismatiques et Archéologiques, 4), Paris, Société d'Etudes Numismatiques et Archéologiques, p. 59-67, 2011.

Moesgaard, Jens Christian : *Renovatio Monetae* et la chronologie des monnaies de Richard Ier, duc de Normandie 942/945-996. *Bulletin de la Société Française de Numismatique* 66-6, p. 125-133. 2011.

Bottin, Georges; Jambu, Jérôme; Moesgaard, Jens Christian: Représentations de frappe monétaire dans la Manche. *Bulletin de la Société Française de Numismatique* 66-6, p. 143-147, 2011.

Moesgaard, Jens Christian, Singer, Andy; Woodhead, Peter: Les monnaies normandes du trésor dit 'Harim/Harenc'. *Bulletin de la Société Française de Numismatique* 66-6, p. 179-182, 2011.

Bog/antologi/afhandling/rapport

Horsnæs, Helle Winge: Redaktør med Margarita Gleba: *Communicating Identity in Italic Iron Age Communities. Acts of the seminar, Copenhagen October 2008. Oxbow* 2011.

Bidrag til bog/antologi/rapport

Horsnæs, Helle Winge: Tetradrachme Eumenes' II, bidrag til udstillingskatalogen *Panorama der antiken Metropole*, p. 552, Berlin 2011-12.

Horsnæs, Helle Winge: Guld og barbarer, In: Gulløv, Hans Christian, Paulsen, Caroline & Rønne, Birgit (red.): *Nordlige Verdener – ændringer og udfordringer, Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. september 2010*, p. 106-108, København 2011.

Konferencebidrag

Horsnæs, Helle Winge: Imitations in gold, In: Nicholas Holmes (red.): *Proceedings of the XIV International Numismatic Congress, Glasgow Monday 31st August to Friday 4th September 2009*, p. 742-748, Glasgow 2011.

Horsnæs, Helle Winge: Coinages of indigenous communities in Archaic Southern Italy – The mint as a means of promoting identity?, In: Horsnæs, Helle Winge & Gleba, Margarita (red.): *Communicating Identity in Italic Iron Age Communities, Acts of the seminar, Copenhagen October 2008*, p. 195-207, Oxbow 2011.

Horsnæs, Helle Winge: Roman Coins From *Barbaricum*, Evidence From Surveys And Excavation. The Ibsker Settelement Complex As A Case Study, In: Pardini, Giacomo (red.): *Preatti del I Workshop Internazionale di Numismatica. Numismatica e archeologia. Monete, stratigrafie e contesti. Dati a confronto. Roma, 28-30 settembre 2011*, p. 237-240, Roma 2011.

Märcher, Michael: The transfer of minting techniques to Denmark in the nineteenth century, In: Nicholas Holmes (red.): *Proceedings of the XIVth International Numismatic Congress: Glasgow 2009*, vol. II, Glasgow, p. 1725-1733. 2011.

Moesgaard, Jens Christian: The Grisebjerggård Hoard and the Beginning of Pecking in Scandinavia. In: Graham-Campbell, James; Sindbæk, Søren; Williams, Gareth (red.). *Silver Economies, Monetisation and Society in Scandinavia AD 800-1100*. Aarhus Universitetsforlag, p. 297-308, 2011.

Populærformidling

Moesgaard, Jens Christian: Årets Danefæ – sjælden karolinger mønt fra klostret Chelles fundet i Stavsager. *Årbog 2011, Museum Østjylland*, Randers, p. 24-27, 2011.

Grøn, Ole; Haupt, Nadia; Moesgaard, Jens Christian; Rispling, Gert; Uldum Otto: Havsmarken – en handelsplads ved vikingernes Østersørute. *Fund og Fortid*, 4, p. 4-9. 2011.

Moesgaard, Jens Christian : Les monnaies. In: Carré, Florence (red.): *L'archéologie en Haute-Normandie. Bilan des connaissances. Tome 1. Le Haut Moyen Age*, Presses Universitaires Rouen-Le Havre, 2011, p. 17-18, 139-142.

Moesgaard, Jens Christian : Nyere fransk vikingeforskning. *KUML* 2011, p. 287-295.

Moesgaard, Jens Christian: Detektorfundne mønter. *Fund og fortid*, nr. 2, p. 12-19, 2011.

Moesgaard, Jens Christian: Anmeldelse af Derek Chick, The Coinage of Offa and his contemporaries. *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*, p. 127, 2011.

Moesgaard, Jens Christian: Anmeldelse af Elisabeth Kaldén, Lea Ahlborn, kunglig mynt- och medaljgravör samt Cecilia Bergström (redaktör). För Efterkommande. Kungl. Vetenskapsakademiens medaljer 1747-2007. *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*, p. 167-169, 2011.

Moesgaard, Jens Christian: Korsmønter i Aarhus. In: Warberg, Jeanette; Skov, Hans (red.): *Aros og Vikingernes verden, Højbjerg, Moesgård Museum*, p. 67-68, 2011.

Moesgaard, Jens Christian : Les monnaies. In: Carré, Florence (red.): *L'archéologie en Haute-Normandie. Bilan des connaissances. Tome 1. Le Haut Moyen Age*, Presses Universitaires Rouen-Le Havre, 2011, p. 146-147.

Moesgaard, Jens Christian: Torrild bibliotek. In: Af Torrild sogns historie: Kultur, erhverv og erindringer om liv og levned – dengang og i dag. Torrildfolk fortæller, Torrild, p. 55-58, 2011.

Moesgaard, Jens Christian: Anmeldelse af Brita Malmer, Den Svenske Mynthistorien. Vikingatiden ca. 995-1030. *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*, p. 74-75, 2011.

Antiksamlingen

Nationalmuseets Antiksamling rummer arkæologisk materiale fra oldtidskulturerne i Middelhavslandene, Ægypten og Mellemøsten. Samlingens rødder rækker langt tilbage i tiden. De tidligste sikre eksempler på bevidst indsamling af oldsager i Middelhavslandene fra dansk side skal søges blandt skaren af pilgrimme, lærdomssøgende og eventyrere, der rejste mod syd i 15- og 1600-tallet. Nogle af disse etablerede efter hjemkomsten samlinger, der senere - i lighed med lægen Ole Worms "Museum Wormianum" - indgik i Det kgl. Kunstkammer, som Frederik III oprettede omkring 1650. I 1700-tallet satte Danmark sit præg på udforskningen af Middelhavets østlige egne i form af Frederik Ludvig Nordens rejse til Ægypten i 1737 samt Carsten Niebuhrs videnskabelige ekspedition til Arabien 1761-1767, og Antiksamlingen rummer et mindre antal antikker, som Norden og Niebuhr indsamlede på deres rejser. I 1800-tallet indgik disse genstande i Det Kongelige Kunstkammer, der blev slået sammen med Christian VIII's Vasecabinet efter kongens død 1848. Samlingerne er siden da blevet forøget gennem danske udgravninger, bl.a. på Rhodos i Grækenland og i Hama i Syrien samt gennem gaver fra private og fonde, der har gjort det muligt at etablere en udstilling, der giver et overblik over Middelhavskulturerens udvikling fra de tidligste tider til slutningen af Senantikken, ca. 700 e.Kr.

Samlingens medarbejdere har altid søgt at udnytte dens store potentiale for forskning indenfor Antikkens kulturhistorie og kunst - ofte med udgangspunkt i Nationalmuseets egne genstande. Målet er dels at øge vor viden om de pågældende civilisationer, dels at øge bevidstheden om betydningen af arven fra antikken for dagens Danmark. Af samme grund deltager Antiksamlingen aktivt og gerne i nationale og internationale forskningsnetværk.

Basisaktiviteter

Der udføres året igennem løbende forskning i tilknytning til:

- forespørgsler fra forskere fra ind- og udland
- udlån af genstande til danske og internationale udstillinger
- udarbejdelse af indlæg til og deltagelse i danske og internationale konferencer
- overvejelser vedrørende eventuelle erhvervelser
- udarbejdelse af artikler til danske og udenlandske tidsskrifter
- afvikling af studiebesøg af forskere fra ind- og udland.

Deltagelse i konferencer

Cecilie Brøns: "Artefact variability, assemblage differentiation and identity negotiation (AVADIN). Code-switching in material culture", 10.-11. november 2011, Københavns Universitet med indlægget "Fibulae as indicators of identity, and the reconstruction of dress."

Anne Haslund Hansen: Medarrangør af den internationale conference "World views and local encounters in early scientific expeditions 1750-1850." 27-28. oktober, 2011. Københavns Universitet & Videnskabernes Selskab. Bidrog med indlægget, Niebuhr and Visual Documentation.

John Lund: "Networks in the Hellenistic World according to the Pottery in the Eastern Mediterranean and Beyond" i Köln 23.-26. februar. Inviteret med indlægget "Eastern Cyprus and the northern Levantine coast: the ceramic connection". Efter konferencen stiftedes en forening til studiet af hellenistisk keramik: "International Association for Research on Hellenistic Pottery/Internationaler Verband zur Erforschung Hellenistischer Keramik. John Lund indgår i "The Founding Committee" på i alt syv medlemmer.

John Lund: "Discussant" i en af sessionerne ved "The 21st Theoretical Roman Archaeological Conference (TRAC)" i Newcastle, den 14.-17.4. 2011.

John Lund: Medarrangør af konferencen "Artefact variability, assemblage differentiation and identity negotiation (AVADIN). Code-switching in material culture", afholdt den 10.-11. november 2011 af det internationale Forskningsrådsstøttede netværk med samme navn ved Saxoinstituttet, Københavns Universitet.

Bodil Bundgaard Rasmussen: "L'Europe du vase antique: collectionneurs, savants, restaurateur aux XVIIIe et XIX siècles" på Institut national d'histoire et de l'art (INHA) i Paris 31 maj-1-juni, 2011. Inviteret med indlægget "A Cautious Tale – an Attic Vase in Christian VIII's Vase Cabinet ." Konferencens akter publiceres i 2012/2013.

Bedømmelsesvirksomhed, censorvirksomhed m.m.

Bodil Bundgaard Rasmussen er formand for censorkorpset for Klassisk arkæologi ved Københavns Universitet og Århus Universitet.

John Lund er medlem af censorkorpset for Klassisk arkæologi ved Københavns Universitet og Århus Universitet.

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Inden for stillingsstrukturen

John Lund, mag.art., museumsinspektør, seniorforsker.

Medarbejdere uden for stillingsstrukturen

Anne Haslund Hansen, cand.mag., videnskabelig medarbejder.

Stephen Lumsden, ph.d., videnskabelig medarbejder.

Bodil Bundgaard Rasmussen, mag.art., overinspektør.

Ph.d. studerende

Stine Schierup, mag.art. ph.d.-stipendiat.

Cecilie Brøns, mag.art. ph.d.-stipendiat.

Projekter

Afsluttet:

Projektnummer 1025-3000: Ordering the Ancient World. Egyptian Artefacts in 18th Century Visual Culture.

En undersøgelse af gengivelser og fortolkninger af oldtidskulturers materielle levn i 1700-tallets visuelle kultur. Ph.d.-afhandling afleveret oktober 2011.

Ansvarlig: Anne Haslund Hansen

Startdato: 1.8.2004

Slutdato: 1.10.2011

Præsentation/rapportering: Ph.d.-afhandling

Finansiering: Intern og Veluxfonden

Igangværende:

Projektnummer 1025-3309: Textiles in Greek Sanctuaries 1050-323 BC

Projektet omhandler tekstiler i de græske helligdomme i det 1. årtusind f.Kr.

Materialet for dette studie udgøres af flere forskellige kilder såsom epigrafik og litterære kilder, men primært det arkæologiske materiale i form af tekstilredskaber, fibler (dragtnåle), bevarede tekstiler og ikonografiske gengivelser.

I løbet af det forløbne år har CBR deltaget i flere seminarer, konferencer og kurser samt haft et forskningsophold (5 uger) på Det Danske Institut i Athen.

Ansvarlig: Cecilie Brøns

Startdato: 1.9.2011

Slutdato: 31.08.2014

Præsentation/rapportering: Artikler og afhandling

Finansiering: Intern, Centre for Textile Research, Kulturministeriet

Projektnummer 9514: Studies in the Circulation of Pottery in Cyprus from the 3rd century BC to the 3rd century AD

Det igangværende projekt er den afsluttende fase af projektet "Pottery Circulation and Use in the Eastern Mediterranean, ca. 200 BC-AD 200", der omfattede en analyse af centrale aspekter af produktion, udbredelse og brug af keramik i det østlige Middelhavsområde i de pågældende århundreder samt en metodisk diskussion om hvilke historiske slutninger, der kan udledes heraf.

Det aktuelle projekt tager udgangspunkt i cirkulation af lokalt fremstillet og importeret keramik på Cypern, herunder fund fra to danske feltarkæologiske projekter på henholdsvis den vestlige (ved Aarhus Universitet) og den østlige (ved Københavns Universitet) del af øen.

Ansvarlig: John Lund

Startdato: 1.1.2003

Slutdato: Medio 2013

Præsentation/rapportering: Artikler og en afsluttende større monografisk afhandling

Finansiering: Intern

Projekt: The stamped amphora handles found during the Danish excavations in the Maussolleion of Halikarnassos

Projektet omfatter en registrering og bearbejdning af ca. 800 hanke fra transportamforaer med stempler, fundet ved de danske udgravninger af Mausoleet i Halikarnassos, nutidens Bodrum i Tyrkiet. Studiet af de pågældende amforahanke, der for en altovervejende dels vedkommende kan dateres til hellenistisk tid, dvs. fra ca. 323 til 31 f.Kr. gør det muligt at kortlægge en væsentlig del af det antikke Halikarnassos' vinimport og vil således være et vigtigt bidrag til forståelse af byens økonomi i de pågældende århundreder.

Ansvarlig: John Lund

Startdato: 1.1.2004

Slutdato: Ultimo 2014

Præsentation/rapportering: Monografi

Finansiering: Generalkonsul Gösta Enboms Fond

Projektnummer 1025-3100: Pots, Potters & Society in Ancient Greece

Forskningsprojektet Pots, Potters and Society in Ancient Greece er finansieret af Generalkonsul Gösta Enboms Fond og Nationalmuseet. Udgangspunktet er Nationalmuseets Antiksamlings store og varierende samling af græsk keramik, der er uden sidestykke i Nordeuropa. Samlingens kerne er Christian VIII's Vasecabinet, der efter kongens død i 1848 overgik til statseje og blev en del af Nationalmuseet. Den er efterfølgende blevet forøget med udvalgte erhvervelser gennem gaver og køb samt fund fra danske udgravninger på Rhodos (1902-1914).

Lerkar anvendt til opbevaring og transport af fødemidler, samt ved tilberedning og servering af mad og drikke var uundværlige i Middelhavslandenes oldtidskulturer. Keramiske fund er derfor en af de største og rigeste kildegrupper fra den antikke verden og kan potentielt give svar på en lang række spørgsmål, som skriftlige kilder er tavse om.

Webseite: <http://natmus.dk/forskning/forskningsprojekter/pots-potters-and-society/>

Ansvarlig: Bodil Bundgaard Rasmussen

Startdato: 1.1.2008

Slutdato: 31.12.2013

Præsentation/rapportering: Monografier

Finansiering: Intern og Generalkonsul Gösta Enboms Fond

Projekt: The cultural transformation of figured pottery in Southern Italy c.480-360 BC

Fra det 8. - 5. årh. f.Kr. anlagde grækerne en række bosættelser i Syditalien og på Sicilien, en historisk udvikling, som i dag kendes under betegnelsen 'den græske kolonisering'. På disse lokaliteter udvikledes en kultur, der tydeligvis var græsk, men samtidig under påvirkning af det lokale italiske miljø. Mens skriftlige kilder kun sparsomt dokumenterer dette, er det arkæologiske materiale en væsentlig kilde til at forstå den græske kultur i Syditalien.

Ph.d.-projektet tager udgangspunkt i dette tema og fokuserer på figurfremstillingerne på den såkaldte rødfigurskeramik, karakteristisk ved dens afbildninger af såvel den mythologiske verden som hverdagslivet. Gennem en komparativ ikonografisk analyse af syditalisk rødfigurskeramik og importeret attisk rødfigurskeramik fundet i Syditalien i den klassiske periode (480-330 f.Kr.), er det målet, at projektet skal bidrage til en større viden om, hvordan og under hvilke sociale og kulturelle omstændigheder et selvstændigt formsprog blev udviklet i de græske kolonier. Derudover er det hensigten at forstå, hvordan producenternes og købernes forestillingsverden i det italiske område adskilte sig fra den attiske.

Analysen baseres først og fremmest på materiale fra vel-dokumenterede kontekster i de to centrale

områder, Lukanien og Apulien. Til at belyse dette inddrages attisk og syditalisk rødfigurskeramik uden proveniens.

Ph.d. afhandlingen blev afleveret oktober 2011

Ansvarlig: Stine Schierup

Startdato: 1.08.2004

Slutdato: 1.4.2012

Præsentation/rapportering: Ph.d.-afhandling

Finansiering: Generalkonsul Gösta Enboms Fond, Århus Universitet og Forsknings- og Innovationsstyrelsen

Publikationer

Bidrag til tidsskrift/avis

Lund, John: A New Sequence of the Eponyms Named on Rhodian Amphora Stamps in the first Half of the Second Century BC as Established through Seriation, *Acta Archaeologica* 82, p. 271-290, 2011.

Lund, John: Forklædte lagynoi. In: Aigis Supplementum 1. Festskrift til Chr. Gorm Tortzen. 2011, <http://aigis.igl.ku.dk/CGT/John%20Lund.pdf>.

Lund, John; Poblome, J.; Malfitana, D.: Investing in Roman antiquity: modeling moderate growth, *Facta. A Journal of Roman Material Culture Studies* 5, p. 9-13, 2011.

Lund, John: Imported Roman fine-wares from the old excavations in the Athenian Agora, anmeldelse af John W. Hayes, The Athenian Agora 32: Roman Fine Ware Imports, *Journal of Roman Archaeology* 24, p. 761-763, 2011.

Bog/antologi/afhandling/rapport

Lund, John: Pottery in the Archaeological Record: Greece and Beyond. In: Lawall, M.L.; Lund, J. (red.) *Gösta Enbom Monograph 1*. Aarhus 2011.

Bidrag til bog/antologi/rapport

Lund, John: Iconographic evidence for the handling and use of transport amphorae in the Roman period. In: Pottery in the Archaeological Record: Greece and Beyond. In: Lawall, M.L.; Lund, J. (red.). *Gösta Enbom Monograph 1*. Aarhus, p. 52-60, 2011.

Lund, John: Rhodian transport amphorae as a source for economic ebbs and flows in the Eastern Mediterranean in the 2nd century BC. In: Archibald, Z.H.; Davies, J.K.; Gabrielsen, V. (red.). *The Economies of Hellenistic Societies, Third to First Centuries BC*. Oxford, p. 280-295, 2011.

Lund, John: Head Vases of the Magenta Group from Cyprus. In: Meyz, H.; Zych, I. (red.). *Classica Orientalia, Essays presented to Wiktor Andrzej Daszewski on his 75th Birthday*. Warsaw, p. 325-340, 2011.

Etnografisk Samling

Etnografisk Samling har, sammen med Antiksamlingen, ansvar for samlinger fra alle ikke-europæiske kulturområder fra oldtid til vore dage - herunder også ikke-europæiske folk i Europa så som russo-fenno-skandinaviske samer og sibiriske folk.

Etnografisk Samling foretager feltarbejde, indsamlings- og undersøgelsesvirksomhed, arkæologiske udgravninger, forvalter samlinger samt nationale og internationale udlån, bevarer og udforsker relevant kildemateriale, besvarer spørgsmål fra forskere og publikum vedr. de kulturområder vi har ansvar for, udøver rådgivning og driver landets eneste etnografiske forskningsbibliotek med særlig fokus på materiel kultur.

SILA, Etnografisk Samlings arktiske forskningscenter, er organiseret som en centerdannelse under Etnografisk Samling. ES har det administrative og økonomiske ansvar for SILA.

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Mille Gabriel
Bente Wolff
Joan Hornby
Louise Sebro

Medarbejdere udenfor stillingsstrukturen:

Jesper Kurt-Nielsen
Inge Damm
Bente Gundestrup
Inge Schjellerup
Carina Andersen
Finn Kudsk
Anne Marie Legaard
Arne K. Olsen
Kristine Tophøj
Christel Braae

Ph.d. studerende

Nathalia Brichet

Projekter

Afsluttet projekt

Projektnummer: Livet i guvernørboligen i Tranquebar

Hovedbidraget til en bog om guvernørboligen i Tranquebar i form af 3 større artikler.

Ansvarlig: Louise Sebro
Startdato: 1.11.2009
Slutdato: 30.09.2011
Finansiering: Aage og Johanne Louis-Hansens Fond

Igangværende projekter

Projektnummer 9622/ 99901007: Nationalmuseets kinesiske lakarbejder

I 2007 er foretaget en videre udarbejdelse af et resonerende katalog over cirka 80 kinesiske lakarbejder i Nationalmuseets samling. Tilsammen dækker disse perioden fra slutningen af 1300-tallet frem til midten af 1900-tallet og fremviser fine eksempler på mange af de forskellige teknikker, der er udviklet i Kina gennem 6000 år. Der redegøres indledningsvis for samlingens historie fra Det Kongelige Kunstakademi over 1800-tallets største giver, købmand Peter Arnt Kjerulff (1838-1909), der 1892-1900 skænkede næsten 140 lakarbejder til museet, til senere erhvervelser fra især danskere, som tidligere havde været udstationeret i Kina. Herefter følger en beskrivelse af det vigtigste kildemateriale og forskningen, et afsnit om den østasiatiske lak, dens karakter, egenskaber og forarbejdningsproces samt lakkernes anvendelse og karakteristiske motivverden. Inden selve kataloget gennemgås desuden udviklingen af de vigtigste teknikker set i historisk perspektiv. Til slut bringes en kort oversigt over de vigtigste teknikker, en tidstavle, et kort med angivelse af de vigtigste fundsteder og centre for lakfremstilling samt noter og anvendt litteratur.

Ansvarlig: Joan Elisabeth Hornby
Præsentation/Rapportering: Monografi

Projektnummer: Kolonitilknytning som social identitet

Undersøgelse af, hvad det betød for selvvisnesættelse og netværk at man havde økonomisk og/eller geografisk tilknytning til kolonierne i den danske helstat. Aktivitet i 2011 – opstart.

Ansvarlig: Louise Sebro
Startdato: 1.10.2011
Slutdato: 30.09.2016

Finansiering: Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Publikationer

Bidrag til tidsskrift/avis

Brichet, Nathalia: Awkward Relations and Universal Aspirations: Common Global Heritage in Ghana, *History and Anthropology*. Vol. 22, 2. 2011. p. 149-168, 2011.

Brichet, Nathalia; Hastrup, Frida: Figurer uden grund. Museumsansamlinger og globale klimaforandringer, *Tidsskriftet Antropologi*, Vol. 64, p. 119-135, 2011.

Populærformidling

Brichet, Nathalia: Charmed Life in Contemporary London, documentar film produceret til , udstillingen *Miracles and Charms* præsenteret på the Wellcome Collection, London, <http://www.wellcomecollection.org/whats-on/exhibitions/charmed-life/charmed-life-in-london.aspx>, 2011.

Brichet, Nathalia: Collecting Climate Change, udstilling produceret til konferencen *Nature-Culture* held at Carlsberg Academy, Denmark, http://waterworlds.ku.dk/outreach/other_activities/. 2011.

SILA - Arktisk Center ved Nationalmuseets Ethnografiske Samling

SILA: Research and Education

SILA's research environment is consisting of a research professor, several senior and junior researchers as well as Ph.D. students, depending on external funding. Guest researchers from Greenland, Canada, USA, Norway, France and many other countries are visiting SILA in order to study our collections. They contribute to a dynamic academic atmosphere at the centre. Colloquiums, workshops and seminars dealing with Arctic topics are often held at SILA. The educational activities conducted in collaboration with universities in Denmark, Greenland and abroad include archaeological field schools in Greenland. SILA is an integral part of Ethnographic Collections, and thus the permanent staff at SILA curate our comprehensive historic-ethnographic and archaeological collections.

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Hans Christian Gulløv
Bjarne Grønnow
Martin Appelt
Ulla Odgaard
Jens Fog Jensen

Uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Tilo Krause
Peter Andreas Toft
Nuka Godtfredsen
Anne Mette Jørgensen

Projekter

Afsluttet projekt

Projekt: Arkæologisk berejsning af området mellem Kong Oscar Fjord og Kejser Franz Joseph Fjord Nordøstgrønland

Der er i alt foretaget registreringer på 28 forhistoriske bopladser samt på en enkelt historisk lokalitet. 12 lokaliteter var tidligere kendte. De fleste nyregistrerede pladser er mindre sommerbopladser med to til seks teltringe beliggende i 'mellem' eller 'yderfjords' området. Bopladserne i den ydre del af Vega Sund er typiske for denne kategori, og det er karakteristisk, at flere af disse små sommerbopladser er særdeles velbevarede med intakte teltringe, der er placeret så man får indtryk af, at de er samtidige. Blandt de nyregistrerede bopladser er også det for første gang lykket at dokumentere boligtomter fra stenalderen i denne del af Grønland.

Ansvarlig: Jens Fog Jensen

Startdato: 30.6 2011

Slutdato: 31.12 2011

Finansiering: Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland

Igangværende projekter

Projektnummer 3011: Kampen om vejret

Kampen om Vejret er et tværfagligt arkæologisk historisk projekt, der for første gang sætter fokus på de materielle spor i landskabet fra 2. Verdenskrig i Grønland. De arkæologiske spor er gennem feltarbejder i 2008 og 2010 blevet opmålt og dokumenteret fotografisk. I den efterfølgende bearbejdning af materialet relateres disse undersøgelser til omfattende arkivalisk materiale der er fremdraget i Danmark og Tyskland.

Ansvarlig: Jens Fog Jensen

Startdato: 1.5 2010

Slutdato: 15.6 2013

Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 10871210-10872800: Nordlige Verdener– Nationalmuseets tværgående forskningssatsning

At koordinere forskningen mellem Nationalmuseets forskningsbærende enheder inden for satsningens ramme *Nordlige Verdener*. Aktiviteterne omfatter feltarbejder, analyser samt publicering i fagfællebedømte og populærvidenskabelige tidsskrifter, såvel analoge som elektroniske medier, og præsentationer på interne workshops, på internationale konferencer samt som offentlige foredrag.

Ansvarlig: Hans Christian Gulløv

Startdato: 1.7.2009

Slutdato: 31.12.2013

Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 10141209: The Carpenter-Meldgaard Endowment Project

Projektet har til formål at analysere og publicere nu afdøde museumsinspektør Jørgen Meldgaard's store efterladte arkæologiske og arkivalske materiale fra udgravninger i Canada og Grønland i årene 1954 – 1982. Endvidere publiceres resultaterne af udgravninger på den permafrosne boplads, Qeqertasussuk, sammen med Meldgaard's materiale i monografisk form. Tilsammen kan disse arkæologiske lokaliteter kaste et helt nyt lys over de tidligste eskimoiske kulturer i det østlige Arktis. Endvidere publicerer projektet Meldgaards etnografiske fotos og film fra Grønland og Canada. Formidlingen omfatter et bind i tegneserien om Grønlands forhistorie.

Ansvarlig: Bjarne Grønnow

Startdato: 1.3.2009

Slutdato: 31.10.2013

Finansiering: The Rock Foundation

Projektnummer 10142851: Kulturmøder ved Kap Farvel

Publicering af projektet Kulturmøder ved Kap Farvel i form af en engelsksproget monografi og en dansksproget e-bog.

Ansvarlig: Hans Christian Gulløv

Startdato: 01. jan 2010

Finansiering: Nationalmuseet

Publikationer

Bidrag til tidsskrift/avis

Grønnow, Bjarne: Eigil Knuth et l'archéologie de l'Extrême Nord. *Inter-Nord – Revue Internationale d'Etudes Arctiques. Problèmes Arctiques: Environnement, Sociétés et Patrimoine*. Vol. 21, p. 123 – 135, 2011.

Grønnow, Bjarne; Gulløv, Hans Christian; Jakobsen, Bjarne Holm; Gotfredsen, Anne Birgitte; Kauffmann, Laura Hauch; Kroon, Aart; Pedersen, Jørn Bjarke Torp; Sørensen, Mikkel: At the Edge: High Arctic Walrus Hunters during the Little Ice Age. *Antiquity* 85(2011), p. 960-977, 2011.

Grønnow, B., Gulløv, H.C., Jakobsen, B.H., Gotfredsen, A.B., Kaufmann, L.H., Kroon, A., Pedersen, J.B.T. & Sørensen, M: Pioneering Walrus Hunters at the Onset of the Little Ice Age, High Arctic Greenland. *Antiquity*, Vol. 85(329), p. 960-977, 2011.

Gulløv, H. C.: En arkæologisk undersøgelsesrejse i Vestgrønland 1952. Om Jørgen Meldgårds berejsning og hvad deraf fulgte, *Tidsskriftet Grønland*, p.200-208, 2011.

Bog/antologi/afhandling/rapport

Appelt, Martin; Møhl, Jeppe; Knudsen, Pauline Kleinschmidt; Sørensen, Mikkel (red.) & Wolff, Astrid: De første mennesker i Grønland: Forsøg, formidling og rekonstruktioner af palæoeskimoisk teknologi ved Nationalmuseet i Nuuk, 2011. The First People in Greenland: Experiments, Dessimination, and Reconstructions of palaeo-Eskimo Technology at Greenland National Museum in Nuuk, 2011. Report from The Greenland National Museum and Archive, 2011.

Jensen, E. L., Raahauge, K. & Gulløv, H.C.: Cultural Encounters at Cape Farewell. East Greenland Immigrants and the German Moravian Mission in the 19th century. – *Meddelelser om Grønland* 348, *Man & Society* 38, 340 pp., 2011.

Toft, Peter Andreas; Gulløv, Hans Christian: Fedtstensudnyttelse på Uummanaq, Godthåbsfjorden og rekognoscering efter norrøne lokaliteter i Kapisillit-fjorden. S.O.A.P. 2007, del 1. SILA feltrapport nr. 32, 2011. 54 pp., 2011.

Bidrag til bog/antologi/rapport

Seiding, Inge Høst; Toft, Peter Andreas: Koloniale identiteter: Ægteskaber, fællesskaber og forbrug i Diskobugten i første halvdel af det 19. århundrede. In: Høiris, Ole, Marquardt; Ole (red.) *Fra vild til verdensborger. Grønlandsk identitet fra kolonitiden til nutidens globalitet*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, p. 273-315, 2011.

Konferencebidrag

Hardenberg, Mariane: Unmasked Dorset People: communicated visual expressions. *Art and Communication in Pre-Literate Societies*, XXIV Valcamonica Symposium Papers, p. 246-254, 2011.

Krause, Tilo og Jens Fog Jensen: Kampen om Vejret – Den tyske snehulestation på Shannon Ø 1943/44. I: Gulløv, Hans Christian, Caroline Paulsen & Birgit Rønne (red.): *Nordlige Verdener – Ændringer og udfordringer. Rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet 29. september 2010*. København, Nationalmuseet, 2011. S. 37-45.

Toft, Peter Andreas: Handel som kulturmøde – europæiske genstande i historisk Thule-kultur, In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.) *Nordlige verdener – ændringer og udfordringer. Rapport fra en workshop på Nationalmuseet 29. september 2010*. Nationalmuseet, Copenhagen, p. 119-121, 2011.

Gulløv, H. C.: Ændringer og udfordringer – status for Nordlige Verdener. In: Gulløv, H.C., Paulsen, C. & Rønne, B. (red) *Rapport fra en workshop på Nationalmuseet 29. september 2010*. Nationalmuseet, Copenhagen, p. 4-5., 2011. Nationalmuseet.

Populærformidling

Appelt, Martin: Carpenter-Meldgaard initiativet. *Tidsskriftet Grønland* 3, p. 168, 2011.

Appelt, Martin: Ekspeditionerne til hvalrosfangerne i arktisk Canada. *Tidsskriftet Grønland* 3, p. 219 – 228, 2011.

Appelt, Martin and Hardenberg, Mariane: Tunit og fuglene – ekko fra en anden verden. *Tidsskriftet Grønland* 3, p. 244 – 252, 2011.

Appelt, Martin; Knudsen, Pauline Kleinschmidt: Hermelinen. *Sermitsiaq* 13, p. 28 – 29, 2011.

Appelt, Martin; Knudsen, Pauline Kleinschmidt: Tunit mellem myte, drøm og virkelighed/del 1. *Sermitsiaq* 14, p. 24 – 25, 2011.

Appelt, Martin; Knudsen, Pauline Kleinschmidt: Tunit mellem myte, drøm og virkelighed/del 2. *Sermitsiaq* 15: p. 59, 2011.

Appelt, Martin; Knudsen, Pauline Kleinschmidt: Knogler og gener. *Sermitsiaq* 16, p. 36, 2011.

Appelt, Martin; Knudsen, Pauline Kleinschmidt: Tunits livsopfattelse/del 1. *Sermitsiaq* 17, p. 40, 2011.

Appelt, Martin; Knudsen, Pauline Kleinschmidt: Tunits livsopfattelse/del 2. *Sermitsiaq* 18, p. 28 – 29, 2011.

Appelt, Martin; Knudsen, Pauline Kleinschmidt: Små familier – store slægter. *Sermitsiaq* 19, p. 19 – 20, 2011.

Grønnow, Bjarne: De første jægere i Arktis - en rekonstruktion af Saqqaq-kulturens fangstredskaber. *Tidsskriftet Grønland* 3, p. 180 – 199, 2011.

Grønnow, Bjarne: De ældste trommer. *Skalk* 6, p. 3 – 6, 2011.

Gulløv, Hans Christian: En arkæologisk undersøgelsesrejse i Vestgrønland, 1952. *Tidsskriftet Grønland* 3, p. 200 – 208, 2011.

Hardenberg, Mariane: Kunstforståelse i en arkæologisk sammenhæng. *Atuagagdliutit Grønlandsposten nr. 16*, 2011.

Jensen, Jens Fog: Qajaa – et glemt og genopdaget skatkammer fra Grønlands stenalder. *Tidsskriftet Grønland* 3, p. 169 – 179, 2011.

Jensen, J. F.: Fjorten dage i tidslommen. In: Ehrhorn Hummerston (red.), *Nordøstgrønland Ekspeditionen 2011*, pp: 98-101.

Jørgensen, Anne Mette: Meldgaard og de levende billeder. *Tidsskriftet Grønland* 3, p. 209 – 218, 2011.

Odgaard, Ulla: Arkitektur som erindring – med eksempler fra pre-Dorset og Dorset strukturer i Igloolik-området. *Tidsskriftet Grønland* 3, p. 229 – 243, 2011.

Toft, Peter Andreas: Mødet med fremmede mennesker og ting. Europæiske perlers livshistorier i Grønland. *Jordens Folk*, 46. årgang, nr. 3, december, p. 14-17, 2011.

Toft, Peter Andreas: Uummannaq – fedtstenen og menneskene. *Tidsskriftet Grønland*, 59. årgang, nr.4/December, p. 284-295, 2011.

Bevaringsafdelingen

Bevaringsafdelingens forskning er samlet i enheden Forskning, Analyse & Rådgivning (FA&R). Forskningen har i de senere år haft hovedvægten på det naturvidenskabelige, en del projekter har dog omhandlet teknikhistorie, kunstteknologi, konserveringsteori og æstetik. Medarbejderne på FA&R enheden er fordelt i 3-4 forsker/arbejdsgrupper. Ideen med grupperne er bl.a., at alle skal have nogen at arbejde tæt og forpligtende sammen med eller i det mindste nogen at afprøve ideer og resultater på.

Forskning i klimarelaterede emner

Bevaringsafdelingen forsker bl.a. i klimarelaterede emner, herunder: Indeklima i museer (temperatur, luftfugtighed, luftforurening, lys), bygningsfysik (fugt, salt, konstruktioners stabilitet) og valg af gode materialer til magasin- og udstillingsbrug.

Forskning i moderne syntetiske materialer

Der forskes også i moderne syntetiske materialer som i stigende grad udgør et bevaringsproblem, fordi mange plasticgenstande ikke er fremstillet med henblik på langtidsholdbarhed.

Forskning i materialesammensætning

En vigtig opgave er at hjælpe konservatorer med at besvare spørgsmål om kulturarvsgenstandes materialesammensætning, historie og tilstand ved hjælp af naturvidenskabelige analysemetoder. Laboratoriet analyserer Nationalmuseets egne genstande, men også genstande fra andre museer og konserveringsværksteder i Danmark og det øvrige Skandinavien.

In situ bevaring

Med det store antal arkæologiske fund, der fremkommer ved anlægsarbejder, er der et behov for at bevare fundene på stedet uden udgravning. Når kulturarven efterlades *in situ* kræver det, at materialet er sikret og ikke nedbrydes af ugunstige miljøfaktorer. Bevaringsafdelingen indsamler og opbygger viden om in situ bevaring af arkæologiske levn og koordinerer indsatsen fra Nationalmuseet på dette område.

Bevaringsafdelingens målsætning er årligt at være vært for en international forskningskonference. I 2011 afholdtes PARIS4 (Preservation of Archaeological Remains In Situ). Proceedings fra konferencen formidles via et særnummer af tidsskriftet Conservation & Management of Archaeological Sites.

Samarbejdsprojektet CATS

Bevaringsafdelingen er sammen med Statens Museum for Kunst og Konservatorskolen partner i CATS (Center for Kunstteknologiske Studier og Bevaring) som blev realiseret med en bevilling fra Veluxfondene. Centeret er forankret på Staten Museum for Kunst og har skabt mulighed for at forskere og konservatorer fra de tre institutioner kan samle kræfterne og med baggrund i naturvidenskabelige metoder og teknisk indsigt bringe ny viden om kunstværkers tilblivelse, maleteknikker og materialebrug. Samarbejdet giver ny viden om ældningsprocesser, mere præcis diagnosticering af nedbrydningsforløb og dermed bidrag til bedre behandling og bevaring af kunst og kulturarv.

Deltagelse i konferencer

Henning Matthiesen har i årets løb deltaget i flg. møder, symposier o.lign:

Feltarbejde og deltagelse ved møde med Vital, Bergen, 17.-18. marts med en præsentation.

Møde om reinfiltrering, Bergen, 21.-22. marts, to præsentationer.

Feltarbejde i Nydam, 21-23. juni.

Feltarbejde Qajaa i Grønland, 8. – 14. juli

Møde om vandstandshævning, Bergen, 31. august -2. september, en præsentation.

Eurocorr konference, Stockholm, 6.-7. september med en præsentation.

Deltagelse i Polarforskerdag, DTU, 8. november.

Morten Ryhl-Svendsen deltog i INDOOR AIR 2011, Austin, Texas, 5.-11. juni 2012 med et foredrag.

David John Gregory var medarrangør, taler og tutor ifm. Wreck-protect Final Seminar, Workshop & Training School 11.-14. april på Vikingskibsmuseet i Roskilde.

Martin N Mortensen og Poul Jensen deltog i Shipwrecks 2011 - Chemistry and Preservation of Waterlogged Wooden Shipwrecks, October 18 – 21, 2011, Stockholm, Sweden. An International Conference Jointly Organized by The Vasa Museum and The Royal Institute of Technology. Poul Jensen holdt foredraget: From the Skuldelev to the Roskilde Ships – 50 years of shipwreck conservation at the National Museum of Denmark. Martin N. Mortensen holdt indlæg med titlen: Consumption of oxygen by conserved archaeological wood.

Lars Aasbjerg Jensen, Isabelle Brajer, Mads Chr. Christensen, Poul Klensz Larsen, Maj Ringgaard, Morten Ryhl Svendsen, Anne Lisbeth Schmidt, Yvonne Shashoua, Kristiane Strætkvern og Karin Vestergaard Kristiansen og deltog med indlæg på ICOM-CCs 16th triennial conference i Lissabon 19.-23. september 2011.

Yvonne Shashoua deltog i FUTURE TALKS 011. Technology and Conservation of Modern Materials in Design, München 26.-28. oktober med foredrag og ligeledes med præsentation på konferencen: Anoxia and Microfading: The impact on collection care, 12.-13. september på Tate Modern London: <http://www.tate.org.uk/context-comment/video/anoxia-and-microfading-impact-on-collection-care-part-11>

Afholdte konferencer, symposier, seminarer, workshops (egne)

POPART Working Meeting 18.-20. april.

PARIS4 (Preserving Archaeological Remains in situ) 23.-26. maj.

5th joint meeting of FP7 MUSECORR project 28.-29. juni.

Flex-udstillinger med formidling af forskningsprojekter:

Nordlige verdener: 7. februar – 4. marts: Flexudstilling i forhallen 7/2-7/3, hvor der udstilledes et profilafræk og genstande fra Qajaa.

I forbindelse med Nationalmuseets deltagelse i EU FP-7 projektet POPART (Preservation Of Plastic ARTefacts in museums) blev der i april -maj vist en fleksudstilling om nedbrydning og konservering af plast i forhallen.

Beskrivelse af projektaktiviteter under 4 uger

(skal blot nævnes med **projekt**titel og **projektansvarlig** evt. andet der skal fremhæves).

I samarbejde med Jannie Christensen, Arkæologi, Aarhus Universitet/Moesgaard har Morten Ryhl-Svendsen deltaget i projektet "Mennesket og huset: indeklima og levevis i vikingetidshuse".

Bedømmelsesvirksomhed, censorvirksomhed og andre videnskabelige tillidshverv

Henning Matthiesen var formand for fagligt bedømmelsesudvalg vedr. forskerstilling ved Nationalmuseet (pollenanalyse) og reviewer for tidsskrifterne Conservation and Management of Archaeological Sites og Quaternary International.

Morten Ryhl-Svendsen har i 2011 udført peer review for: e-Preservation Science (tidsskrift); Indoor Air (tidsskrift); INDOOR AIR 2011 (konference preprints); Journal of Cultural Heritage (tidsskrift); PARIS4 (konference proceedings) og IAQ2012 (konference bidrag).

Yvonne Shashoua var reviewer på papers til ICOM-CC Triennial Conference i Lissabon.

Isabelle Brajer har foretaget review og redigering af 18 papers til Theory and History Working Group til ICOM-CC Triennial Conference i Lissabon og været peer reviewer på to papers til Studies in Conservation i 2011.

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Medarbejdere inden for den videnskabelige stillingsstruktur

Isabelle Brajer, seniorforsker, konservator.

Jens Glastrup, seniorforsker, cand. scient.

David John Gregory, seniorforsker, ph.d.

Jørgen Hollesen, forsker, ph.d.

Poul Jensen, seniorforsker, ph.d.

Poul Klens Larsen, seniorrådgiver, ph.d.

Martin Nordvig Mortensen, forsker, ph.d.

Morten Ryhl-Svendsen, seniorforsker, ph.d.

Yvonne Shashoua, seniorforsker, ph.d.

Karin Vestergaard Kristiansen, ph.d.-studerende, konservator.

Medarbejdere uden for den videnskabelige stillingsstruktur

Jan Bruun Jensen, konservator.

Benny Bøhm, konsulent, dr. techn.

Lars Aasbjerg Jensen, konservator.

Mads Chr. Christensen, enhedsleder, cand. scient.

Anna-Grethe Rischel, Konservator emerita.
Anne Lisbeth Schmidt, projektforsker, konservator.
Kathrine Segel, forskningsassistent, konservator.
Kristiane Strætkvern, konservator.
Michelle Taube, kemiker, ph.D.

Projekter

Afsluttede projekter

Projektnummer 11071611: Oxygenmåling i træ fra Vasa

Projektet er en del af et større projekt "A future for Vasa", som skal forsøge at afklare Vasaskibets tilstand og eventuelle nedbrydning. I Bevaringsafdelingens del af projektet undersøger vi om iltforbruget kan bruges som indikator for igangværende nedbrydning, ligesom vi prøver at måle iltkoncentration og diffusion ind gennem træet.

Ansvarlig: Martin N. Mortensen

Slutdato: 1. februar 2011

Finansiering: Statens Maritima Museer

Projektnummer 10821523: Passiv klimatisering af museumsmagasiner

Projektets formål er at udvikle lavenergi-klimakontrol og undersøge konsekvenserne for museumsgenstandenes bevaring på lang sigt.

Ansvarlig: Morten Ryhl-Svendsen

Startdato: 1.1.2006

Slutdato: 31. december 2011

Finansiering: UMTS II midlerne

Projektnummer 10821525 : Fugtmålinger i historiske bygninger

Projektet handler fundamentalt om bevaring af murede bygninger. Dette emne er af stor betydning for bevaringen af de kulturværdier, der består af murværk og ikke mindst for den kulturarv, der rummes af bygningerne.

Ansvarlig: Poul Klenz Larsen

Slutdato: 31. december 2011

Finansiering: UMTS II midlerne

Projektnummer 11072111: PRIMI (Plastics Research and Innovation for Museums and Industry)

PRIMI er et nytænkende partnerskab mellem plastindustrien, forskere, kunstnere, designere og kunstkonservatorer, der vil åbne nye veje til vækst og innovation i både plastindustrien, kunst- og museumsverdenen. Det er projektets formål at udnytte kunstneres og designeres ekstreme anvendelse af plastmaterialer i værker/produkter til innovation i plastindustrien. Med udgangspunkt i kunstbevaring vil PRIMI bidrage med viden og innovation til plastindustrien og bidrage til videnskabelig forskning i bevarelse af vores kulturarv.

Ansvarlig: Yvonne Rose Shashoua

Startdato: 1. februar 2010

Slutdato: 31. december 2011

Finansiering: Center for Kultur og Oplevelsesøkonomi

Projektnummer 110071710: WRECK-protect

Projektets vigtigste mål er at udvikle et brugervenligt værktøj til at lokalisere og forudsige spredning af pæleorm *Teredo navalis* og at undersøge og opsummere de bedste metoder til in situ beskyttelse af bevaringsværdige skibsvrag.

Website: <http://wreckprotect.eu>

Ansvarlig: David John Gregory

Startdato: 1. maj 2009

Slutdato: 30. april 2011

Finansiering: EU's 7. rammeprogram

Igangværende projekter

Projektnummer 11071111: POPART (Preservation of Plastic Artefacts in museums)

Bevaringsafdelingens del af projektet fokuserer på behandlende konserveringsmetoder. BA er med i fire work packages i POPART; WP1 handler om indsamling og identifikation af prøver, WP2 om tilstandsvurdering af plastgenstande, WP4 om rengøring, coating og konsolidering af plastgenstande og WP5 om kommunikation af resultater.

Website: <http://popart.mnhn.fr/>

Ansvarlig: Yvonne Rose Shashoua

Startdato: 1. oktober 2008

Slutdato: 31. marts 2012

Finansiering: EU 7th Framework

Projektnummer 10872700: Skinddragter fra Nord

Skinddragter fra Nord undersøger Nationalmuseets samling af ca. 2000 skinddragter fra det cirkumpolare område. Hvilke generaliseringsværdier kan uddrages med hensyn til anvendelse af skindsorter, design/snit og syteknik i forhold til de oprindelige folks levevis, geografiske placering og handelsveje? Alle dragtdele dokumenteres ved avanceret digital fotografering og databaseregistrering. Et udvalg af dragtdele, der er sammenhørende og udgør hele beklædninger, analyseres med hensyn til dyreart vha. dna og mikroskopi af hår. Dragtdelernes mønstre opmåles tredimensionelt og mønstredele udskrives todimensionelt. Syteknik analyseres bl.a. vha. røntgen. Projektet indgår i Nationalmuseets Satsningsområde *Nordlige Verdener*.

Website: <http://nordligeverdener.natmus.dk/forskningsinitiativer/samlet-projektoversigt/skinddragter-fra-nord/#c35668>

Ansvarlig: Anne Lisbeth Schmidt

Startdato: 15. november 2009

Slutdato: 31. december 2013

Finansiering: Augustinusfonden, Nordisk Kulturfond, Knud Rasmussens Mindefond.

Projektnummer 10871600: Konserverings- og tørringsmetoder tilpasset arkæologiske materialer fundet i nordlige områder

Bevaringsafdelingen vil satse på optimering af konserveringsprocessen i forbindelse med behandling af arkæologiske, organiske oldsager. Projektet skal ændre frysetørringsprocessen, således at metoden også skal kunne anvendes i felten og på institutioner, der ikke har adgang til højteknologisk udstyr.

Projektet indgår i Nationalmuseets Satsningsområde *Nordlige Verdener*.

Ansvarlig: Martin N. Mortensen
Startdato: 1. januar 2009
Slutdato: 31. december 2013
Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 10871500: Klimaændringer og køkkenmøddinger - når permafrosten forsvinder

Med udgangspunkt i køkkenmøddinger i Diskosbugten skal projektet belyse de ændrede bevaringsforhold for organisk materiale ved den globale opvarmning. Dels den fysiske transport af materiale ned gennem møddingen, dels den øgede kemiske og biologiske nedbrydning. Nedbrydningen er afhængig af temperaturen, og forskningsprojektet skal forsøge at modellere nedbrydningshastigheden i fortiden, i dag og fremover samt eventuelle behov for afbødende tiltag. Projektet indgår i Nationalmuseets Satsningsområde *Nordlige Verdener*.

Ansvarlig: Henning Matthiesen
Startdato: 1. januar 2009
Slutdato: 31. december 2013
Finansiering: Augustinus Fonden

Projektnummer 11051218: Kirkeinventarets farvehistorie

Ph.d.-projekt. Formålet er at undersøge og beskrive dansk kirkeinventars farvehistorie på grundlag af en databaseanalyse af farvearkæologiske, kontekstuelle, antikvariske kildeoplysninger. Kildeindsamling foretages i Nationalmuseets Antikvarisk - Topografisk Arkiv. Hertil benyttes desuden bogværket Danmarks Kirker.

Ansvarlig: Karin Vestergaard Kristiansen
Startdato: 1. november 2008
Slutdato: 31. marts 2014
Finansiering: Samfinansieret ph.d stipendium v/ FI, Nationalmuseet

Projektnummer 11071810: MUSECORR – Protection of cultural heritage by real-time corrosion monitoring

Hovedformålet med projektet is at justere tidligere udviklede Prototyper af loggere til kontinuert måling af korrosionsraten på tekniske metaller, så de kan bruges i forbindelse med konservering af bevarings-værdige metalgenstande.

Website: <http://www.musecorr.eu/>

Ansvarlig: Michelle Taube
Startdato: 1. juli 2009
Slutdato: 30. juni 2012
Finansiering: EU 7th Framework

Projekt: Creative Communities: knitting from 1500-1800

”Creative Communities” studerer kreativiteten og innovationen bag udbredelsen af strikkede varer i det nordlige Europa i perioden 1500-1800, en periode hvor strikning for alvor vandt indpas i Europæisk dragtbrug. Gennem registrering af strikkede dragtdele nævnt i skifter fra Danmark/Norge og sammenlignende studier af strikkede tekstiler i museernes samlinger, også tekstiler fra arkæologiske fund, undersøges forskelle i udbredelsen af strikkede varer regionalt og i socialgrupper, ligesom regionale og tidsmæssige forskelle i de anvendte termer for teknikker og genstand undersøges.

Projekt note: Delprojekt i HERA-projektet Fashioning the Early Modern: Creativity and Innovation in Europe 1500-1800

Ansvarlig: Ringgaard, Maj Gudrun

Startdato: 1. juni 2010

Slutdato: 31. maj 2013

Projekt nummer 11072111: PRIMI (Plastics Research and Innovation for Museums and Industry)

PRIMI er et nytænkende partnerskab mellem plastindustrien, forskere, kunstnere, designere og kunstkonservatorer, der vil åbne nye veje til vækst og innovation i både plastindustrien, kunst- og museumsverdenen. Det er projektets formål at udnytte kunstneres og designeres ekstreme anvendelse af plastmaterialer i værker/produkter til innovation i plastindustrien. Med udgangspunkt i kunstbevaring vil PRIMI bidrage med viden og innovation til plastindustrien og bidrage til videnskabelig forskning i bevarelse af vores kulturarv.

Startdato: 1. feb 2010

Slutdato: 31. jan 2012

Finansieringskilde: Intern

Projekter igangsat i 2011

Projektnummer 11073921: Salt outbreaks on the Vasa

Formålet med projektet er at undersøge provokerede saltudblomstringer på træprøver fra Vasa skibet i et klimakammer, som tillader fluktuerende relative luftfugtighed.

Ansvarlig: Martin N. Mortensen

Startdato: 1. januar 2011

Slutdato: 31. december 2011

Finansiering: Statens Maritima Museer

Projektnummer 11073410: Rensning af kalkmalerier i Undløse Kirke. Afprøvning af alternative metoder til overfladerensning.

Projektets formål er at udnytte nanopartikler med til rensning af tilsmudsede kalkmalerier. En suspension af nanopartikler bruges til at findele det svært opløselige imprægneringsmiddel i overfladens porer.

Ansvarlig: Isabelle Brajer

Startdato: 1. maj 2011

Slutdato: 31. december 2013

Finansiering: Augustinus Fonden

Publikationer

Bidrag til tidsskrift/avis

Elberling, Bo; Matthiesen, Henning ; Jørgensen, Christian Juncher ; Hansen, Birger ; Grønnow, Bjarne ; Meldgaard, Morten ; Andreasen, Claus ; Khan, S.A.: Paleo-Eskimo kitchen midden preservation in permafrost under future climate conditions at Qajaa, West Greenland. *Journal of Archaeological Science* 38, no. 6, p. 1331-1339, 2011.

Gregory, David; Jensen, Poul; Strætkvern, Kristiane; Lennaerts, Tom; Pieters, Marnix: A preliminary Assessment of the State of Preservation of the Wreck of the Belgica. *Relicta*, 7. Vlaams Instituut voor het onroerend erfgoed, Brussels, p. 145-142, 2011.

Grøntoft, Terje ; López-Aparicio, Susana ; Scharff, Mikkel ; Ryhl-Svendsen, Morten ; Andrade, Guillermo ; Obarzanowski, Michal ; Thickett, David: Impact loads of air pollutants on paintings: Performance evaluation by modeling for microclimate frames, *Journal of the American Institute of Conservation*, 50, no. 2, Fall/Winter, p. 105-122, 2011.

Larsen, Poul Klenz: Determination of water content in salt contaminated brick masonry using gypsum blocks and a dielectric probe. *Bauinstandsetzen und Baudenkmalpflege: eine internationale Zeitschrift* 17, no. 5 p. 275-288, 2011.

Larsen, Poul Klenz; Ryhl-Svendsen, Morten; Boehm, Benny; Aasbjerg Jensen, Lars: Museumsmagasiner med lavt energiforbrug. *HVAC Magasinet* nr. 4, april, p. 76-81, 2011.

Pastorelli, Gianlucca; Richter, Jane; Shashoua, Yvonne: Photoageing of Baltic amber – Influence of daylight radiation behind window glass on surface colour and chemistry. *Polymer Degradation and Stability* 96, p.1996–2001, 2011.

Rischel, Anna-Grethe: Papirhistorien, belyst ved undersøgelser af centralasiatisk papir fra Lou-Lan, Dun Huang og Turfan, *Meddelelser om konservering*, nr. 2, p. 3-13, 2011.

Ryhl-Svendsen, Morten; Boehm, Benny: Analysis of the thermal conditions in an unheated museum store in a temperate climate. On the thermal interaction of earth and store. *Energy and Buildings* 43, p. 3337-3342, 2011.

Saheb, Mandana ; Marsal, F.; Matthiesen, Henning ; Neff, Delphine ; Dillmann, Philippe ; Pellegrini, D., Fluctuation of redox conditions in radioactive waste disposal cell: characterisation of corrosion layers formed on archaeological analogues. *Corrosion, Engineering, Science and Technology* 46, p. 199-204, 2011.

Bog/antologi/afhandling/rapport

Hollesen, Jørgen; Matthiesen, Henning: The effect of temperature on the decomposition of urban layers at Bryggen in Bergen. *Department of Conservation, report no 11031048*. Nationalmuseet, Bevaringsafdelingen, 2011.

Matthiesen, Henning ; Hollesen, Jørgen: Preservation conditions above the groundwater level at the rear of Nordre Bredsgården, Bryggen in Bergen. Reopening of testpit for 2006 and installation of monitoring equipment. *Department of Conservation, report no 11031047*. Nationalmuseet, Bevaringsafdelingen, 2011.

Matthiesen, Henning: Preservation conditions at dipwells MB34 and MB35 at Finnegården, Bryggen, Bergen. *Department of Conservation, report no 11031261*, Nationalmuseet, Bevaringsafdelingen, 2011.

Bidrag til bog/antologi/rapport

Larsen, Poul Klenz; Broström, Tor: Climate control in Cultural Heritage Buildings in Denmark. In: Kilian R.; Vyhlídal T.; Brostrom T. (red.). *Developments in Climate Control of Historical Buildings.*, Fraunhofer IRB Verlag, [ISBN 978-3-8167-8637-5], p. 39-44, 2011.

Konferencebidrag

Brajer, Isabelle; Christensen, Mads Christian: Chromatic changes on the wall paintings in Sanderum Church (Denmark). In: Bridgland, Janet (red.). *ICOM-CC 16th triennial conference Lisbon 19-23 September 2011: preprints.* ICOM Committee for Conservation (Corporate Author). Critério--Produção Grafica, Lda. 8 p. [ISBN 978-989-97522-0-7], 2011.

Di Stefano, Luigi Maria; Shashoua Yvonne: Chemical and physical characterisation of degraded Baltic amber and applied conservation materials, poster. In: Bridgland, Janet (red.). *ICOM-CC 16th triennial conference Lisbon 19-23 September 2011: preprints.* ICOM Committee for Conservation (Corporate Author). Critério--Produção Grafica, Lda. [ISBN 978-989-97522-2-1], 2011.

Dyer, Joanne; Ward, Clare; Rode, Nicole; Hacke, Marei; and Shashoua, Yvonne: Reassessment of anoxic storage of ethnographic rubber objects. In: Bridgland, Janet (red.). *ICOM-CC 16th triennial conference Lisbon 19-23 September 2011: preprints.* ICOM Committee for Conservation (Corporate Author). Critério--Produção Grafica, Lda. 10 p. [ISBN 978-989-97522-0-7], 2011.

Gregory, David; Jensen, Poul; and Strætkvern, Kristiane: Assessment of the state of preservation of the wreck of the *Belgica*: implications for in situ preservation and conservation of waterlogged archaeological wood in marine environments. In: Bridgland, Janet (red.). *ICOM-CC 16th triennial conference Lisbon 19-23 September 2011: preprints.* ICOM Committee for Conservation (Corporate Author). Critério--Produção Grafica, Lda. 8 p. [ISBN 978-989-97522-0-7], 2011.

Hansen, Lise Stengaard; Åkerlund, Monika; Grøntoft, Terje; Ryhl-Svendsen, Morten; Schmidt, Anne Lisbeth; Bergh, Jan-Erik; and Jensen, Karl-Martin Vagn: The brown carpet beetle, *Attagenus smirnovi*: how will climate change affect its future pest status?. In: Winsor, Peter; Pinniger, David; Bacon, Louise; Child, Bob; Harris, Kerren; Lauder, Dee; Phippard, Julie; and Xavier-Rowe, Amber (red.). *Integrated pest management for collections: proceedings of 2011: a pest odyssey, 10 years later.* English Heritage, p. 55-60, 2011.

Hollesen, Jørgen; Matthiesen, Henning; Bruun Jensen, Jan: Qajaa, en frosen arkæologisk perle. In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen; Caroline; Rønne, Birgit (red.). *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer: rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet, 29. september 2010.* Nationalmuseet, p. 30-33, 2011.

Jensen, Poul: Konserverings- og tørringsmetoder tilpasset arkæologiske materialer fundet i nordlige områder. In: Gulløv, Hans Christian; Paulsen; Caroline; Rønne, Birgit (red.). *Nordlige Verdener - ændringer og udfordringer: rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet, 29. september 2010.* Nationalmuseet, p. 34-36, 2011.

Kristiansen, Karin Vestergaard: Stripped and grained wooden church furniture: an admired and later disliked 19th-century brown colour appearance in church interiors. In: Bridgland, Janet (red.). *ICOM-CC 16th triennial conference Lisbon 19-23 September 2011: preprints..* ICOM Committee for Conservation (Corporate Author). Critério--Produção Grafica, Lda. 8 p. [ISBN 978-989-97522-0-7], 2011.

Larsen, Poul Klenz: The moisture equilibrium in Kippinge Church, Denmark. In: Bridgland, Janet (red.). *ICOM-CC 16th triennial conference Lisbon 19-23 September 2011: preprints.* ICOM Committee for Conservation (Corporate Author). Critério--Produção Grafica, Lda. 7 p. [ISBN 978-989-97522-0-7], 2011.

Larsen, Poul Klenz; Brajer, Isabelle: The salt-damaged wall paintings in Stroeby Church, Denmark. *Proceedings of Salt Weathering on Buildings and Stone Sculptures*, Limasol, Cyprus, p. 105-112, 2011.

Larsen, Poul Klenz: The hygrothermal performance in Hellerup church, Denmark. *Proceeding of the 9th Nordic Symposium on Building Physics*, Tampere, June 2011, p. 807-814, 2011.

Larsen, Poul Klenz; Broström, Tor: Climate control in Historic Buildings in Denmark. In: Moshfegh, Bahram (red.). *Proceedings of the World Renewable Energy Congress, 8-13 May 2011, Linköping, Sweden.* Linköping University Electronic Press [ISSN (online) 1650-3740], 8p. 2011.

Larsen, Poul Klenz; Broström, Tor; Jensen, Lars Aasbjerg: Energy and power demand for intermittent heating of churches. In: Broström Tor; Nilsen Lisa (red.). *Postprints from the Conference Energy Efficiency in Historic Buildings*, Visby, February 9–11, 2011. Gotland University Press 15, p. 37-46, 2011.

Padfield, Tim ; Jensen, Lars Aasbjerg. : Humidity buffering of building interiors by absorbent materials. *Proceedings of the 9th Nordic Symposium on Building Physics.* Tampere University of Technology, Tampere, June 2011, p. 475-482, 2011.

Ryhl-Svendsen, Morten; Scharff, Mikkel ; Grøntoft, Terje ; Dahlin, Elin ; Lopez-Aparicio, Susana ; Odlyha, Marianne ; Andrade, Guillermo ; Ortega, Antonio ; Obarzanowski, Michael ; Czop, Janusz ; Hackney, Stephen ; Thicket, David ; Colombini, Maria Perla ; Bonaduce, Iaria: Gaseous pollutants inside microclimate frames: results from the Propaint project. In: *Facing the Challenges of Panel Paintings Conservation: Trends, Treatments and Training.* Proceedings: May 17-18, 2009. Getty Conservation Institute, Los Angeles, p. 165-177, 2011.

Ryhl-Svendsen, Morten: The influence of urban air pollution in archives. In: Bridgland, Janet (red.). *ICOM-CC 16th triennial conference Lisbon 19-23 September 2011: preprints.* ICOM Committee for Conservation (Corporate Author). Critério--Produção Grafica, Lda. 7 p. [ISBN 978-989-97522-0-7], 2011.

Ryhl-Svendsen, Morten; Jensen, Lars Aasbjerg; Larsen, Poul Klenz; Bøhm, Benny; and Padfield, Tim: Ultra-low-energy museum storage. In: Bridgland, Janet (red.). *ICOM-CC 16th triennial conference Lisbon 19-23 September 2011: preprints.* ICOM Committee for Conservation (Corporate Author). Critério--Produção Grafica, Lda. 8 p. [ISBN 978-989-97522-0-7], 2011.

Ryhl-Svendsen, Morten: Passive Sorption Of Organic Compounds On Clay Bricks. 2011. In: *INDOOR AIR 2011*, The 12th International Conference on Indoor Air Quality and Climate, June 5-11, Austin Texas, (International Society of Indoor Air Quality (ISIAQ) & The University of Texas at Austin), 2p., 2011

Ryhl-Svendsen, Morten; Lund Rasmussen, Kaare; Glastrup, Jens ; Skytte, Lillian: A The Showcase containing the Remains of the Danish King St. Knud the Holy (+AD1086). In: *INDOOR AIR 2011*, The 12th International Conference on Indoor Air Quality and Climate, June 5-11, Austin Texas, Austin, USA, (International Society of Indoor Air Quality (ISIAQ) & The University of Texas at Austin), 2011.

Schmidt, Anne Lisbeth: Skinddragter fra Nord. In: Gulløv, Hans Christian, Paulsen, Caroline; Rønne, Birgit (red.). *Nordlige verdener - ændringer og udfordringer: rapport fra workshop 1 på Nationalmuseet, 29. september 2010*. Nationalmuseet, p. 114-118 , 2011.

Schmidt, Anne Lisbeth; Gilbert, M. Thomas P.; Cappellini, Enrico; and Olsen, Jesper Velgaard: Identification of animal species in skin clothing from museum collections. In: Bridgland, Janet (red.). *ICOM-CC 16th triennial conference Lisbon 19-23 September 2011: preprints*. ICOM Committee for Conservation (Corporate Author). Critério--Produção Grafica, Lda. 8 p. [ISBN 978-989-97522-0-7], 2011.

Shashoua, Yvonne; Petersen A.L.; Rapoport, Esther: The Price of Pristine PMMA. In: Tim Bechthold (red.). *Future Talks 009 The Conservation of modern Materials in Applied Arts and Design*, 22-23 October 2009, Die Neue Sammlung, The International Design Museum, Munich, p.51-58 [ISBN: 978-3-9813755-1-0], 2011.

Shashoua, Yvonne; Segel, Kathrine; Oosten, Thea van; Laganá, Anna; Keneghan, Brenda; Barabant, Gilles; Bollard, Clémentine; and Kuperholc, Sara: Wiping away the dirt - a safe option for plastics?. In: Bridgland, Janet (red.). *ICOM-CC 16th triennial conference Lisbon 19-23 September 2011: preprints*. ICOM Committee for Conservation (Corporate Author). Critério--Produção Grafica, Lda. 9 p. [ISBN 978-989-97522-0-7], 2011.

Taarnskov, Bodil; Paraskevi, Pouli; Bredal-Jørgensen, Jørn: Laser cleaning of tarnished silver and gilt threads in silk textiles. In: Roxana Radvan, John F. Asmus, Marta Castillejo, Paraskevi Pouli, Austin Nevin (red.). *Lasers in the Conservation of Artworks VIII*. Proceedings of the International Conference on Lasers in the Conservation of Artworks VIII (LACONA VIII), Sibiu, Rumænien, 21. september - 25. september 2009, p. 67-73, 2011.

Populærvidenskab

Brajer, Isabelle; Thillemann, Lise: Tidens tand dog helvedes pine – de fordømte kalkmalerier i Sanderum Kirke. *Nationalmuseets Arbejdsmark*. p. 89-101, 2011.

Bregnhøj, Line: Hvad klostret gemte – farveundersøgelser i Odense Adelige Jomfrukloster. *Nationalmuseets Arbejdsmark*. p. 102-113, 2011.

Gregory, David; Appelqvist, Christin; Dencker, Jørgen; Björdal, Charlotte Gjelstrup; Al-Hamdani, Zyad; Manders, Martijn: Pæleorm æder Østersøens undersøiske Kulturarv. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, p. 126-136, 2011.

Mannering, Ulla; Frei, Karin Margarita; Schmidt Anne Lisbeth: Huldremosekvinden – nyt liv i gamle klæder. *Nationalmuseets Arbejdsmark*, p. 32-45, 2011.

Shashoua, Yvonne; Christensen, Mads Chr.: Nedbrydning af plasticgenstande. In: Damhus, Ture; Kildebæk Nielsen, Anita; Knudsen, Christian B. (red.). *Kemi & Klæ'r Tekstilkemi i historisk perspektiv*. Historisk-kemiske skrifter nr. 20 udgivet af Dansk Selskab for Historisk Kemi, p. 127-143, 2011.

Musikmuseet

Musikmuseet - tidligere Musikhistorisk Museum og Carl Claudius' Samling - er grundlagt i 1898 som Musikhistorisk Museum. I 1977 fik museet fra staten tilført en stor privatsamling af musikinstrumenter og musikaler efter konsul og fabrikant Carl Claudius (død 1931). I 2006 blev Musikmuseet en del af Nationalmuseet.

Musikmuseet indsamler, bevarer og udforsker musikinstrumenter og andet dokumentarisk materiale til belysning af musikken og dens udtryksformer i kulturhistorisk sammenhæng. Der påhviler Musikmuseet et særligt ansvar med henblik på sikring af musikinstrumenter og dokumentarisk materiale til belysning af danske musikforhold.

Musikmuseet fremmer og bidrager til national og international forskning i museets samlinger samt formidler disse og forskningen heraf til offentligheden.

Museet har omfattende samlinger af musikinstrumenter fra 1500-tallet til i dag - fra såvel europæiske som ikke-europæiske musikkulturer. Museets bibliotek og arkiv, som er en integreret del af samlingerne, rummer bl.a. liturgiske håndskrifter fra 1000-tallet og frem, musikteoretiske værker fra 1600-tallet, speciallitteratur, nodemanuskripter og betydelige privatarkiver.

Med udgangspunkt i Musikmuseets egne genstande forsker museets videnskabelige medarbejdere bl.a. i spændingsfeltet: musiker - instrument - bygger - musikalsk udtryk. Hertil kommer forskning i den organologiske udvikling inden for det 20.-21. århundredes instrumentarium med særlig vægt på de elektrisk forstærkede og elektroniske keyboard-instrumenter. Musikmuseet har desuden indgået et forskningssamarbejde med Rosenborg vedrørende udforskning af de musikhistoriske og organologiske aspekter af et barokskab med selvspillende fløjte-, trompet- og cembaloværk.

Grundet museets flytning i 2011 har forskning i form af projekter og publikationer ikke været prioriteret.

Center for Formidling

Center for Formidling er et tværgående center i Forsknings- og Formidlingsafdelingen. Centeret varetager koordineringen af en lang række formidlingsopgaver på tværs af museets organisationsstruktur med henblik på at sikre hensigtsmæssige planlægningsprocedurer, effektiv vidensopsamling, optimal ressourceudnyttelse og sammenhæng i museets visuelle fremtoning.

Projekter

Igangværende projekt

Ph.d.-projekt: Museumsdidaktik - en analyse af undervisningen på kulturhistoriske museer

Hvert år undervises titusindevis af elever på kulturhistoriske museer rundt om i landet.

Mulighederne er mange. Der undervises i både oldtid og nutid, i livet til hverdag og fest og flere museer har også kultur og traditioner i fjerne lande på programmet. Museumsundervisning er med andre ord et broget felt. Det er samtidig et felt som ikke alene dækker over mange forskellige museale virkeligheder - økonomiske, såvel som organisatoriske, holdningsmæssige og kulturvidenskabelige men som også er i konstant bevægelse. Både de kulturvidenskabelige og pædagogiske retninger ændres løbende, ligesom skolernes ønsker og behov forandres. Kun en ting synes at være konstant, nemlig at undervisningen som udgangspunkt tager afsæt i museernes udstillinger, samlinger og genstande.

Projektets formål er at formulere en museumsdidaktik på baggrund af analyser af den undervisningsvirksomhed, som praktiseres på kulturhistoriske museer med henblik på at bevidstgøre og opkvalificere arbejdet. Undervisningen på kulturhistoriske museer er et meget praktisk orienteret felt, som kun er sporadisk beskrevet nationalt såvel som internationalt. Ideen med projektet er derfor at koble den eksisterende praksis med teoretisk refleksion, samt at få belyst hvad der opfattes som god museumsundervisning, hvilke metoder der anvendes og hvilke tanker og rationaler som ligger bag.

Hovedvejleder: Lektor Lene Otto, Københavns Universitet, Saxo-instituttet, etnologi

Medvejleder: Overinspektør Bodil Bundgaard Rasmussen, Nationalmuseet, Forsknings- og formidlingsafdelingen, Undervisning & Aktiviteter

Forskerskole: Kulturarvens Forskerskole

Startdato: 1. sep 2008

Slutdato: 1. jan 2012

Medarbejdere inden for forskningsområdet i 2011

Ph.d. studerende

Mette Boritz